

Regler för advokatverksamhet

SVERIGES ADVOKATSAMFUND
LABORATORIEGATAN 4, BOX 27321, 102 54 STOCKHOLM
TELEFON 08-459 03 00 TELEFAX 08-660 07 79
E-POST INFO@ADVOKATSAMFUNDET.SE
WWW.ADVOKATSAMFUNDET.SE

SVERIGES ADVOKATSAMFUND
2009

Regler för advokatverksamhet

SVERIGES ADVOKATSAMFUND
2009

© 2008 SVERIGES ADVOKATSAMFUND
REDAKTÖR: MAGNUS ANDERSSON
GRAFISK FORM: JESPER MÖLLER, TIDNINGSMAKARNA AB
TRYCK: DANAGÅRDS GRAFISKA AB, ÖDESHÖG 2008
ISBN 978-91-633-3786-4

Innehåll

Förord 7

I. Stadgar för Sveriges advokatsamfund 9

II. Vägledande regler om god advokatsed 27

**III. Reglemente rörande förvaltning av klientmedel
och klienters värdehandlingar samt om bokföring
m.m. i advokatverksamhet** 75

IV. Riktlinjer för professionell vidareutbildning av advokater 79

V. Regler om god advokatsed för europeiska advokater 81

VI. Stadga om den europeiska advokatkårens kärnprinciper 107

VII. Utdrag ur rättegångsbalken m.m. 115

**VIII. Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga
rättigheterna och de grundläggande friheterna artikel 6** 123

Förord

Advokatens verksamhet är reglerad i 8 kap. rättegångsbalken, som hänvisar till stadgarna för Sveriges advokatsamfund och god advokatsed. I denna publikation har samlats de regelverk och bestämmelser som är mest grundläggande för advokatens verksamhet, såväl nationella som europeiska. Publikationen är tänkt att utgöra en lättillgänglig källa för information och stöd i advokatens dagliga arbete.

Centralt för advokatens verksamhet är de vägledande regler om god advokatsed som först antogs år 1971 och som därefter omarbetats vid ett antal tillfällen. År 1984 fick reglerna i huvudsak sin hittills gällande lydelse. Den 29 augusti 2008 antog och utfärdade Advokatsamfundets styrelse nya Vägledande regler om god advokatsed att gälla från och med den 1 januari 2009. God advokatsed är inte något statiskt begrepp och dess innehåll är inte för alltid givet, utan förändras över tiden. De vägledande reglerna bör därför läsas i belysning av disciplinnämndens vägledande avgöranden och samfundsstyrelsens vägledande uttalanden om vad som i principiellt viktiga frågor anses utgöra god advokatsed. Dessa finns tillgängliga på Advokatsamfundets webbplats www.advokatsamfundet.se. Till de vägledande reglerna har även en kommentar tagits fram. Innehållet i kommentaren är inte uttömmande och får inte uppfattas som kategorisk, utan skall ses som en ytterligare vägledning för förståelsen av de enskilda reglerna.

Även om vårt etiska regelverk är färgat av svenska förhållanden och svensk rättstradition, finns även ett antal kärnvärden som är gemensamma för advokater över hela Europa. Det har därför inom ramen för det europeiska advokatsamarbetet i CCBE (Rådet för advokatsamfunden i Europeiska unionen) tagits fram ett antal kärnprinciper som är tänkta att tjäna som grundläggande ledstjärnor för en advokats verksamhet såväl i sitt hemland som på den europeiska juridiska tjänstemarknaden. Förutom de svenska vägledande reglerna om god advokatsed är en svensk advokat vid gränsöverskridande verksamhet även bunden av regler om god advokatsed för europeiska advokater (CCBE:s Code of Conduct for European Lawyers).

Stockholm i november 2008

Anne Ramberg
Generalsekreterare

I. Stadgar för Sveriges advokatsamfund

*Antagna av Sveriges advokatsamfunds fullmäktige den 25–26 maj 1962.
Senast ändrade genom beslut av fullmäktige den 8 juni 2007.*

Ändamål och organisation

1 § Sveriges advokatsamfund utgör det allmänna advokatsamfund, varom förmåles i 8 kap. 1 § rättegångsbalken.

Samfundet har till ändamål

att till främjande av god rättsvård upprätthålla en rättrådig och yrkes-
skicklig advokatkår,

att följa rättsutvecklingen och verka för att samfundets erfarenhet kommer
denna till godo,

att tillvarata advokaternas allmänna yrkesintressen samt

att verka för sammanhållning och samförstånd mellan advokaterna.

Advokat är den som är ledamot av samfundet.

2 § Ledamöternas rätt att deltaga i handhavandet av samfundets gemensamma angelägenheter utövas genom fullmäktige, valda av ledamöterna och kallade *Sveriges advokatsamfunds fullmäktige*. Årligen hålles ett ordinarie *fullmäktigemöte*.

Fullmäktige väljer styrelse för samfundet, kallad *Sveriges advokatsamfunds styrelse*, ävensom ledamöter av en nämnd, kallad *Sveriges advokatsamfunds disciplinnämnd*.

Samfundet är indelat i *avdelningar*, var och en med sin *styrelse*. Ledamöternas rätt att deltaga i handhavandet av avdelnings särskilda angelägenheter utövas å *avdelningsmöte*.

Om *allmänt advokatmöte* är stadgat i 25 §.

Om antagande av ledamot

3 § Till ledamot av advokatsamfundet får endast den antas som

1. har hemvist i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz,
2. har avlagt de kunskapsprov som är föreskrivna för behörighet till domarämbete,
3. under minst fem år efter ovannämnda kunskapsprov på tillfredsstäl-

lande sätt utövat praktisk juridisk verksamhet, varvid han eller hon under minst tre år skall ha ägnat sig åt att yrkesmässigt tillhandagå allmänheten i rättsliga angelägenheter antingen som anställd hos advokat eller för egen räkning,

4. vid tiden för ansökningens prövning tillhandagår allmänheten på sätt som avses i 3,
5. har med godkänt examensresultat genomgått av samfundet särskilt anordnad utbildning,
6. har gjort sig känd för redbarhet, och
7. även i övrigt bedöms lämplig att utöva advokatverksamhet.

Samfundets styrelse får med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter medge undantag såvitt gäller första stycket 1, 3, 4 och 5. Detsamma gäller första stycket 2 beträffande den som är auktoriserad som advokat i en annan stat i enlighet med där gällande bestämmelser. Undantag från treårskravet i första stycket 3 får avse högst ett år.

Den som har genomgått en utbildning som krävs för att bli advokat i en stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz och som i Sverige genomgått ett prov som visar att han har tillräckliga kunskaper om den svenska rättsordningen, skall anses uppfylla kraven enligt första stycket 2, 3 och 5. Provet skall vara anpassat till den sökandes utbildning och yrkeserfarenhet. Även den som registrerats enligt 4 a § och som därefter under minst tre år bedrivit faktisk och regelbunden advokatverksamhet i Sverige skall, under förutsättning antingen att verksamheten huvudsakligen omfattat svensk rätt eller att, om verksamheten inte huvudsakligen omfattat svensk rätt, den registrerade på annat sätt har förvärvat tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att antas till ledamot i samfundet, anses uppfylla kraven enligt första stycket 2, 3 och 5.

Den som har blivit auktoriserad som advokat i Danmark, Finland, Island eller Norge i enlighet med där gällande bestämmelser och som därefter under minst tre år på ett tillfredsställande sätt har tjänstgjort som biträdande jurist på advokatbyrå i Sverige skall anses uppfylla kraven enligt första stycket 2–7.

Den som är försatt i konkurs eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte antas till ledamot. Inte heller får den antas till ledamot som enligt 3 § lagen (1985:354) om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall är förbjuden att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde.

Lagfaren domare i eller befattningshavare vid domstol eller allmän åklagare eller kronofogde får inte antas till ledamot.

Den som är anställd i stats eller kommuns tjänst i annan befattning än som sägs i föregående stycke eller hos annan enskild än advokat får inte

antas till ledamot såvida inte styrelsen medger undantag. Vad som nu sagts gäller dock inte den som är anställd hos ledamot av advokatororganisation inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

4 § Ansökan om inträde i samfundet prövas av samfundets styrelse. Vid ansökningen skola fogas de handlingar, vilka sökanden med hänsyn till bestämmelserna i 3 § önskar åberopa.

Styrelsen inhämtar utlåtande över ansökningen från styrelsen för den avdelning och beträffande utländsk sökande från den utländska advokatororganisation inom vars områden sökanden utövat eller utövar verksamhet, samt de ytterligare upplysningar som den anser erforderliga.

Avslås ansökan om inträde, skall beslutet angiva de skäl, varå beslutet grundas.

4 a § Den som är auktoriserad som advokat i en annan stat inom Europeiska unionen och utövar stadigvarande advokatverksamhet i Sverige under sitt hemlands titel, skall vara registrerad hos advokatsamfundet.

Ansökan om registrering prövas av samfundets styrelse. Till ansökningen skall fogas de handlingar som styrelsen föreskriver eller som sökanden annars vill åberopa.

I ett avslag på en ansökan om registrering skall skälen för beslutet anges.

Bestämmelserna i dessa stadgar om ledamot av samfundet tillämpas också på den som registrerats enligt första stycket.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller också för den som till följd av föreskrift enligt 8 kap. 11 § rättegångsbalken är skyldig att registrera sig hos samfundet.

4 b § I fall som avses i 3 § tredje stycket skall mottagandet av en ansökan bekräftas inom en månad samt sökanden underrättas för det fall nödvändiga handlingar skulle saknas. En ansökan skall behandlas och ett motiverat beslut fattas så snart som möjligt och senast inom fyra månader från det att en fullständig ansökan inkommit.

4 c § För att underlätta för en sökande som vill antas som ledamot i en advokatororganisation inom Europeiska unionen, Europeiska samarbetsområdet eller i Schweiz, skall Advokatsamfundet samarbeta med den behöriga organisationen i den andra staten. De upplysningar som utväxlas inom ramen för ansökningsförfarandet, skall behandlas konfidentiellt.

Om styrelse

5 § Samfundets styrelse består av ordförande, vice ordförande samt nio andra ledamöter jämte nio suppleanter.

Ordförande, vice ordförande, övriga ledamöter och suppleanter väljas i nu nämnd ordning vid ordinarie fullmäktigemöte för två år, räknat från och med närmast följande 1 juli. Vartannat år utses ordförande, vice ordförande och fyra andra ledamöter jämte fyra suppleanter, vartannat år fem ledamöter jämte fem suppleanter. Vid val av andra ledamöter än ordförande och vice ordförande ävensom vid val av suppleanter skall hänsyn tagas till önskvärdheten av att landets olika delar bliva företrädta.

Den som vid utgången av den valperiod, för vilken han senast utsetts, kommer att hava varit ledamot eller suppleant i styrelsen under sex år i följd utan att därunder hava varit ordförande eller vice ordförande, må ej för tidigare period än den, som börjar två år därefter, utses till annan befattning inom styrelsen än som ordförande eller vice ordförande.

Väljes ledamot eller suppleant i styrelsen till ledamot av disciplinnämnden och mottager han detta uppdrag, skall han frånträda sitt uppdrag i styrelsen.

6 § Avgår ledamot eller suppleant i styrelsen innan den valperiod för vilken han valts gått till ända, skall erforderligt val av ersättare för återstoden av perioden företagas. Sådant ersättningsval må förrättas å extra fullmäktigemöte men må anstå till närmast efter avgången inträffande ordinarie fullmäktigemöte. Den valde inträder omedelbart i tjänst.

7 § Styrelsens säte är Stockholm.

8 § Styrelsen och disciplinnämnden utövar tillsyn över advokatväsendet och har att tillse, att ledamot såväl vid utförande av talan inför domstol som i sin övriga verksamhet fyller de plikter, som åvilar honom.

Uppkommer fråga om disciplinärt ingripande mot ledamot på annat sätt än genom anmälan enligt 40 §, prövar styrelsen om ärendet skall hänskjutas till disciplinnämnden.

Om styrelsens befattning med ärende, som avses i 8 kap. 7 § femte stycket rättegångsbalken, är stadgat i 45 §.

9 § Styrelsen företräder samfundet, bevakar dess intressen och handhar dess angelägenheter samt beslutar å samfundets vägnar i alla ärenden, angående vilka ej annorlunda bestämmes i dessa stadgar.

På grund härav tillkommer det styrelsen bland annat:

1. att verkställa av fullmäktige fattade beslut,
2. att förvalta samfundets och dess särskilda fonders tillgångar,
3. att till ordinarie fullmäktigemöte avgiva förvaltningsberättelse för senast tilländalupna kalenderår,
4. att i fråga om ledamots anspråk på arvode och kostnader för utfört uppdrag på ledamotens, domstols eller skiljenämnds begäran själv eller genom utsedda sakkunniga avgiva utlåtande,
5. att på förfrågan eller eljest till ledamot avgiva vägledande uttalande angående advokatverksamhetens utövning,
6. att avgiva yttrande i av myndighet remitterat ärende och på eget initiativ å samfundets vägnar göra uttalande i lagstiftningsfråga eller annat ärende av betydelse för rättsutvecklingen eller advokatverksamheten,
7. att utse samfundets generalsekreterare och övriga tjänstemän,
8. att företräda samfundet i dess egenskap av aktieägare i Sveriges Advokaters Serviceaktiebolag, samt
9. att pröva anmälningar enligt 31 § 1 mom. sista stycket.

10 § Styrelsen sammanträder, när ordföranden så finner erforderligt eller minst fyra styrelseledamöter det begära, å ort, som styrelsen eller ordföranden bestämmer.

Kallelse med föredragningslista skall i god tid före sammanträde tillställas styrelsens ledamöter och suppleanter.

Vid förfall för styrelseledamot inträder i första hand suppleant från samma avdelning och i andra hand den suppleant, som längst tillhört styrelsen, eller, om två eller flera suppleanter lika lång tid tillhört styrelsen, den av dem, som längst tillhört samfundet.

Suppleant, som ej tjänstgör för ledamot, äger deltaga i förhandlingarna men ej i besluten.

Styrelsens ledamöter och suppleanter äro icke berättigade till annan ersättning än för sina reseutgifter enligt av fullmäktige fastställda grunder.

11 § Styrelsen är beslutför, då minst sju ledamöter eller suppleanter för dem äro närvarande. Omröstning inom styrelsen sker öppet.

Beslut inom styrelsen fattas med enkel röstövertikt. Vid lika röstetal gäller den mening, som ordföranden biträder; dock sker vid val avgörandet genom lottning.

Styrelsens protokoll justeras av ordföranden och en ledamot.

Om disciplinnämnd

12 § Samfundets disciplinnämnd består av ordförande, vice ordförande samt nio andra ledamöter.

Ordförande, vice ordförande och sex övriga ledamöter väljes i nu nämnd ordning vid ordinarie fullmäktigemöte för fyra år, räknat från och med närmast följande 1 juli. Val förrättas vartannat år och avser, varannan gång ordförande och tre andra ledamöter, varannan gång vice ordförande och tre andra ledamöter.

Nämndens återstående tre ledamöter (offentliga representanter) utses av regeringen. De förordnas en i sänder varje år för högst tre år i taget, räknat från den 1 juli. De offentliga representanterna hämtas utanför den personkrets, som enligt 4 kap. 6 § rättegångsbalken är undantagen i fråga om val till nämndeman.

Samfundsledamot som vid utgången av den valperiod, för vilken han senast utsetts, kommer att ha varit ledamot av disciplinnämnden under åtta år i följd utan att därunder ha varit ordförande eller vice ordförande, får inte för tidigare period än den, som börjar två år därefter, på nytt utses till annan befattning inom nämnden än som ordförande eller vice ordförande.

Väljes ledamot av disciplinnämnden till ledamot eller suppleant i styrelsen och mottager han detta uppdrag, skall han frånträda sitt uppdrag i nämnden.

13 § Avgår av fullmäktige utsedd ledamot av disciplinnämnden innan den valperiod för vilken han valts gått till ända, skall om val av ersättare för återstoden av perioden gälla vad i 6 § är för där avsett fall stadgat.

14 § Disciplinnämnden har att handlägga frågor om disciplinärt ingripande mot ledamot i enlighet med stadgandena i 40–43 §§. Nämnden tillkommer att besluta om uteslutning ur samfundet, varning, erinran, straffavgift och uttalande enligt 8 kap. 7 § första–fjärde styckena rättegångsbalken.

I den omfattning som närmare anges i 40 § kan disciplinnämnden för prövning om disciplinärt ingripande mot ledamot är påkallat arbeta på avdelningar, bestående av tre ledamöter varav en skall vara offentlig representant. Sådan avdelning kallas prövningsavdelning.

15 § Disciplinnämnden och prövningsavdelningar sammanträder på kallelse av nämndens ordförande å ort som denne bestämmer.

Kallelse med föredragningslista skall i god tid före sammanträde tillställas disciplinnämndens ledamöter.

De av fullmäktige utsedda ledamöterna i disciplinnämnden är icke berättigade till annan ersättning än för sina reseutgifter enligt av fullmäktige fastställda grunder.

16 § Disciplinnämnden är beslutför, då minst sex ledamöter är närvarande. Prövningsavdelning är beslutför med två ledamöter.

Vid omröstning inom disciplinnämnden gäller rättegångsbalkens regler om omröstning i brottmål i tillämpliga delar. Uppkommer fråga om uteslutning ur samfundet, röstas härom särskilt. För beslut om uteslutning fordras att minst sex ledamöter är ense om denna påföljd.

Disciplinnämndens protokoll justeras av ordföranden och en ledamot. Prövningsavdelning skall föra särskilt protokoll, som justeras av avdelningens ordförande och en ledamot.

16 a § Disciplinnämnden beslutar om organisationen av prövningsavdelningarna.

Om kansli

17 § Samfundet skall hava kansli i Stockholm under ledning av en i samfundets tjänst anställd generalsekreterare.

Till generalsekreterare må utses allenast den, som är advokat.

Generalsekreteraren är icke valbar till ledamot eller suppleant i styrelsen eller fullmäktige och ej heller till ledamot av disciplinnämnden.

Om räkenskaper och revision

18 § Samfundets räkenskaper skola varje år avslutas per den 31 december.

Räkenskaperna och styrelsens förvaltning skola granskas av två årligen på ordinarie fullmäktigemöte utsedda revisorer. För envar av revisorerna utses en suppleant.

Om fullmäktige

19 § Fullmäktige väljas av samfundets avdelningar på sätt i 29 § närmare stadgas.

Styrelsens ordförande och vice ordförande äro självskrivna ledamöter av fullmäktige.

20 § Ordinarie fullmäktigemöte skall hållas under tiden den 15 maj–den 15 juni å dag, som styrelsen bestämmer.

För behandling av visst ärende skall extra fullmäktigemöte hållas, när styrelsen finner erforderligt eller då det skriftligen med angivande av an-

ledningen begäres av minst tio fullmäktigeledamöter. I ärende, som skall behandlas å sådant möte, har styrelsen att avgiva utlåtande.

21 § Skriftlig kallelse till fullmäktigemöte skall avsändas, till ordinarie fullmäktigemöte senast tre veckor och till extra fullmäktigemöte senast två veckor före mötet. Vid kallelsen skall fogas föredragningslista, upptagande de ärenden som vid mötet skola förekomma till behandling.

Ledamot av fullmäktige, som har förfall, är skyldig att omedelbart anmäla detta. Vid förfall för ledamot, som utsetts av avdelning, skall kallas den suppleant från avdelningen, som längst tillhört samfundet, därest avdelningen icke bestämt annan ordning för suppleanternas inkallande.

När kallelse till fullmäktigemöte utgått, skall till samfundets ledamöter ofördröjligen utsändas underrättelse därom med uppgift å de ärenden, som vid mötet skola förekomma till behandling.

22 § Ordinarie fullmäktigemöte tillkommer:

1. *att* behandla styrelsens förvaltningsberättelse och revisorernas berättelse samt besluta om ansvarsfrihet för styrelsen och, därest ansvarsfrihet vägrats, besluta om åtgärd med anledning därav,
2. *att* behandla styrelsens för Sveriges advokatsamfunds understödsfond förvaltningsberättelse och revisorernas berättelse samt besluta om ansvarsfrihet för understödsfondens styrelse och, därest ansvarsfrihet vägrats, besluta om åtgärd med anledning därav,
3. *att* välja samfundets styrelse och samfundets disciplinnämnd,
4. *att* välja revisorer och revisorssuppleanter,
5. *att* besluta om avgifter till samfundet och till understödsfonden,
6. *att*, efter förslag av Sveriges Advokaters Serviceaktiebolag, besluta om serviceersättning till bolaget, samt
7. *att* behandla ärende, som styrelsen hänskjutit till mötet eller som ledamot av samfundet före den 15 april skriftligen hos styrelsen föreslagit till behandling.

23 § Å fullmäktigemöte må till avgörande företagas allenast ärende, som varit upptaget på föredragningslistan eller som står i omedelbart samband med sådant ärende, mötet dock obetaget att förrätta ersättningsval enligt vad i 6 och 13 §§ därom är stadgat.

24 § Fullmäktigemöte hålles å ort, som styrelsen bestämmer.

Vid behandlingen å fullmäktigemöte av andra ärenden än val äger envar

ledamot av samfundet närvara och delta i förhandlingarna men ej i slutet.

Förhandlingarna vid fullmäktigemöte öppnas av styrelsens ordförande eller vid förfall för honom av vice ordföranden, varefter fullmäktige välja ordförande vid mötet. Styrelsens ordförande och vice ordförande äro icke valbara till ordförande.

För beslutförhet fordras att minst fyrtio ledamöter av fullmäktige eller suppleanter för dem äro närvarande vid mötet.

Omröstning å fullmäktigemöte sker öppet utom vid val, där slutet omröstning skall äga rum, om flera namn föreslås än valet avser. Vid sådan slutet omröstning äger varje röstande å röstsedel uppföra det antal namn omröstningen avser. Röst får avgivas allenast på namn, som föreslagits före omröstningen. Röstsedel, som upptager flera namn än valet avser, är ogiltig. Upptager röstsedel namn, som icke föreslagits före omröstningen, skall sådant namn anses såsom obefintligt. Avser omröstningen val av ordförande eller vice ordförande i styrelsen eller disciplinnämnden, är den vald, som erhåller mer än hälften av avgivna röster. Erhåller ej någon sådan majoritet, sker ny omröstning. Får ej heller därvid någon mer än hälften av avgivna röster, anställs en tredje omröstning mellan de två, som vid andra omröstningen erhållit de flesta rösterna. Den som därvid erhåller de flesta rösterna är vald. I händelse av lika röstetal vid andra eller tredje omröstningen skiljer lotten. Vid andra val än val av ordförande eller vice ordförande i styrelsen eller disciplinnämnden äro de som vid omröstningen erhålla högsta röstetalen valda. Erhålla två eller flera lika röstetal, sker ny omröstning mellan dem. I händelse av lika röstetal vid denna omröstning skiljer lotten.

Beslut fattas, där dessa stadgar ej annorlunda bestämma, med enkel röstövertikt. Vid lika röstetal gäller i andra ärenden än vid val den mening, som ordföranden vid mötet biträder.

Fullmäktig äger icke delta i beslut om ansvarsfrihet för förvaltning, för vilken han är ansvarig, och ej heller i val av revisor för granskning av sådan förvaltning.

Fullmäktiges protokoll justeras av ordföranden vid mötet och två fullmäktige.

Fullmäktiges ledamöter äro icke berättigade till annan ersättning än för sina reseutgifter enligt av fullmäktige fastställda grunder.

Av fullmäktige fattade beslut skola delgivas samfundets ledamöter.

Om allmänt advokatmöte

25 § Allmänt advokatmöte skall hållas minst vart tredje år å tid och ort,

som styrelsen bestämmer. Vid sådant möte bör förekomma föredrag eller diskussion angående spörsmål av betydelse för advokaternas organisation eller yrkesutövning eller av allmänt juridiskt intresse.

Kallelse till allmänt advokatmöte skall utsändas senast sex veckor före mötet.

Förhandlingarna å allmänt advokatmöte ledas av styrelsens ordförande eller vid förfall för honom av vice ordföranden.

Om avdelningar

26 § Samfundets avdelningar är:

Norra avdelningen, omfattande Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands samt Gävleborgs län.

Mellersta avdelningen, omfattande Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands samt Uppsala län.

Stockholmsavdelningen, omfattande Stockholms samt Gotlands län.

Östra avdelningen, omfattande Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs samt Kalmar län.

Västra avdelningen, omfattande Västra Götalands samt Hallands län.

Södra avdelningen, omfattande Skåne och Blekinge län.

Utlandsavdelningen, för ledamöter som har sin verksamhet förlagd utomlands.

27 § Ledamot tillhör den avdelning, inom vars område han eller hon har sin huvudsakliga verksamhet. Ledamot som inte längre driver advokatverksamhet, tillhör den avdelning inom vars område den huvudsakliga verksamheten senast bedrevs.

Twist om vilken avdelning ledamot skall tillhöra avgöres av samfundets styrelse.

28 § Avdelning skall antaga stadgar, vilka för att bli gällande skola godkännas av samfundets styrelse.

I avdelnings stadgar skall intagas bestämmelse, att avdelningsmöte årligen skall hållas före mars månads utgång för val av ledamöter och suppleanter i fullmäktige, att avdelningsmöte därjämte skall hållas, när samfundets styrelse eller fullmäktige för behandling av uppgivet ärende så påfordra, samt att vid avdelningsmöte och sammanträde med avdelningsstyrelsen skall föras protokoll, varav avskrift skall inom fjorton dagar översändas till samfundets kansli.

Avdelning får av sina ledamöter uppta årsavgift.

29 § Varje avdelning utser efter antalet av sina ledamöter vid närmast föregående årsskifte en ledamot av samfundets fullmäktige för varje påbörjad femtiotedel av hela antalet samfundsledamöter vid samma tid, dock att Utlandsavdelningen utser minst två, och annan avdelning minst sex ledamöter.

Avdelning väljer lika många suppleanter som ledamöter.

Ledamöter och suppleanter i fullmäktige väljas för ett år i sänder, räknat från och med närmast följande 1 maj. Den som vid utgången av den valperiod, för vilken han senast utsetts, kommer att hava varit ledamot av fullmäktige under sex år i följd, må ej för tidigare period än den, som börjar två år därefter, utses till ledamot eller suppleant i fullmäktige.

Ledamot eller suppleant i samfundets styrelse är icke valbar till ledamot eller suppleant i fullmäktige. Väljes ledamot eller suppleant i fullmäktige, vilken utsetts av avdelning, till ledamot eller suppleant i styrelsen och mottager han detta uppdrag, skall han frånträda sitt uppdrag i fullmäktige.

30 § Samfundets styrelse äger att med omedelbar verkan upphäva beslut av avdelning eller avdelningsstyrelse, som strider mot samfundets eller avdelningens stadgar eller ej anses förenligt med samfundets intresse.

Om avgifter

31 § 1 mom. Ledamot skall betala årlig avgift till samfundet. Avgiften utgår med lika belopp för varje ledamot.

Den som antagits till ledamot under andra halvåret betalar för det året halvårsavgift till samfundet.

Ledamot som inte driver advokatverksamhet och antingen fyllt sextio år eller av hälsoskäl är förhindrad att driva verksamhet betalar, om dessa förhållanden anmälts till samfundet, en avgift som uppgår till högst en tiondel av avgiften enligt första stycket.

2 mom. Serviceersättning till Sveriges Advokaters Serviceaktiebolag påföres advokatrörelse avseende alla däri verksamma jurister och utgår med belopp eller enligt de grunder för beloppsbestämning som fullmäktige fastställer för ett kalenderår i sänder. Helt belopp utgår för jurist som är verksam i rörelsen den 1 juli under det kalenderår ersättningen avser medan halvt belopp utgår för den som påbörjar verksamhet i rörelsen efter den 1 juli under det kalenderår ersättningen avser.

Ledamot som är rörelseidkare eller företagsledare i advokataktiebolag skall ansvara för att serviceersättning erlägges för den advokatrörelse han bedriver eller förestår.

3 mom. Styrelsen får, om det finns skäl till det, befria ledamot från skyldighet att betala årsavgift till samfundet intill det belopp som skall betalas enligt 1 mom. sista stycket. Om synnerliga skäl föreligger får ledamot befrias från att betala hela årsavgiften. Det sistnämnda gäller också årsavgift som bestämts enligt 1 mom. sista stycket.

Styrelsen får vidare efter servicebolagets hörande, om det finns särskilda skäl till det, helt eller delvis medge ledamot befrielse från skyldighet att betala serviceersättning till servicebolaget.

Styrelsen får besluta om uttag a conto av avgift till samfundet och serviceersättning till Sveriges Advokaters Serviceaktiebolag att betalas i början av varje kalenderår för senare avräkning mot den avgift och ersättning som ordinarie fullmäktige beslutar.

32 § Där fullmäktige så beslutar, skall ledamot till Sveriges advokatsamfunds understödsfond erlagga årsavgift, som skall utgå med lika belopp för varje ledamot.

Vad som är stadgat i 31 § 1 mom. andra stycket och 3 mom. första stycket, skall äga motsvarande tillämpning beträffande avgifter till understödsfonden.

33 § Har upphävts från och med 1 januari 2001; jfr dock övergångsbestämmelserna (se nedan).

Om yrkesplikter

34 § Vid utövande av sin verksamhet skall ledamot redbart och nitiskt utföra honom anförtrodda uppdrag och i allt iakttaga god advokatsed.

Ledamot är skyldig att, där god advokatsed så fordrar, förtiga vad han erfar i sin yrkesutövning.

35 § Det åligger ledamot att hålla penningmedel och andra tillgångar, som tillhöra hans huvudmän, skilda från vad honom tillhör.

Efter fullmäktiges hörande äger styrelsen utfärda närmare föreskrifter angående ledamöternas förvaltning av medel och andra tillgångar, som avses i första stycket, samt angående ledamöternas bokföring.

Innan fullmäktige höras i ärende, som i andra stycket avses, skall styrelsen bereda avdelningarna tillfälle att å avdelningsmöte behandla föreliggande förslag och avgiva yttrande däröver.

36 § Ledamot skall upprätthålla och utveckla sin yrkeskompetens.

Styrelsen får utfärda närmare föreskrifter om ledamöternas skyldigheter att i detta syfte genomgå professionell vidareutbildning och lämna uppgifter om detta till styrelsen.

37 § Ledamot må icke, där detta strider mot god advokatsed, frånträda mottaget uppdrag.

38 § I advokatverksamhet som bedrivs i bolagsform får endast advokat vara delägare eller bolagsman, om inte styrelsen medger undantag.

39 § Ledamot äger icke vid sidan av sin advokatrörelse utöva annan verksamhet av den art eller omfattning, att den kan menligt inverka på hans självständighet eller eljest är oförenlig med hans ställning som advokat.

Om disciplinärenden

40 § Göres hos samfundet anmälan mot ledamot av klient eller annan som berörs av saken eller väcker styrelsen fråga om disciplinärt ingripande mot ledamot, upptages ärendet av disciplinnämnden, vanligen först av prövningsavdelning. Är prövningsavdelning enig om att disciplinär påföljd inte är påkallad och är ledamöterna ense om beslutets innehåll, får prövningsavdelningen avgöra ärendet. I annat fall skall ärendet hänskjutas till disciplinnämnden.

Disciplinnämndens ordförande får besluta att ärende skall hänskjutas till nämnden för avgörande utan att det först behandlas på prövningsavdelning.

41 § Om anmälan mot ledamot avser omständigheter, som ligger mer än tre år tillbaka i tiden, är disciplinnämnden ej skyldig att upptaga anmälan till prövning.

42 § Disciplinnämndens beslut, liksom beslut av prövningsavdelning av innebörd att ärende inte hänskjutes till nämnden, skall tillställas den ledamot, mot vilken anmärkning framställts, Justitiekanslern och styrelsen. Prövningsavdelnings beslut tillställs dock styrelsen endast om den begär det. Har ärendet upptagits på grund av anmälan enligt 40 §, skall även anmälaren få del av beslutet, såvida han ej återkallat anmälan.

Styrelsens beslut om avskrivning av anmälan mot ledamot skall tillställas anmälaren, ledamoten och Justitiekanslern.

Har anmälan mot ledamot avskrivits eller har i upptaget ärende om disci-

plinärt ingripande beslut meddelats av innebörd att ärendet ej hänskjutes till disciplinnämnden, får Justitiekanslern, inom fyra veckor efter det att han fått del av beslutet, hos nämnden påkalla åtgärd mot ledamoten.

43 § I disciplinärende skall den ledamot ärendet rör beredas tillfälle att yttra sig över framställd anmärkning, om ej särskild omständighet föranleder annat.

Ledamot, mot vilken anmärkning framställts, är pliktig att efter anmaning avgiva skriftligt yttrande, att förete de handlingar som disciplinnämnden eller generalsekreteraren ålägger honom att tillhandahålla samt att på kallelse personligen infinna sig inför nämnden.

Disciplinnämnden får bestämma att muntlig förhandling skall hållas vid behandling av ärende i nämnden. Om ej särskilda skäl föranleder annat, skall sådan förhandling äga rum när uteslutning ur samfundet kan komma i fråga som påföljd. Därvid skall en av styrelsen utsedd advokat utföra den talan som föranledes av anmälan eller på annat sätt framkommen anmärkning. Styrelsens förordnande sker efter anmälan av nämnden eller generalsekreteraren. Uppdraget får inte ges till den som är ledamot av disciplinnämnden.

Om den ledamot, mot vilken anmärkning framställts, bedömes vara i behov av biträde för sitt försvar men inte själv anlitar sådant, får disciplinnämnden förordna försvarare för honom vid ärendets behandling i nämnden. Ersättning till försvarare som utsetts av nämnden skall utges av samfundet med belopp som bestämmas av disciplinnämnden. Detsamma gäller ersättning till försvarare som den ledamot, mot vilken anmärkning framställts, själv utsett, om nämnden bedömt sakens beskaffenhet vara sådan att ledamoten behöver biträde för sitt försvar. Nämnden kan förplikta den ledamot, mot vilken anmärkning riktats, att helt eller delvis till samfundet återgälda dess kostnad för försvaret.

Beslut om uteslutning, varning eller erinran skall angiva de skäl varå beslutet grundas.

44 § Beslut, varigenom ledamot uteslutits ur samfundet, skall, så snart beslutet går i verkställighet, delgivas samfundets ledamöter och rikets allmänna domstolar. Har beslut om uteslutning upphävts, skall meddelande därom lämnas samfundets ledamöter och nämnda domstolar, om beslutet tidigare delgivits dem. Detsamma gäller ett beslut om upphävande av en registrering enligt 4 a §.

44 a § Advokatsamfundets disciplinära verksamhet omfattar i vissa fall också

den som auktoriserats som advokat i en annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz. I ett disciplinärt förfarande mot en sådan advokat skall advokatsamfundet, så snart förfarandet inleds, samarbeta och utbyta information med den behöriga myndigheten eller organisationen i den andra staten.

Om uteslutning av ledamot, som ej längre är behörig att vara advokat

45 § Uppkommer i styrelsen fråga om uteslutning av ledamot eller upphävande av registrering enligt 8 kap. 7 § femte stycket rättegångsbalken, skall styrelsen, innan beslut fattas i ärendet, bereda ledamoten tillfälle att yttra sig.

Beslut om uteslutning eller upphävande av registrering skall ange de skäl, varå beslutet grundas.

Styrelsens beslut skall tillställas den det rör och Justitiekanslern. Vad i 44 § är stadgat skall äga motsvarande tillämpning.

46 § En ledamot är skyldig att lämna styrelsen de uppgifter som behövs för dess tillsyn över advokatväsendet. Styrelsen får efter fullmäktiges hörande meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten. Innan fullmäktige hörs, skall styrelsen ge avdelningarna tillfälle att behandla förslaget på avdelningsmöte och lämna yttrande över förslaget.

Inom sex månader efter utgången av varje räkenskapsår skall advokat som bedriver egen verksamhet till samfundets kansli sända över revisionsberättelse med intyg om att bokföringen skett enligt lag och samfundets bokföringsreglemente. Kommer en sådan revisionsberättelse inte in inom angiven tid har styrelsen rätt att utse auktoriserad eller godkänd revisor att på advokatens bekostnad utföra revision och avge sådant intyg till styrelsen.

Styrelsen får förordna att granskning av en ledamots bokföring och medelsförvaltning skall utföras av en auktoriserad revisor, som styrelsen utser. Ledamoten är i sådant fall skyldig att tillhandahålla sina diariumer och räkenskaper med tillhörande handlingar.

Vad en revisor får kännedom om vid revision enligt andra stycket andra meningen eller granskning enligt tredje stycket får röjas endast i den mån revisionen eller granskningen ger anledning till anmärkning.

När det finns särskilda skäl, får styrelsen besluta att en ledamots diariumer och räkenskaper med tillhörande handlingar skall granskas av generalsekreteraren eller företes för styrelsen.

Vid en granskning enligt tredje och femte styckena är ledamoten, om det

begärs av den som utför granskningen, skyldig att från bank, klient eller annan hämta in och för den granskande förete de kontokuranter, besked eller andra uppgifter som behövs för kontroll av ledamotens förvaltning och räkenskaper. Tillhandahåller ledamoten inte dessa uppgifter inom rimlig tid, får den som utför granskningen själv hämta in uppgifterna.

Om tystnadsplikt för styrelseledamot m.fl.

47 § Ledamot och suppleant i styrelsen, ledamot av disciplinnämnden, generalsekreteraren samt annan advokat som har deltagit i handläggningen av disciplinärende eller annat tillsynsärende hos samfundet får ej obehörigen för annan yppa vad de på grund av samfundsledamots skyldighet att lämna uppgifter och tillhandahålla handlingar erfarit om denne och hans verksamhet.

Om skadeupprättande åtgärder

48 § Fullmäktige äga besluta om kollektiv försäkring eller fond för upprättande av skada till följd av brottsligt förfarande från ledamots eller hos ledamot anställds sida. Innan sådant beslut fattas, skall tillfälle beredas avdelningarna att å avdelningsmöte behandla föreliggande förslag och avgiva yttrande däröver.

Ha fullmäktige fattat beslut varom i första stycket är stadgat, är ledamot skyldig att erlagga härav föranledd avgift, vilken skall för år räknat utgå enligt de grunder som fullmäktige beslutar. Beträffande avgift som nu sagts skall vad i 31 § 3 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Om ledamots utträde

49 § Om skyldighet i vissa fall för ledamot att genast utträda ur samfundet är stadgat i rättegångsbalken.

Vill ledamoten eljest utträda ur samfundet, skall han hos styrelsen göra skriftlig ansökan därom. Ansökningen skall föredragas vid närmast följande sammanträde med styrelsen. Föreligger mot ledamoten anmärkning av allvarlig beskaffenhet, äger styrelsen förordna, att med ansökningens behandling skall anstå i avbidan på prövning av den mot ledamoten framställda anmärkningen. Eljest skall ansökningen bifallas.

50 § Försummar ledamot att betala stadgeenlig avgift till samfundet, serviceersättning till Sveriges Advokaters Serviceaktiebolag eller stadgeenlig avgift till den avdelning han tillhör eller straffavgift och fullgör han icke efter anmaning sina skyldigheter härutinnan inom tid, som styrelsen bestämmer, skall styrelsen förklara att han utträtt ur samfundet.

Styrelsen får helt eller delvis eftergiva straffavgift, om särskilda skäl föreligger.

Om offentliggörande av vissa beslut

51 § Meddelande om att någon antagits till ledamot av samfundet eller avgått därur skall genom styrelsens försorg bringas till allmän kännedom.

Disciplinnämnden får bestämma att beslut av nämnden i disciplinärende skall helt eller delvis offentliggöras.

Om ändring av stadgarna

52 § Föreslås ändring av dessa stadgar, tillkommer det fullmäktige att besluta därom.

Innan sådant beslut fattas, skall tillfälle beredas avdelningarna att å avdelningsmöte behandla föreliggande förslag och avgiva yttrande däröver.

Beslut om stadgeändring är ej giltigt, med mindre antingen beslutet fattats å ett ordinarie fullmäktigemöte och därvid biträts av minst tre fjärdedelar av hela antalet fullmäktige eller ock beslutet fattats å två på varandra följande ordinarie fullmäktigemöten och å det möte, som sist hålles, biträts av minst två tredjedelar av de närvarande fullmäktige.

Beslutad stadgeändring skall för att bli gällande fastställas av Konungen.

— — —

33 § är upphävd från och med 1 januari 2001. Enligt övergångsbestämmelserna skall den dock fortfarande tillämpas på ledamots tvist med huvudman om arvode och kostnad för ett utfört uppdrag som har påbörjats före den 1 januari 2002.

Paragrafen intas här i sin lydelse när den upphävdes.

”Om skiljemannaförfarande i tvist om arvode och kostnad

33 § Ledamot är skyldig att ingå skiljeavtal i tvist med huvudman om arvode och kostnad för utfört uppdrag, om huvudmannen eller – om denne anlitat rättsskyddsförsäkring – vederbörande försäkringsbolag inom ett år från sluträkningens avgivande hos styrelsen skriftligen begär det.

Lagen om skiljemän skall tillämpas med de tillägg och ändringar som anges nedan.

Skiljedom meddelas, enligt beslut av styrelsen, antingen av styrelsen eller av en särskild skiljenämnd, bestående av tre eller fem av styrelsen för varje särskilt fall, inom eller utom styrelsen, utsedda samfundsledamöter.

Skiljedom skall meddelas senast sex månader efter det skiljenämnden utsetts. Styrelsen äger dock på framställning av part eller skiljenämnden förlänga denna tid då skäl är därtill.

Där styrelsen prövar tvisten skall bestämmelserna i 11 § första och andra styckena av dessa stadgar gälla. Styrelsen och den särskilda skiljenämndens ledamöter får inte av part ta emot eller betinga sig ersättning.

Den särskilda skiljenämndens ledamöter är berättigade till ersättning av samfundet för sina reseutgifter enligt samma grunder, som gäller för ledamöter av styrelsen.

Ledamot som är part i tvisten skall svara för sina egna kostnader för förfarandet.

Föreligger avtal om arvode eller ersättning i övrigt för uppdrags utförande, är styrelsen och den särskilda skiljenämnden vid sin prövning inte bundna härav, om avtalet visas vara oförenligt med huvudmannens eller försäkringsbolagets berättigade intresse. Har verkställd debitering av arvode eller kostnad godkänts får styrelsen och den särskilda skiljenämnden, där debiteringen är uppenbart obillig samt omständigheterna i övrigt därtill föranleder, lämna godkännandet utan avseende.”

II. Vägledande regler om god advokatsed

*Antagna och utfärdade av Sveriges advokatsamfundets styrelse
den 29 augusti 2008; med kommentar, september 2008.*

Allmänt om kommentaren 29

1 Advokatens roll och främsta skyldigheter 30

2 Allmänna yrkesplikter 32

- 2.1 Uppdrags utförande 32
- 2.2 Tystnadsplikt och diskretionsplikt 33
- 2.3 Information till klienten 34
- 2.4 Information från klienten 35
- 2.5 Yrkeskompetens 35
- 2.6 Försäkringsskyldighet 36
- 2.7 Ekonomiska förbindelser med klienten 36
- 2.8 Klientmedel och annan egendom som tillhör klienten 39

3 Avböjande och frånträdande av uppdrag 39

- 3.1 Erbjudande av uppdrag 39
- 3.2 Intressekonflikter 40
- 3.3 Upplyningsplikt och samtycke 41
- 3.4 Skyldighet att frånträda uppdrag 43
- 3.5 Kollegas intressekonflikt 44
- 3.6 Rätt att frånträda uppdrag utan att skyldighet till det föreligger 45
- 3.7 Angivande av skäl för frånträde m.m. 46
- 3.8 Uppdrag som skiljeman eller domare 46

4 Arvode och redovisning m.m. 47

- 4.1 Beräkning av arvodet och fakturering 47
- 4.2 Riskavtal 50
- 4.3 Arvode vid rättsligt förfarande 51
- 4.4 Finansiering av uppdraget 52
- 4.5 Förskott 53
- 4.6 Slutfakturering och redovisning 54

5 Förhållandet till motparten	56
5.1 Otillbörliga åtgärder	56
5.2 Förvarning om rättsliga åtgärder	56
5.3 Nedsättande uppgifter	56
5.4 Vilseledande uppgifter	57
5.5 Om motparten saknar ombud eller biträde	57
5.6 Om motparten anlitar advokat	58
5.7 Förlikningserbjudande	58
6 Förhållandet till domstolar och myndigheter	59
6.1 Allmänt	59
6.2 Uppgifter och bevisning	60
6.3 Agerande gentemot vittnen m.fl.	61
6.4 Andra förfaranden än rättegång	62
7 Advokatrörelsens organisation m.m.	62
7.1 Upprätthållande av oberoende	62
7.2 Firma	62
7.3 Kontorsorganisation	63
7.4 Advokatverksamhet i bolag	63
7.5 Advokatbolags organisation	65
7.6 Anställningsförhållanden m.m.	66
7.7 Samarbeten	69
7.8 Ackvisition och marknadsföring	71
7.9 Ersättning för anskaffande av uppdrag	71
7.10 Kostnadsansvar	72
7.11 Tillhandahållande av kännetecken åt annan	72
7.12 Utlämnande och arkivering av handlingar	72
8 Förhållandet till Advokatsamfundet	73

Allmänt om kommentaren

Initiativet till att utarbeta skrivna vägledande regler om god advokatsed togs av Advokatsamfundets fullmäktige år 1967 och den första versionen antogs år 1971 av Advokatsamfundets styrelse. Reglerna har vid några tillfällen därefter omarbetats och fick sin huvudsakliga lydelse år 1984. År 1994 skedde två förändringar i reglerna som tog sikte på reklam och drivande av advokatverksamhet i aktiebolag.

I enlighet med Advokatsamfundets fullmäktiges beslut i juni 2005, beslutade Advokatsamfundets styrelse att uppdra åt en arbetsgrupp, den s.k. Etikkommittén, att göra en översyn av de vägledande reglerna om god advokatsed. Etikkommittén överlämnade i november 2007 till styrelsen ett förslag till nya vägledande regler om god advokatsed. Styrelsen – som i vissa avseenden därefter gjort vissa ändringar och tillägg – antog och utfärdade den 29 augusti 2008 nya Vägledande regler om god advokatsed att gälla från och med den 1 januari 2009. Dessa regler kommenteras här nedan.

Denna kommentar är inte bindande och får inte uppfattas som kategorisk eller uttömmande, utan skall ses som en ytterligare vägledning för förståelsen av de enskilda reglerna.

I de fall en regel språkligt skiljer sig från motsvarande tidigare regel, gäller generellt att någon förändring av regelns innebörd i sak inte har avsetts, om detta inte särskilt har angetts i denna kommentar.

I några fall har tidigare regler tagits bort därför att regleringen följer av lag eller förordning eller annan bindande rättsakt. I vissa fall har det därför ansetts att behov av regleringen saknas. I andra fall har det likväl ansetts praktiskt viktigt att påminna om förekomsten av annan reglering.

I de fall en regel i sig har ansetts vara så klar och tydlig att någon ytterligare vägledning inte har ansetts nödvändig, har regeln inte kommenterats.

Kommentaren kommer med jämna mellanrum att uppdateras med beaktande av vägledande uttalanden från styrelsen, avgöranden av disciplinnämnden, europeiska riktlinjer m.m.

Stockholm i september 2008

1 Advokatens roll och främsta skyldigheter

En fri och självständig advokatkår som verkar enligt sunda regler utvecklade av advokaterna själva är en viktig del av rättssamhället och en förutsättning för att enskildas fri- och rättigheter skall kunna hävdas. En advokat har därför en särskild ställning och ett särskilt ansvar.

En advokats främsta plikt är att visa trohet och lojalitet mot klienten. Advokaten skall som en oberoende rådgivare företräda och tillvarata klientens intressen, inom ramen för gällande rätt och god advokatsed. Advokaten får inte låta sitt handlande påverkas av tanke på egna fördelar eller obehag eller av hänsyn till andra ovidkommande omständigheter.

En advokat skall utöva sin verksamhet med integritet och på ett sätt som främjar det goda rättssamhället. En advokat skall uppträda sakligt och korrekt samt så att förtroendet för advokatkåren upprätthålls.

En advokat får inte främja orätt.

Kommentar, advokatens roll: En i hela den demokratiska världen vedertagen och för gestaltningen av reglerna om god advokatsed grundläggande princip är att advokater skall stå fria och självständiga i förhållande till domstolar och myndigheter liksom till varje intresse som kan tänkas inkräkta på advokaternas möjligheter att handla såsom deras yrkesplikter kräver.

En fri och självständig advokatkår som verkar enligt ett etiskt regelverk som utvecklats av ett oberoende advokatsamfund utgör en viktig del av rättssamhället och är en förutsättning för att enskildas fri- och rättigheter skall kunna hävdas. En advokat har därför en särskild ställning och ett särskilt ansvar i ett väl fungerande rättssamhälle.

En förutsättning för att advokater skall kunna verka på det sätt som kan förväntas av dem i en rättsstat är att särskilda krav kan ställas på advokaterna och att advokatycket kan utövas under särskilda villkor.

I alla länder som gör anspråk på att vara rättsstater finns särskilda regler om advokater och särskilda bestämmelser om villkoren för hur deras verksamhet skall bedrivas. Med främsta syfte att trygga klientens intressen finns en mängd speciella regler, de flesta syftande till att bevara lojaliteten, förtroendet och konfidentialiteten mellan advokaten och klienten, andra till att tillförsäkra enskilda personer tillgång till rättslig rådgivning och rättsligt biträde. Bakom dessa regler kan urskiljas några särskilt viktiga principer av grundläggande art, s.k. kärnvärden. Dessa är oberoende, lojalitet mot klienten, konfidentialitet och undvikande av intressekonflikter. Ytterligare principer som bör vägleda advokaten i dennes verksamhet är de som anges i

den av de europeiska advokatororganisationerna inom CCBE år 2006 antagna stadgan *Charter of Core Principles of the European Legal Profession*.

Advokatrollen har utvecklats och förändrats över tiden. Den allmänjuridiskt kunnige advokaten, som bistår vid tvister och biträder i rättegång, har fått sällskap av den affärsmässigt orienterade advokaten. Advokat kåren består i dag av både den allmänpraktiserande advokaten, som tar uppdrag inom ett brett fält av juridiken, och den högt specialiserade advokaten, som bara tar uppdrag inom sitt specialområde. Det etiska regelsystemet måste trots dessa skillnader vara tillämpligt på och fungera i all advokatverksamhet.

Kommentar, advokatens skyldigheter: I 8 kap. rättegångsbalken finns ett antal regler om en advokats skyldigheter. Därav framgår att en advokats skyldighet att iakttä god advokatsed är begränsad till av denne bedrivna advokatverksamhet och alltså inte gäller annan verksamhet. Någon definition av advokatverksamhet finns dock inte given i lag. I stället har disciplinnämnden tillgatts ett betydande tolkningsutrymme vad gäller begreppet närmare innebörd. Av rättegångsbalken framgår dock även att samfundets disciplinära tillsyn inte är begränsad enbart till advokatverksamhet, utan att denna även omfattar allt oredligt handlande. Ett oredligt handlande kan leda till uteslutning eller, om omständigheterna är mildrande, varning. Begreppet oredlighet är emellertid inte entydigt. Begreppet torde dock i första hand ta sikte på ett ekonomiskt handlande som inte kan anses acceptabelt för en advokat. Processlagberedningen framhöll att ett oredligt handlande föreligger även om det sker utanför advokatverksamheten, som t.ex. när advokaten i egna angelägenheter gör sig skyldig till bedrägligt eller annat oredligt förfarande (se NJA II 1943 s. 86; jfr även NJA 1992 C 43 samt JK 1984 s. 147 och 1985 s. 36). Viss ledning till tolkningen av uttrycket oredligt förfarande kan även hämtas i NJA 1994 s. 688.

En advokats främsta skyldighet är att ta tillvara klientens intressen på bästa sätt och efter bästa förmåga. Detta innebär att klienten skall visas trohet och lojalitet. Advokaten får dock inte handla i strid med gällande rätt eller vad som följer av god advokatsed. Inom ramen för lojalitetsplikten har advokaten alltså att handla på ett rättrådigt och hederligt sätt.

En advokat måste alltid stå fri och oberoende. Att advokaten står fri gentemot staten är nödvändigt bland annat för att advokaten skall kunna ta tillvara klientens intressen även mot det allmänna. Advokaten måste också vara fri och obunden i förhållande till andra intressen, för att advokaten skall kunna fullgöra sin plikt mot klienten. Att advokaten slutligen är fri och obunden även gentemot klienten är nödvändigt, inte bara därför att

advokaten annars kan komma att överskrida de gränser som gällande rätt och god advokatsed utstakar för advokatens handlingsfrihet, utan också därför att advokaten skall kunna ge klienten de råd och det biträde som objektivt sett är bäst för klienten och inte de råd och det biträde som klienten vill ha.

Ett förtroendefullt förhållande till klienterna liksom samhällets förtroende för advokatkåren kan endast upprätthållas om advokatens personliga heder, redbarhet och integritet är ställda bortom allt tvivel.

Kommentar, en advokat får inte främja orätt: Kravet på iakttagande av god advokatsed leder till begränsningar i handlingsfriheten när en klients intressen skall tillvaratas. Hänsynen till rättsordningen, till motpart samt till tredje man medför att en advokat i sin yrkesutövning inte får använda sig av alla till buds stående medel. Det är en självklarhet att en advokat inte får medverka till brott. Enligt god advokatsed får advokaten inte heller jämna vägen för annans brottsliga verksamhet eller främja en klients intressen på ett otillbörligt sätt. En advokat får exempelvis inte medverka till en rättshandling som är ogiltig. En advokat skall avböja varje uppdrag som går ut på att någon skall vilseledas eller på annat sätt otillbörligen förmås att företa en rättshandling. En advokat skall vidare avstå från uppdrag som leder till att någon annans rätt obehörigen kränks. Inte heller får en advokat medverka till att skriftliga handlingar upprättas för skens skull eller ges osant innehåll. En advokat får inte heller medverka till att upprätta avtal eller andra skriftliga handlingar av sådant innehåll att det kan befaras att de kommer att brukas i otillbörliga syften. För att kravet på iakttagande av god advokatsed skall uppfyllas är det alltså inte tillräckligt att advokaten förvissat sig om att det förfaringsätt som advokaten rekommenderar eller på annat sätt medverkar till inte är lagstridigt. Det måste dessutom krävas av en advokat att denne handlar på ett sätt som främjar hederlighet och redbarhet inom rättssamhället.

2 Allmänna yrkesplikter

2.1 Uppdrags utförande

2.1.1 En advokat skall utföra ett uppdrag med omsorg, noggrannhet och tillbörlig skyndsambhet. Advokaten skall se till att klienten inte förorsakas onödiga kostnader.

Kommentar: Regeln motsvarar i sak 23 § andra stycket i de tidigare reglerna.

Dock har förpliktelsen för advokaten att beakta att det allmänna eller försäkringsbolaget heller inte åsamkas onödiga kostnader för det fall rättshjälp eller rättsskydd föreligger, tagits bort. Skälet är att det i alla sammanhang bör vara omsorgen om klienten som sätts i förgrunden och att klientintresset således inte skall vägas mot intresset för det allmänna eller försäkringsbolaget av att hålla kostnaderna nere. Däremot är det självklart att advokaten inte skall lägga ned onödigt arbete oavsett att arbetet inte bekostas av klienten själv.

2.1.2 Juridiska råd skall vara grundade på erforderliga undersökningar av gällande rätt.

2.2 Tystnadsplikt och diskretionsplikt

2.2.1 En advokat har tystnadsplikt avseende det som anförtratts av advokaten inom ramen för advokatverksamheten eller som advokaten i samband därmed fått kännedom om. Undantag från tystnadsplikten gäller om klienten samtyckt därtill eller laglig skyldighet att lämna upplysning föreligger. Undantag gäller vidare i den mån yppandet är nödvändigt för att advokaten skall kunna värja sig mot klander från klientens sida eller hävda befogat ersättningsanspråk avseende det ifrågavarande uppdraget.

Kommentar: Det är advokatverksamheten som utgör ramen för tystnadsplikten. Verksamheten är en vidare ram än uppdraget och innebär exempelvis att även information som advokaten får från en presumtiv klient, där något uppdrag ännu inte föreligger, kan omfattas av tystnadsplikten. Avsikten är emellertid inte att all sådan information skall omfattas. Det är framför allt sådan information som advokaten själv ber om, exempelvis för att kunna ta ställning till om advokaten kan eller vill åta sig uppdraget, som är avsedd att omfattas av tystnadsplikten, medan motsatsen normalt är avsedd att gälla för information som en presumtiv klient lämnar utan att advokaten bett om den. I en sådan situation kan det till och med åligga advokaten att låta en redan befintlig klient ta del av den information som advokaten erhållit.

Precis som i den tidigare 19 § finns också undantag från tystnadsplikten om klienten samtyckt till att informationen får lämnas ut eller om laglig skyldighet att lämna upplysning föreligger. Regeln innehåller emellertid även ett uttryckligt undantag från tystnadsplikten för att en advokat skall kunna värja sig mot klander från klientens sida, t.ex. i en tvist rörande skadeståndsanspråk från klienten. Undantag från tystnadsplikten kan då även gälla gentemot försäkringsgivare i sådana fall försäkringsvillkoren föranleder detta (se 2.6). Undantag gäller också för att advokaten skall kunna hävda ett befo-

gat ersättningsanspråk mot klienten, t.ex. i en rättegång rörande skäligheten av det arvode advokaten begärt av klienten. Det bör dock understrykas att undantaget i en sådan situation endast gäller hävdandet av ett anspråk som härrör från det aktuella uppdraget och inte anspråk mot klienten som har sin grund i annat förhållande. Överhuvudtaget bör en advokat kunna avslöja sådan information som är nödvändig för att advokaten skall kunna försvara sig i en process mot klienten. Det bör emellertid understrykas att advokaten aldrig får yppa information i vidare mån än vad som är nödvändigt för att advokaten skall kunna ta tillvara sin rätt gentemot klienten.

2.2.2 En advokat är skyldig att iaktta diskretion om sina klienters angelägenheter. En advokat får inte utan skäl göra sig underrättad om ärenden som förekommer på den byrå där advokaten är verksam, men som advokaten inte själv arbetar med.

Kommentar: Den preciserade diskretionsplikten i andra meningen avser att förbjuda ”snokande” i ärenden som advokaten inte själv arbetar med. Däremot är regeln inte avsedd att träffa de många situationer där det föreligger ett godtagbart skäl för advokaten att i sin professionella verksamhet ta reda på uppgifter rörande en klient eller uppgifter i ett ärende som advokaten själv inte arbetar med. I normalfallet torde detta ske i samförstånd med den kollega som ansvarar för klienten eller ärendet. Det kan t.ex. röra sig om kunskapsutbyte eller andra former av befogade kollegiala kontakter eller om inhämtande av uppgifter för att bedöma jävsfrågor, men det kan också förekomma situationer där det finns skäl för en advokat att göra sig underrättad om en kollegas ärenden utan att samråd sker med kollegan. Exempel på en sådan situation kan vara att kollegan är frånvarande på grund av sjukdom eller annat skäl. Överhuvudtaget gäller att regeln endast är avsedd att förbjuda sådan informationshämtning som advokaten inte professionellt har någon nytta av.

2.2.3 En advokat är skyldig att ålägga sin personal samma tystnadsplikt och diskretionsplikt som gäller för advokaten själv.

2.3 Information till klienten

Klienten skall hållas underrättad om vad som förekommer vid utförandet av uppdraget. Frågor från klienten om uppdraget skall besvaras skyndsamt.

Kommentar: Även om uttrycket ”på lämpligt sätt” i den tidigare 24 § har

utgått, är någon saklig förändring inte avsedd. Det får ytterst ankomma på advokaten själv att avgöra vilken information som klienten från tid till annan behöver för att på ett bra sätt kunna följa vad som händer i ärendet och hur detta utvecklas.

2.4 Information från klienten

En advokat är inte, om inte särskilda skäl föranleder det, skyldig att kontrollera att de uppgifter som klienten lämnar är riktiga.

Kommentar: Vad gäller frågan om kontrollskyldigheten är det naturligt att denna varierar beroende av karaktären av den uppgift som klienten lämnar. Normalt bör således advokaten ha rätt att utgå från att huvudmannen lämnar korrekta sakuppgifter. Om fråga emellertid är om uppgift av mer uppseendeväckande art, bör advokaten ha viss skyldighet att göra vad som med rimliga kontroller är möjligt för att undersöka uppgiftens riktighet. En uppgift som innefattar påstående om att annan gjort sig skyldig till brottslig eller vanhedrande handling, bör användas med stor försiktighet och efter sådan kontroll som med hänsyn till de effekter som uppgiften kan föranleda framstår som rimlig. I vart fall bör förutsättas att användning av sådan uppgift är relevant för det uppdrag som advokaten har påtagit sig.

2.5 Yrkeskompetens

En advokat är skyldig att upprätthålla och utveckla sin yrkeskompetens, att därvid följa rättsutvecklingen på de områden där advokaten är verksam samt att genomgå erforderlig fortbildning.

Kommentar: Någon motsvarande regel finns inte i det tidigare regelverket. Dock innehåller 36 § i stadgarna för Sveriges advokatsamfund en bestämmelse om att ledamot skall upprätthålla och utveckla sin yrkeskompetens. Advokatsamfundets styrelse har också med stöd av andra stycket i den bestämmelsen ålagt ledamöterna en skyldighet att årligen genomgå vidareutbildning på det sätt som närmare framgår av gällande riktlinjer för professionell vidareutbildning av advokater samt att lämna uppgifter om sådan utbildning till styrelsen. Trots bestämmelsen i stadgarna är advokaternas yrkeskompetens av sådan utomordentlig vikt också från ett etiskt perspektiv att en bestämmelse även tagits in i de vägledande reglerna om god advokatsed. Det bör uppmärksammas att det inte alltid är tillräckligt med den vidareutbildning som styrelsen ålagt ledamöterna för att kravet på erforderlig fortbildning skall kunna anses uppfyllt.

2.6 Försäkringsskyldighet

En advokat är skyldig att ha en för sin verksamhet anpassad ansvarsförsäkring och att vidmakthålla försäkringsskyddet genom att iaktta för försäkringen gällande villkor.

Kommentar: Regeln saknar motsvarighet i det tidigare regelverket. Det bör särskilt framhållas att det försäkringsskydd som administreras av Advokatsamfundet inom ramen för advokaternas serviceavgift till samfundet, ofta inte är tillräckligt för att försäkringsskyddet skall kunna anses vara anpassat till advokatens verksamhet. Ofta behöver således advokaten skaffa sig ytterligare försäkringsskydd. Även om advokatens försäkringsskydd som sådant är väl anpassat till hans eller hennes verksamhet, är det angeläget att advokaten noggrant iakttar de regler som finns i försäkringsvillkoren för att försäkringsskyddet skall kunna vidmakthållas. Detta gäller till exempel skyldigheten att inom viss tid avisera försäkringsgivaren om att ett krav har riktats mot advokaten. Advokaten har vidare att beakta de särskilda problem som kan uppkomma vid byte av försäkringsgivare. Av nu sagda skäl har i regeln införts en skyldighet för advokaten att inte bara ha ett adekvat försäkringsskydd, utan även att vidmakthålla försäkringsskyddet genom att iaktta för försäkringen gällande villkor.

2.7 Ekonomiska förbindelser med klienten

2.7.1 Ekonomiska transaktioner mellan en advokat och dennes klient får inte förekomma om sådana inte följer av uppdraget. Om klienten driver rörelse, får dock normala transaktioner inom ramen för klientens rörelse ske.

Kommentar: Att tillåta ekonomiska transaktioner med klienten förutsätter att transaktionen följer av uppdraget, innebär ett krav på stark och närmast direkt koppling mellan transaktionen och uppdraget. Den tidigare regeln i 22 § om att advokaten inte bör lämna klienten lån eller ikläda sig borgen för dennes skulder och inte heller själv ta emot lån av klienten, har tagits bort eftersom sådana transaktioner täcks av den nu föreslagna huvudregeln. För att dessa typer av transaktioner skall vara tillåtna krävs att transaktionen följer av advokatens uppdrag. Ett exempel på när denna förutsättning kan anses vara uppfylld är om en advokat tecknar borgen för klientens ansökan om kvarstad. Ekonomiska transaktioner med klienter bör aldrig förekomma om det finns en risk för att transaktionen kan leda till att advokaten kommer i ett beroendeförhållande till klienten.

Enligt undantagsregeln i bestämmelsens andra mening är ekonomiska

transaktioner mellan en advokat och dennes klient tillåtna även i fall där transaktionen inte följer av uppdraget, förutsatt att det rör sig om normala transaktioner inom ramen för en av klienten bedriven rörelse. Det avgörande är således att transaktionen är normal för klientens rörelse, vilket innebär att transaktionen skall ske på villkor som klienten i sin rörelse tillämpar i förhållande till andra kontrahenter. Om t.ex. advokatens klient är en bank är det tillåtet för advokaten att uppta lån i banken om detta sker på för banken normala villkor. Om advokatens klient är ett företag som säljer bilar, är det tillåtet för advokaten att köpa en bil av klienten och detta även om det skulle röra sig om en mycket dyrbar bil, dock under förutsättning att transaktionen kan betecknas som normal för klientens rörelse. Ett ytterligare exempel kan vara att advokatens klient är ett företag som säljer hus. Det är då tillåtet för advokaten att köpa ett hus av klientföretaget, men bara om köpet sker på villkor som är normala för klientföretagets rörelse. Det sagda innebär att det också är tillåtet för advokaten att komma i åtnjutande av olika typer av rabatter, exempelvis personalrabatter, som klientföretaget normalt lämnar i rörelsen.

Även i fall där transaktionen framstår som normal för klientens rörelse, bör advokaten dock avstå från transaktionen om det föreligger en beaktansvärd risk för att transaktionen skulle kunna leda till att advokaten kommer i tvist med klienten i anledning av transaktionen eller kan komma att få ett intresse som strider mot klientens.

2.7.2 Det är inte tillåtet för advokat att äga aktie eller andel i klientföretag. En advokat får dock äga aktie eller andel i klientföretag vars ägande är spritt till en vidare krets. Sådan aktie eller andel får förvärvas från klienten eller denne närstående endast om erbjudandet om förvärv riktas till en vidare krets och förvärvet sker på samma villkor som gäller för övriga i kretsen. En advokat är vidare oförhindrad att äga aktie eller andel i eget familjeföretag.

Kommentar: Advokatsamfundets styrelse gjorde den 26 maj 2000 ett vägledande uttalande om förvärv och innehav av aktie i klientföretag. Uttalandet har nedanstående lydelse.

"God advokatsed innebär att advokat inte bör ekonomiskt engagera sig i klientens affärer. Denna regel hindrar i och för sig inte advokat att direkt eller indirekt äga aktie i klientföretag vars ägande är eller samtidigt med advokatens förvärv blir spritt till en vidare krets. Med "vidare krets" avses därvid det som följer av 4 kap. 18 § aktiebolagslagen. Advokat skall, oavsett angivna spridningskrav, dock ha rätt att äga aktie i eget familjeföretag.

Advokatens förvärv eller innehav av aktie i klientföretag får inte medföra att andra regler om god advokatsed åsidosätts, t.ex. får förvärvet eller innehavet inte medföra att advokaten därigenom får eller, såvitt vid tidpunkten för förvärvet kan bedömas, kan komma att få ett intresse som strider mot klientens intresse.

Det förhållandet, att advokat under vissa förutsättningar får äga aktie i klientföretag, innebär ingen förändring av regeln, att det inte bör förekomma andra ekonomiska transaktioner mellan advokaten och klienten än som följer av uppdragsförhållandet och att advokaten regelmässigt inte bör inlåta sig i affärsförbindelse med klienten. Aktie i klientföretag skall därför normalt förvärvas från annan än klienten. Förvärv av aktie direkt från klienten bör dock kunna ske om förvärvet sker vid spridning av ägandet i den omfattning som krävs enligt första stycket, under förutsättning att förvärvet sker på samma villkor som för övriga förvärvare.

Vad ovan angivits beträffande aktie skall också gälla andel, emissionsbevis, interimbevis, konvertibelt skuldebrev, skuldebrev förenat med optionsrätt till nyteckning, vinstandelsbevis, option på aktie eller andel liksom andra derivat av aktie eller andel av vad slag det vara må”.

Avsikten med bestämmelsen är att i de vägledande reglerna om god advokatsed kodifiera styrelsens uttalande. Det bör betonas att regeln, som således för vissa situationer tillåter att en advokat äger aktie eller andel i klientföretag och att sådan aktie eller andel under vissa förutsättningar får förvärvas från klienten själv, skall ses som ett undantag från den grundläggande regeln att ekonomiska transaktioner mellan advokaten och dennes klient bara får förekomma om transaktionen följer av uppdraget för klienten.

2.7.3 En advokats förvärv eller innehav av aktie eller andel i klientföretag får inte medföra att intressekonflikt uppkommer eller kan förväntas uppstå.

Kommentar: Denna bestämmelse kodifierar andra stycket i styrelsens uttalande från den 26 maj 2000. Även om de uppställda förutsättningarna för ägande eller förvärv av aktie eller andel i klientföretag i och för sig skulle vara uppfyllda, är ägandet eller förvärvet således ändå inte tillåtet om innehavet eller förvärvet i det särskilda fallet medför att en intressekonflikt uppkommer eller kan förväntas uppkomma.

2.7.4 Vad ovan angivits beträffande aktie och andel gäller också annat värdepapper eller annan rättighet som berättigar till andel i företaget eller där utfallet är beroende av företagets resultat eller liknande omständighet.

Kommentar: Denna bestämmelse kodifierar sista stycket i det vägledande uttalandet från den 26 maj 2000.

2.8 Klientmedel och annan egendom som tillhör klienten

Penningmedel och värdehandlingar liksom annan egendom som en advokat tar emot från klienten eller från annan för klientens räkning, skall ha samband med uppdraget. Ett uppdrag får inte utan särskilda skäl avse enbart förvaltning och förmedling av penningmedel eller förvaring av egendom.

Kommentar: Bestämmelsen slår fast att det inte är tillåtet att upplåta en advokatbyrå som ”parkeringsplats” för pengar eller annan egendom. För att det skall vara tillåtet för en advokat att förvalta eller förvara pengar eller annan egendom, krävs att detta inte utgör uppdraget i sig utan att det finns ett advokattuppdrag med vilket förvaltningen eller förvaringen av egendomen har samband. Om till exempel en klient ber advokaten att denne under en tid eller tills vidare skall ta hand om en summa pengar eller förvara en tavla, är detta inte tillåtet för advokaten med mindre detta kan sägas vara ett led i ett uppdrag som advokaten har för klienten.

Undantaget för särskilda skäl tar sikte på rena undantagssituationer där en klient exempelvis är hotad eller förföljd eller där det annars föreligger ett legitimt behov för klienten av att få ha pengar eller annan egendom placerad hos advokaten utan att detta har ett samband med något annat uppdrag som advokaten har för klienten. Ett exempel på det senare fallet är att en advokat bör kunna åta sig att förvalta egendom för en klient som p.g.a. hög ålder eller av andra orsaker själv har svårt att göra detta och klienten eller dennes anhöriga inte önskar ansöka om god man eller förvaltare.

3 Avböjande och frånträdande av uppdrag

3.1 Erbjudande av uppdrag

En advokat är inte skyldig att ta emot ett uppdrag som erbjuds, men är skyldig att snarast meddela om uppdraget inte antas. Advokaten behöver inte ange skäl för att inte anta ett uppdrag.

Kommentar: Om uppdraget erbjuds av en tidigare klient som kan ha anledning att tro att advokaten kommer att åta sig uppdraget, kan advokaten dock anses skyldig att vidta åtgärder som advokaten inser är så brådskande

att klienten vid avböjande svar inte kommer att kunna finna annat ombud i tid och därigenom riskera rättsförlust.

3.2 Intressekonflikter

3.2.1 En advokat får inte anta ett uppdrag om det föreligger en intressekonflikt eller beaktansvärd risk för sådan. Intressekonflikt föreligger om

- 1. advokaten biträder eller tidigare har biträtt motparten i saken,*
- 2. advokaten biträder en annan klient i samma sak och klienterna har motstridiga intressen,*
- 3. advokaten biträder en annan klient i en näraliggande sak och klienterna har motstridiga intressen,*
- 4. det finns risk för att kunskap som omfattas av advokatens tystnadsplikt kan ha betydelse i saken,*
- 5. advokaten själv eller någon denne närstående har ett intresse med anknytning till saken som strider mot klientens, eller*
- 6. det annars föreligger någon omständighet som utgör hinder för advokaten att fullt ut tillvarata klientens intressen avseende uppdraget.*

Kommentar: De ”obligatoriska” intressekonfliktsituationerna kan, efter berörda motstående intressen, indelas i klients uppdragsintresse (punkterna 1, 2 och 3), klients sekretessintresse (punkt 4) och advokatens egenintresse (punkt 5).

Uttrycket ”beaktansvärd risk” innebär att advokaten även måste överväga om en intressekonflikt kan uppstå i framtiden. Det är därför t.ex. endast i utpräglade undantagsfall tillåtet att acceptera uppdrag som försvarare för två tilltalade i samma sak även om det inte omedelbart framgår att de har motstridiga intressen.

3.2.2 En intressekonflikt kan även föreligga om advokaten biträder eller tidigare har biträtt motparten i annan sak.

Kommentar: Skrivningen ”kan” innebär att det inte nödvändigtvis utgör en intressekonflikt att advokaten har pågående uppdrag för motparten. Motpartens intresse är ett allmänt lojalitetsintresse. Ofta är det förhållandet att advokaten har pågående uppdrag för motparten förtroendeskadligt och då föreligger en intressekonflikt. Ibland kan dock omständigheterna vara sådana att ingen av klienterna kan antas anse det illojalt, t.ex. om en advokat som har i uppdrag att företräda en part i ett skattemål ombeds biträda en annan klient med granskning av ett tilltänkt avtal med skatteklienten och ingetdera

ärendet har större omfattning eller betydelse för advokaten eller för någon av klienterna.

Att advokaten tidigare haft ett (avslutat) uppdrag för motparten är å andra sidan ofta inte förtroendeskadligt, men det måste i sammanhanget observeras att uttrycket ”kunskap som omfattas av advokatens tystnadsplikt” i 3.2.1 punkten 4 inte är begränsat till kunskap om sakomständigheter. Även kännedom om en individs personlighet och förhållningssätt kan utnyttjas i en förhandlingssituation och omfattas av lokutionen. Om advokaten kan förvänta uppdrag från den tidigare motparten även i framtiden får intressekonflikt oftare anses föreligga.

En advokat som exempelvis regelbundet företrätt eller företräder en kommuns socialnämnd i ärenden enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, bör inte åta sig uppdrag för en enskild i ett annat sådant ärende mot den kommunen, om det inte är klart att engagemanget för kommunen är att betrakta som avslutat.

3.2.3 När prövning sker av huruvida en intressekonflikt föreligger i förhållande till klienter och motparter som är juridiska personer kan, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, som klient eller motpart vara att betrakta hela eller del av den koncern eller intressegruppering i vilken den juridiska personen ingår. Det som gäller intressegrupperingar kan även gälla en fysisk person som ägare i en juridisk person. Vid sådan prövning kan å andra sidan även som klient eller motpart vara att betrakta endast en del av den juridiska personen, om denna har omfattande verksamhet.

Kommentar: De två första meningarna innebär att en intressekonflikt kan föreligga även om det första uppdraget är lämnat av en annan fysisk eller juridisk person än den som är tilltänkt klient i det senare uppdraget, för det fall att dessa har intressegemenskap. Den sista meningen innebär å andra sidan att en advokat kan få företräda t.ex. ett lokalkontor i Haparanda och samtidigt agera mot samma juridiska persons lokalkontor i Ystad. Huruvida detta är godtagbart beror på de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, bland annat uppdragens betydelse för klienten och advokaten samt om det finns risk för att samma individer i klientens organisation får befattning med båda uppdragen; i det senare fallet får intressekonflikt normalt anses föreligga.

3.3 Upplyningsplikt och samtycke

3.3.1 En advokat som överväger att anta ett uppdrag är skyldig att så snart det är

möjligt pröva om någon intressekonflikt föreligger som utgör hinder för advokaten att acceptera uppdraget. Finner advokaten att hinder inte föreligger, men att det likväl föreligger omständighet som skulle kunna ge klienten anledning till en annan bedömning, är advokaten skyldig att omgående upplysa klienten om detta. Kan sådan upplysning inte lämnas utan att advokatens tystnadsplikt eftersätts, skall advokaten avböja uppdraget.

Kommentar: Regeln innebär att advokaten inte skall fråga sig bara om en intressekonflikt objektivt sett föreligger, utan även hur situationen ter sig ur klientens synvinkel. Även om advokaten bedömer att någon intressekonflikt inte är för handen och att uppdraget kan antas, kan omständigheter föreligga som skulle ha kunnat påverka klientens val av advokat om klienten känt till dem. I det fallet måste klienten få möjlighet att ta ställning till dessa omständigheter innan uppdraget lämnas.

3.3.2 Om uttryckligt samtycke kan inhämtas utan att advokatens tystnadsplikt eftersätts får advokaten, efter att sådant samtycke inhämtats, undantagsvis acceptera ett uppdrag även om en intressekonflikt enligt 3.2.1 punkterna 3 eller 4 eller 3.2.2 ovan kan anses föreligga, förutsatt att omständigheterna inte är sådana att det finns anledning till tvivel på advokatens förmåga att fullt ut tillvarata klientens intressen.

Kommentar: Regeln i 3.3.2 behandlar de undantagsfall då ett samtycke från klienten kan inverka på möjligheten att anta ett uppdrag trots att en intressekonflikt kan anses föreligga, liksom förutsättningarna för att ett sådant samtycke skall kunna få betydelse.

Regeln tar inte sikte på och är inte tillämplig vid företagsöverlåtelser genom auktionsförfarande (*controlled auctions*), på så sätt att samtycke i något fall skulle möjliggöra för en advokatbyrå att företräda två eller flera konkurrerande budgivare i ett sådant auktionsförfarande.

Att en klient kan dispensera från sekretessintresset är klart, och det finns även anledning att tillåta berörda klienter att utöva inflytande i frågan om huruvida det allmänna lojalitetskravet skall förhindra advokaten från att ta ett uppdrag. Det är i praktiken tämligen vanligt att advokaten efterhör exempelvis en bolagsklients synpunkt på att advokaten accepterar ett uppdrag mot bolaget eller annan koncernenhet. Om klienten i sådant fall förklarar sig inte ha någon invändning mot detta, bör en sådan meningsyttring beaktas såsom ett väsentligt moment vid advokatens prövning av om klientens lojalitetsintresse träds förnär genom advokatens antagande av uppdraget. Ett exempel

där samtycke kan innebära att advokaten kan företräda flera intressen är då flera parter gemensamt begär biträde av advokaten för att upprätta ett avtal parterna emellan. För den händelse klienterna under uppdragets gång får sådana motstridiga intressen att advokaten inte kan fortsätta uppdraget, hänvisas till 3.4.1.

3.4 Skyldighet att frånträda uppdrag

3.4.1 En advokat som efter att ha antagit ett uppdrag finner att det föreligger någon sådan omständighet som medför att advokaten skulle ha varit skyldig att avböja uppdraget om advokaten haft kännedom om omständigheten när uppdraget erbjöds, måste frånträda uppdraget. Sådan upplysningsplikt som anges i 3.3 gäller även när en omständighet som aktualiserar frågan om intressekonflikt uppstår eller blir känd först efter det att uppdraget antagits.

Kommentar: Principiellt är bedömningen i fråga om skyldighet att frånträda ett uppdrag densamma under uppdragets gång som när uppdraget accepteras. Det kan emellertid få vittgående konsekvenser för en klient om advokaten frånträder ett pågående uppdrag och advokaten måste då överväga om det men klienten skulle lida är så stort att uppdraget trots allt inte bör frånträdas. Fråga blir således om en intresseavvägning där det inte är givet att advokaten i den uppkomna situationen alltid har att handla så som advokaten bort handla om omständigheterna varit kända för advokaten vid uppdragets antagande. Om en advokat företräder flera klienter i samma sak och en intressekonflikt under ett ärendes handläggning uppstår dem emellan (exempelvis vid ett försvararuppdrag eller vid ett uppdrag för flera vårdnadshavare i ett mål enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga), måste advokaten frånträda uppdraget för samtliga klienter. I en sådan situation är också andra vid samma advokatbyrå eller i gemensam kontorsorganisation verksamma jurister förhindrade att överta något av uppdragen.

3.4.2 En advokat är även skyldig att frånträda uppdrag om

- 1. advokaten på grund av laga förfall eller liknande omständighet blir förhindrad att fullfölja uppdraget,*
- 2. klienten begär att advokaten skall handla brottsligt eller i strid mot god advokatsed och trots påpekande vidhåller sin begäran,*
- 3. klienten undertrycker eller förvanskar bevis eller handlar svikligt och inte kan förmås till rättelse, eller*
- 4. advokaten, för att inte handla i strid med lagstiftningen om åtgärder mot penningtvätt, rapporterat en klient till polisen.*

Kommentar: Bestämmelsens tre första punkter motsvarar vad som gäller enligt punkterna 1–3 i andra stycket av tidigare 15 §. Avträdandeplikten enligt den fjärde punkten är en följd av penningtvättslagstiftningen.

3.5 Kollegas intressekonflikt

Vid tillämpning av 3.2 och 3.4 anses intressekonflikt för annan i den byrå eller i den byrågemenskap där en advokat är verksam normalt utgöra intressekonflikt också för advokaten. Undantag gäller om intressekonflikten uppkommit på grund av en kollegas inträde i byrån och dennes intressekonflikt uppkommit endast på grund av tidigare kollegors uppdrag. Undantag gäller även om kollegans intressekonflikt är av det slag som sägs i 3.2.1 punkten 5 och omständigheterna inte är sådana att punkten 6 är tillämplig.

Kommentar: Bestämmelsen uttrycker den s.k. smittoregeln. Sakligt motsvarar den nya huvudregeln bestämmelsen i tidigare 14 §. Det har dock ansetts lämpligt att särskilt behandla två undantagsfall. Med ”annan” avses annan juristkollega, men även en verkställande direktör som inte är advokat omfattas av regeln.

Enligt huvudregeln kommer således intressekonflikt för en advokat att smitta alla övriga på byrån eller i den arbetsgemenskap vari advokaten ingår. Arbetsgemenskapen kan uppkomma på olika sätt. Ett består i att advokaten, utan att bolagsförhållande föreligger, samarbetar med andra i kontorsgemenskap. Den bakomliggande tanken är att jävssmitta träffar alla dem som samarbetar på sådant sätt att, typiskt sett, risken är påtaglig för att information som omfattas av advokatens tystnads- eller diskretionsplikt obehörigen sprids till utomstående. Exempel på fall där sådan risk får anses föreligga är att advokaten med annan delar lokaler, biträdespersonal, datasystem, skrivare, fax och annan sådan kontorsutrustning. Smittoregeln innebär att intressekonflikt som uppkommit på ett advokatkontor sprids även till advokatbyråns övriga arbetsplatser, däribland till dem som är belägna på annan ort inom eller utom Sverige. Det är i princip inte möjligt att undvika intressekonflikt genom upprättande av informationsbarriärer.

Från huvudregeln har gjorts två undantag. Det första gäller den vanliga situation där en advokat går från en advokatbyrå till en annan samtidigt som man på den byrå som advokaten lämnar (den gamla byrån) handlägger ett ärende vari klientens motpart biträds av en advokat på den byrå till vilken övergången sker (den nya byrån). Enligt huvudregeln skulle övergången kunna medföra att advokaten smittar den nya byrån med påföljd att den nya byrån måste avträda sitt uppdrag för motparten. En sådan ordning skulle

innebära att klienter inte sällan tvingas byta ombud utan att egentliga sakliga skäl för detta föreligger. Regeln skulle ofta framstå såsom alltför sträng. Ett undantag från huvudregeln är därför påkallat. En absolut förutsättning för undantagsregelns tillämpning är då att den övergående advokaten i sin verksamhet på den gamla byrån inte haft någon befattning med eller annars fått förtrolig information om det aktuella uppdraget och att intressekonflikten för den advokatens del helt betingats av jävssmitta från annan på den gamla byrån. Det andra undantaget avser att en advokat på en byrå i en viss sak har ett intresse av personlig karaktär. Ett typiskt fall är att advokaten eller någon denne närstående har ett ekonomiskt intresse i ett företag. Det har då ansetts för strängt att låta detta förhållande obetingat medföra att annan på byrån inte skulle kunna handlägga ett uppdrag där klienten har ett mot kollegans intresseföretag stående intresse. Dock kan omständigheterna i det enskilda fallet vara sådana att det kan råda tvivel om huruvida den handläggande advokaten verkligen kan företräda klienten fullt ut mot intresset hos annan på advokatbyrån. En sådan situation kan vara att byråns uppdrag är sådant att byråkollegans ekonomi mer påtagligt skulle kunna påverkas av utfallet av klientuppdraget. I sådant fall gäller inte undantaget.

3.6 Rätt att frånträda uppdrag utan att skyldighet till det föreligger

En advokat får inte utan klientens samtycke frånträda ett uppdrag, om inte advokaten är skyldig att frånträda uppdraget eller annars giltigt skäl kan åberopas. Giltigt skäl för att frånträda ett uppdrag kan vara att

- 1. klienten vid överlämnande av uppdraget medvetet undanhållit sådana omständigheter som skulle ha varit väsentliga för advokatens bedömning för antagande av uppdraget,*
- 2. klienten i orimlig grad betungar eller besvärar advokaten och inte kan förmås till rättelse,*
- 3. klienten lämnar advokaten instruktioner att utföra uppdraget på ett sätt som uppenbarligen är gagnlöst eller strider mot klientens intressen och trots påpekande vidhåller dessa instruktioner,*
- 4. klienten i väsentliga avseenden handlar i strid med advokatens råd eller annars klart ger till känna att klienten förlorat förtroendet för advokaten, eller*
- 5. klienten trots påminnelse inte betalar förskott eller ersättning som advokaten har rätt att fordra på grund av uppdraget.*

Kommentar: Regeln förtydligar att rätt att frånträda ett uppdrag även fö-

religger när advokaten fått oriktiga uppgifter som grund för sitt antagande av uppdraget.

3.7 Angivande av skäl för frånträde m.m.

3.7.1 En advokat som vill frånträda ett uppdrag är skyldig att för klienten ange skälen till detta och på klientens begäran lämna skriftligt besked därom. Advokaten skall före frånträdan om möjligt bereda klienten skälig tid att anlita annan advokat. Vid frånträdan av uppdrag som rättegångsombud åligger det advokaten, enligt vad som stadgas i 12 kap. 18 § rättegångsbalken, att på grund av fullmakten bevaka klientens rätt till dess klienten hunnit vidtaga åtgärd för utförande av sin talan.

3.7.2 Vad som anges i 3.7.1 gäller inte i de fall en advokat, för att inte handla i strid med lagstiftningen om åtgärder mot penningtvätt, har att rapportera en klient till polisen.

Kommentar: I bestämmelsen har lagts till en ny regel för att tillgodose de krav som föranletts av lagstiftningen om penningtvätt.

3.8 Uppdrag som skiljeman eller domare

Vad ovan angivits beträffande intressekonflikt skall inte gälla då advokat är underkastad jävsregler såsom skiljeman eller som domare i domstol.

Kommentar: Att en advokat anlitas som skiljeman hör numera till vanligheterna. I sådant fall är advokaten regelmässigt underkastad de särskilda jävsregler som enligt lag och/eller tillämpligt skiljedomreglemente gäller för en skiljeman. Dessa särskilda jävsregler är i allmänhet konstruerade så att part som vill göra gällande jäv har att anmäla detta inom viss tid från kännedom om det jävsgrundande förhållandet. I annat fall blir rätten att göra jävsinvändning prekluderad. Syftet med preklusionsreglerna är att förhindra ett illojalt utnyttjande av jävsinstitutet.

Svenska advokater deltar såsom skiljemän ofta i förfaranden där det också som medskiljemän deltar jurister, oftast advokater, från andra länder. Det framstår som angeläget att samtliga skiljemän är underkastade samma jävsregler. Det skulle vara olyckligt om olika jävsregler kom att gälla för ledamöterna i en och samma nämnd genom att den svenske advokaten skulle vara underkastad de för skiljetvisten gällande jävsreglerna samt därutöver de regler om jäv som följer av svenska advokatetiska regler. Effekten av den skiljedomsrättsliga preklusionsregeln skulle även försvagas, eftersom en part

som försummat fristen i praktiken ofta skulle kunna tvinga bort en skiljeman under hot om disciplinmälan. De skiljemannarättsliga jävsreglerna är ändamålsenligt utformade av lagstiftaren. Något extra regelverk därutöver behövs inte. Denna regel innebär därför till viss del en återgång till det rättstillstånd som i disciplinnämndens tidigare praxis rådde och som innebar att en advokat i sin skiljemannaverksamhet var undantagen från disciplinär kontroll, eftersom sådan verksamhet inte ansågs innefatta advokatverksamhet. Att helt lyfta bort de advokatetiska reglerna från skiljemannauppdragen vore dock att gå för långt. Det är tillräckligt att i fråga om intressekollisioner låta de regler som gäller för skiljeförfarandet vara ensamt styrande.

I fråga om en kollegas intressekonflikt, liksom vad gäller intressekonflikt för skiljemannen beträffande nya uppdrag, skall självfallet ett uppdrag som skiljeman bedömas på samma sätt som ett sedvanligt klientuppdrag, dvs. ett skiljemannauppdrag får normala jävseffekter för övriga på advokatbyrån.

Samma sak som sagts beträffande skiljemannauppdrag gäller för en advokat som tillfälligt adjungeras att tjänstgöra i domstol. Rättegångsbalkens jävsregler är här tillräckliga.

4 Arvode och redovisning m.m.

4.1 Beräkning av arvodet och fakturering

4.1.1 Det arvode som en advokat debiterar skall vara skäligt.

Kommentar: Att bli skäligt debiterad anses vara ett klientprivilegium. Oskälig arvodesdebitering utgör enligt förarbetena till 8 kap. 7 § andra stycket rättegångsbalken exempel på förfaranden som skall kunna föranleda disciplinärt ingripande mot en advokat. Eftersom bestämmandet av skäligheten är beroende av ett flertal faktorer, som kan vara svåra att bedöma var för sig och även svåra att avgränsa från varandra, måste det accepteras att skälighetsbedömningen kan bli skönsmässig. Det behöver därför inte vara ett åsidosättande av god advokatsed att advokatens bedömning inte överensstämmer med ett beslut i ett rättsligt förfarande. Regeln får inte uppfattas som att den utgör ett hinder mot advokatens frihet att med viss marginal bestämma sitt arvode. Brott mot god advokatsed föreligger om advokaten flagrant har åsidosatt regeln. (Se Wiklund, God advokatsed s. 360).

Vid frånträdande av uppdrag där orsaken kan hänföras till advokaten, skall

vid bestämmande av arvodet hänsyn tas till de merkostnader som därigenom kan drabba klienten.

4.1.2 Vid bedömning av vad som är skäligt arvode för ett uppdrag får beaktas vad som avtalats med klienten, uppdragets omfattning, dess art, svårighetsgrad och betydelse, liksom advokatens skicklighet, arbetets resultat och andra sådana omständigheter.

Kommentar: Regeln exemplifierar vad som får beaktas vid bedömningen av vad som är skäligt arvode. Det arvode en klient skall betala för ett advokatuppdrag är en civilrättslig fråga som kan regleras genom avtal mellan klienten och advokaten. God advokatsed måste emellertid förutsätta att även det avtalade arvodet skall vara skäligt vare sig fråga är om ett avtalat fast arvode eller om ett avtalat timarvode. Ett avtal om fast arvode i anslutning till att uppdraget antas, förutsätter att uppdraget då i rimlig mån kan överblickas.

Antar advokat uppdrag med författningsenlig ersättningsnorm eller med ersättningsnorm från försäkringsgivare eller liknande (såsom intresseorganisation), skall avtal om arvode enligt normen anses föreligga. Vid försäkringskydd eller liknande får dock advokaten gentemot klienten förbehålla sig rätt att avvika från den ersättningsnormen. Förutsättningen är att detta klargörs för klienten då uppdraget antas (jfr 4.4.2 och 4.4.3).

Med uppdragets omfattning avses bland annat tid, varvid i första hand inte skall beaktas den tid som advokaten faktiskt lagt ned, utan den tid som uppdraget normalt skulle ha krävt. Med uppdragets art kan avses krav på skyndsam handläggning och sålunda att advokatens omedelbara tillgänglighet varit erforderlig eller att särskilda krav på advokatens organisation förelegat. Till uppdragets omfattning och art kan även höra advokatens bundenhet i den meningen att advokaten hindrats att ta andra uppdrag. Nyheten i det problem advokaten haft att lösa kan hänföras till uppdragets art men också till svårighetsgrad och advokatens skicklighet. Uppdragets betydelse och arbetets resultat avser i båda hänseenden ytterst nyttan för klienten. Uppdragets betydelse kan avgränsat avse ett beaktande av tvisteföremålets förmögenhetsvärde, men även ett beaktande av exempelvis ett särskilt ansvar som advokaten anförtratts eller som på annat sätt följt av uppdraget. Skicklighet innefattar bland annat advokatens specialkunskaper inom ett område som uppdraget rymmer.

4.1.3 En advokat får uppbära ersättning endast i sedvanliga betalningsmedel. Debiterat arvode behöver inte specificeras, men advokaten är skyldig att på be-

gäran lämna klienten skriftlig redogörelse för det utförda arbetet. Om advokaten debiterar klienten för utlägg, skall tydligt anges vari dessa består.

Kommentar: Med sedvanliga betalningsmedel avses kontanter, check, postväxel och liknande (se Advokatsamfundets styrelses vägledande uttalande den 26 maj 2000). Även kvittning anses vara sedvanligt betalningsmedel när avräkning sker från klientmedelskonto. Klientens rätt att begära skriftlig redogörelse för det utförda arbetet gäller även vid offentligt finansierade uppdrag där klienten kan åläggas betala hela eller del av kostnaden. Begärd skriftlig redogörelse skall vara så utförlig och tydlig att ersättningsanspråkets skälighet kan bedömas.

4.1.4 En advokat skall i anslutning till att uppdraget antas ange principerna för sin debitering samt upplysa klienten om vilka faktureringsrutiner som advokaten avser att tillämpa. Arvode får debiteras genom delfaktura, a conto-faktura eller fakturering efter avslutande av uppdraget.

Med delfakturering avses debitering av slutligt arvode för del av advokatens arbete som kan hänföras till viss period eller visst arbetsmoment. Med fakturering a conto avses debitering av del av det totala arvodet utan bestämd anknytning till viss del av arbetet. Debitering av arvode a conto skall redovisas i slutfaktura.

Kommentar: I anslutning till att uppdraget antas skall advokaten lämna uppgift om principerna för sin debitering och om vilka faktureringsrutiner som kommer att tillämpas. Med principerna för debitering avses vad som läggs till grund för bestämmande av arvodet (jfr 4.1.2) och med faktureringsrutiner valet av faktureringsform samt frekvensen av faktureringen. I de fall priset på tjänsten fastställts innan uppdraget påbörjas föreligger en skyldighet att lämna sådan uppgift, och i annat fall skall sådan uppgift lämnas på klientens begäran. Regeln är tillkommen med beaktande av det s.k. tjänstedirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden). Upplysningen om faktureringsrutinerna utgör en förutsättning för frånträdande av uppdrag vid utebliven betalning (jfr 3.6 p. 5). Vid återkommande uppdrag från samma klient skall advokaten anses ha fullgjort sin upplysningskyldighet, om upplysningen lämnats en gång och någon ändring inte är avsedd. Vid eventuell tvist med klienten har advokaten bevisbördan för att ha uppfyllt sin upplysningsplikt. Anledning till dokumentation av tydliga upplysningar i fråga om debiteringsprinciper och faktureringsrutiner finns därför i många fall. Se även 4.4.1 och 4.4.3.

I regelns andra stycke förklaras faktureringsformerna. Vid delfakturering

är fördelen att debiteringen avslutas fram till varje faktureringsstillfälle. Någon särskild slutfaktura erfordras inte om endast delfakturerings tillämpas. Nackdelen är att arbetets slutresultat inte kan beaktas såsom vid slutfakturerings efter a conto fakturerings. Vid a conto fakturerings får debiteras för ett vederhäftigt uppskattat värde av det arbete som är utfört och för vad som kallas tidsspillan samt för tid som advokaten på annat sätt ställt till klientens förfogande. Vid s.k. retainer-uppdrag får advokaten motta förskott för avtalat arvode för utförande av eventuella uppdrag under en viss kommande period. Arvodesbetalning får om arbete inte utförts avräknas förskottet i andelar allt eftersom avtalad förfogandetid löpt. ”Retainer-uppdrag” som enbart har till syfte att hindra advokaten från att engagera sig för eventuell motpart är inte tillåtet.

4.2 Riskavtal

4.2.1 En advokat får inte med klienten ingå ett arvodesavtal som ger rätt till en kvotdel av uppdragets resultat, om inte särskilda skäl därtill föreligger.

Kommentar: Regeln förbjuder i princip advokat att ingå arvodesavtal som ger advokaten rätt till en kvotdel av uppdragets resultat om inte särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl för att tillåta ett sådant avtal kan vara biträde i mål där lag om grupptalan tillämpas eller biträde i gränsöverskridande uppdrag där ett sådant avtal är bestämt för handläggning utanför Sverige och utgör en förutsättning för uppdraget. Fråga kan i det senare hänseendet vara om uppdrag rörande en del av en tvist som skall handläggas i Sverige. Såsom ytterligare exempel på undantagssituationer kan nämnas fall där klienten utan kvotdelsavtal har svårt att få sin sak rättsligt prövad (*access to justice*). Regeln är i överensstämmelse med CCBE:s regler om god advokatsed inom EU (se däri punkten 3.3) om förbud mot resultatandelsavtal, s.k. *pactum de quota litis* eller *contingency fee*, men den tar även hänsyn till sådana särskilda omständigheter som kan motivera att ett sådant avtal tillåts i det enskilda fallet.

4.2.2 Ett avtal som innebär att advokaten tar en ekonomisk risk i utfallet av saken får inte innebära att advokatens ekonomiska egenintresse i saken blir oproportionerligt eller på annat sätt kan inverka negativt på advokatens utförande av uppdraget.

Kommentar: Något uttryckligt förbud mot riskavtal har aldrig förelegat enligt svenska regler. Riskavtal har emellertid historiskt sett av Advokatsam-

fundet bedömts som olämpliga. Skälet för denna bedömning har främst varit att riskavtal ansetts kunna kränka regeln om att advokatens arvode skall vara skäligt samt kringgå vad som syftar till att motverka att advokatens engagemang blir en direkt ekonomisk del av klientens sak.

Regeln förbjuder under alla förhållanden arvodesavtal där advokaten tagit en sådan ekonomisk risk i utfallet av saken att advokaten kan finna det ekonomiskt fördelaktigt att vidta handling eller underlåta något som kan skada klientens intressen. Exempelvis kan det vara fråga om att råda klienten att acceptera en förlikning som ger ett sämre resultat för klienten än vad som annars skulle kunna bli fallet. Inte heller får advokaten göra sin ekonomi så beroende av utfallet av ett uppdrag att advokatens oberoende äventyras.

4.3 Arvode vid rättsligt förfarande

Arvode som debiteras i anledning av rättsligt förfarande får inte, om det inte finns särskilda skäl, överstiga vad advokaten för klientens räkning i förfarandet yrkat att motpart skall förpliktas att utge.

Kommentar: Med rättsligt förfarande avses här förfarande där domstol eller annan myndighet prövar en parts kostnadsyrkande. Det finns flera faktorer som kan inverka vid bestämmandet av vilket arvode som skall yrkas i ett rättsligt förfarande. Den rättsliga prövningen av ett kostnadsyrkande utgör ytterst en skälighetsbedömning av vad motparten skall betala till klienten. En sådan prövning kan naturligtvis också ge klienten en uppfattning om vad som ansetts vara skäligt arvode.

Särskilda skäl för att begära mer av klienten än vad som yrkas i ett rättsligt förfarande kan vara att klienten av affärsmässiga skäl eller för att tillgodose ett konsument- eller arbetstagarintresse inte önskar att motparten skall betala högre kostnader än vad som yrkas. Andra särskilda skäl kan vara av processtaktisk art, såsom att exempelvis avstå från ett kostnadsyrkande som är hänförligt till ett sakkunnigutlåtande som inte talat för klientens sak eller som avser hörande av vittnen som inte kommit att åberopas. Om en avvikelse som inte följer av klientens instruktion avses tillämpas skall samråd med klienten ske innan yrkandet framställs. Såsom särskilda skäl skall anses tillåtet att vid uppdrag som privat försvarare och vid vissa andra typer av mål (såsom skattemål) framställa yrkande om ersättning för försvarar- eller ombudskostnader vid klientens framgång till belopp motsvarande endast författningssenlig ersättningsnorm, oaktat advokaten förbehållit sig rätt till högre ersättning från klienten.

4.4 Finansiering av uppdraget

4.4.1 En advokat skall upplysa klienten om tillgängliga möjligheter att få uppdraget finansierat genom offentliga förmåner eller försäkringsskydd samt upplysa om villkoren för detta. En advokat skall medverka till att klientens rättigheter i detta hänseende tillvaratas.

Kommentar: Regeln skall inte uppfattas så att en advokat skulle vara förhindrad att i anslutning till att uppdraget erbjuds avböja finansiering genom offentliga förmåner eller försäkringsskydd och liknande. Upplysningsskyldigheten avseende villkoren är viktig och skall fullgöras i anslutning till att uppdraget antas och innefattar i förekommande fall även information om att finansieringen inte täcker ansvaret för motparts kostnader. Det är också viktigt att upplysa om de övriga begränsningar som kan föreligga och som kan innebära att finansieringen blir otillräcklig. Om uppdrag som skall finansieras genom offentliga förmåner, försäkringsskydd eller liknande antas, har advokaten att biträda vid ansöknings- och anmälningsförfarande samt biträda vid avräkningsförfarande. Det kan normalt inte anses tillåtet att direkt av klienten begära att denne förskotterar ersättning utöver eventuell självrisk i sådana fall där försäkringsskydd eller liknande är avsett att tas i anspråk och i stället hänvisa klienten att själv utverka ersättningen.

Inför antagande av försvararuppdrag där advokaten inte skall förordnas till offentlig försvarare (privat försvarare) skall advokaten på det sätt som föreskrivs i 4.1.4 klargöra för klienten vilka principer för debitering och faktureringsrutiner som avses tillämpas. Advokaten skall samtidigt för klienten klargöra om advokaten därvid avser att avvika från den ersättningsnorm som tillämpas vid offentliga försvar samt om att ersättningen från det allmänna vid klientens framgång kan bli begränsad till vad som skulle ha gällt för ett offentligt försvar. Om dokumentation av upplysning hänvisas till vad som anges i kommentaren till 4.1.4.

4.4.2 En advokat får inte för arbete, som omfattas av uppdrag såsom offentlig försvarare eller biträde enligt rättshjälpslagen, av klienten eller annan förbehålla sig eller ta emot arvode eller annan ersättning utöver den ersättning som fastställs av vederbörande myndighet.

Kommentar: Regeln föreskriver samma förbud som följer av författningsbestämmelser och omfattar alla typer av förordnanden som rättsligt biträde. Försvararuppdrag kan inledningsvis antas utan att förordnande om offentligt försvar önskas av klienten, vilket exempelvis kan vara fallet då klienten vill

undvika den offentlighet som kan följa av ett beslut om offentligt försvar. Vid sådant förhållande torde, om inte förordnande om sekretess kunnat erhållas och det inledande biträdet inte ersätts inom ett senare förordnande om offentligt försvar, advokaten ha rätt att för sådant biträde debitera klienten. En förutsättning för detta är att biträdet kan avskiljas och tydligt förbehåll därom gjorts vid antagandet av uppdraget.

4.4.3 En advokat skall, i anslutning till att ett uppdrag där rättsskydd föreligger antas, klargöra för klienten om advokaten avser att avvika från av i försäkringsvillkoren angiven ersättningsnorm.

Kommentar: Klargörandeskyldigheten gäller vid sidan av skyldigheten att samtidigt informera om principerna för debitering och faktureringsrutinerna som avses tillämpas i uppdraget (jfr 4.1.4).

4.5 Förskott

En advokat får begära förskott för att betala utlägg för klienten. Advokaten får också, om förbehåll om detta gjorts vid antagandet av uppdraget eller om det annars är rimligt, begära förskott på sitt arvode. Förskott utgör klientmedel. Vid arvodesbetalning från klientmedelskonto skall faktura som redovisar betalningen samtidigt tillställas klienten.

Kommentar: Förskott utgör alltid klientmedel. Av bokföringsreglementet framgår de särskilda regler som gäller för förvaltning av klientmedel. Vid arvodesbetalning från klientmedelskonto skall en faktura som redovisar betalningen och sålunda avräkningen samtidigt tillställas klienten oavsett om fråga är om delfaktura, a conto-faktura eller slutfaktura. Advokaten behöver inte före avräkningen avvakta klientens godkännande.

För det fall att förbehåll om förskott inte gjorts vid antagandet av uppdraget, har advokaten ändå rätt att begära förskott på sitt arvode om detta kan anses rimligt. Därmed åsyftas exempelvis att det visar sig att de förutsättningar som förelåg när uppdraget mottogs varit felaktiga eller ofullständiga. Detta får anses gälla oavsett om den felaktiga eller ofullständiga förutsättningen hänförs till uppdraget som sådant eller om den är mer att hänföra till klienten. Om advokaten vid uppdragets mottagande fått uppfattningen att fråga är om ett ärende av enkel beskaffenhet och det senare visar sig att uppdraget är mer komplicerat eller mer arbetskrävande än vad som kunnat förutses, har advokaten rätt att senare begära att klienten erlägger ett med hänsyn till omständigheterna lämpligt förskott. Detsamma måste bedömas rimligt om

allvarlig risk föreligger för att advokaten inte kommer att få betalt för sitt arbete. Fråga kan därvid vara om att klienten inledningsvis vilselett advokaten om sin ekonomiska förmåga. Advokaten har alltid rätt att begära förskott för löpande utlägg även om advokaten inte vid tidpunkten då uppdraget antogs gjort förbehåll om detta. Advokaten har alltså rätt att fordra att klienten skall tillhandahålla de medel som behövs till utgifter för klientens räkning. I enlighet härmed är advokaten också berättigad att fordra att klienten skall ersätta honom för utlägg även om uppdraget ännu inte slutförts.

Reglerna påverkar advokatens rätt att frånträda uppdraget på grund av utebliven betalning från klienten. Såsom vid varje frånträdande måste advokaten särskilt beakta den situation han försätter klienten i genom att lämna uppdraget. Advokaten får därför inte fordra ett oskäligt förskottsbelopp och måste under alla omständigheter bereda klienten skälig tid för inbetalningen. Advokaten har under sådan tid skyldighet att vidta erforderliga åtgärder till undvikande av att klienten drabbas av rättsförlust.

4.6 Slutfakturerings och redovisning

4.6.1 När ett uppdrag slutförts eller upphört på annat sätt, skall slutfaktura tillställas klienten utan dröjsmål om inte endast delfakturerings tillämpas.

Kommentar: Uppdragets art är vägledande ifråga om när uppdrag slutförts och när skyldigheten att avge slutfaktura inträder. Om uppdraget är att biträda i ett rättsligt förfarande skall uppdraget normalt inte anses slutfört förrän ett slutligt avgörande föreligger. Biträde vid verkställighet efter avgörande i ett rättsligt förfarande får anses vara ett annat uppdrag om inte annat sagts. Slutfakturerings skall alltid tillämpas då a conto-fakturerings förekommit. Slutfakturan skall då redovisa hela kostnaden vid upphörandet samt redovisa avräkning för tidigare a conto-debitering.

Delfakturerings kan avse över tid löpande biträde i flera ärenden för samma klient, såsom exempelvis biträde i olika angelägenheter under visst kvartal eller viss månad. För löpande biträde kan även a conto-fakturerings tillämpas men skall då följas av slutfakturerings exempelvis per kalenderår.

4.6.2 Om advokaten tagit emot medel under uppdragets gång skall slutredovisning utan dröjsmål avges till klienten och saldo klienten tillgodo omedelbart utbetalas till denne, om inte annat är avtalat eller följer av uppdragets art. En advokat får inte som villkor för utbetalning kräva att klienten skall godkänna debiterings av arvode eller slutredovisning. En advokat får inte heller genom avtal eller förbehåll frita sig från redovisningskyldigheten.

Kommentar: Huvudregeln är att ett saldo klienten tillgodo omedelbart skall utbetalas så snart sådant föreligger om inte annat är avtalat eller följer av uppdragets art. Med avtalat innefattas en överenskommelse som avser säkerställande av advokatens rätt till ersättning varvid fråga blir om förskott. Med uppdragets art avses exempelvis förvaltnings- och avvecklingsuppdrag där medel erfordras löpande för fullgörande av advokatens uppdrag.

Regeln är jämväl ett uttryck för att ett advokatuppdrag normalt sett inte är att enbart förvalta penningmedel.

4.6.3 En advokats redovisning skall vara klar och tydlig. Redovisningen skall ange allt vad advokaten i anledning av uppdraget uppburit samt ange de utlägg som advokaten haft och det arvode som avräknats genom fakturor. Dag för mottagande och utgivande av varje särskilt belopp skall anges. Redovisningen skall vara daterad.

Kommentar: Om redovisningen uppfyller regelns grundläggande klarhets- och tydlighetskrav samt i övrigt vad som föreskrivs i regeln får datorframställd redovisning avges och också åberopas i anslutning till fakturering. Beträffande utlägg erinras om kravet att i text tydligt ange vari utläggget består (jfr 4.1.3). Utlägg får sålunda inte redovisas som en samlingspost. Debiterade utlägg skall motsvaras av en faktisk kostnad, om inte annat avtalats med klienten. En advokat får t.ex. normalt inte debitera en klient ett schabloniserat belopp avseende egna kontorsomkostnader.

4.6.4 Om skyldighet att i vissa fall avge redovisning för medelsförvaltning årsvis och kontrolluppgift till myndighet är stadgat i lag och i Advokatsamfundets bokföringsreglemente.

Kommentar: Regeln avser den särskilda redovisningsskyldighet som föreligger för medelsförvaltning utöver vad som följer av reglerna om slutredovisning. Sådan redovisning skall enligt bokföringsreglementet 5 § avges senast den 1 april varje år och avse medelsförvaltning som förekommit under föregående kalenderår om advokaten vid något tillfälle under detta år haft en redovisningsskuld överstigande ett basbelopp, varvid skall förstås ett prisbasbelopp enligt nuvarande terminologi. Om slutredovisning avgetts i uppdraget före den 1 april behövs inte redovisning enligt bokföringsreglementet för närmast föregående kalenderår. Beträffande krav på redovisningens utformning och andra föreskrifter hänvisas till bokföringsreglementet. Kontrolluppgiftsskyldigheten omfattar medelsförvaltning för fysiska personer och dödsbon,

varvid närmare föreskrifter finns i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

5 Förhållandet till motparten

5.1 Otillbörliga åtgärder

En advokat får inte försöka främja klientens sak genom otillbörliga åtgärder mot motparten.

Otillbörliga åtgärder är bland andra:

- 1. anmälan till myndighet om brott eller annat som saknar fog eller samband med uppdraget, liksom hot om sådan anmälan,*
- 2. ansökan om betalningsföreläggande, konkursansökan eller betalningsanmaning före konkursansökan i fall då advokaten vet att det mot fordran görs invändning som inte är uppenbart ogrundad,*
- 3. skandalisering av motparten eller hot om sådan åtgärd, eller*
- 4. omotiverad kontakt med utomstående eller hot om sådan åtgärd.*

Kommentar: Regeln har delvis sin motsvarighet i den tidigare 38 §. Regeln har förtydligats och anpassats till disciplinnämndens praxis genom andra styckets andra punkt. I tredje punkten samma stycke har gjorts den ändringen att den omfattar varje skandalisering och hot om sådan, oavsett var den sker. Med skandalisering avses att advokaten med otillbörliga uttalanden vänder sig till en obestämd krets.

5.2 Förvarning om rättsliga åtgärder

5.2.1 Rättslig åtgärd mot en motpart får inte vidtas utan att motparten först har beretts skälig tid för att ta ställning till klientens anspråk och möjlighet att träffa en uppgörelse i godo.

5.2.2 Rättslig åtgärd får dock vidtas utan förvarning, om ett dröjsmål skulle medföra risk för rättsförlust eller annan skada för klienten samt om det annars finns särskilda skäl för att skyndsamt vidta sådan åtgärd.

5.3 Nedsättande uppgifter

En advokat får inte i ett rättsligt förfarande förebrija bevisning om förhållanden som är nedsättande för motparten eller göra för motparten kränkande eller förklenande uttalanden, om det inte i den aktuella situationen ter sig försvarligt

för att ta tillvara klientens intressen. Också i övrigt skall en advokat avstå från åtgärder eller uttalanden, som är ägnade att i onödan kränka eller såra motparten.

Kommentar: Regeln belyser advokatens skyldighet att ta tillvara klientens intressen samtidigt som viss hänsyn skall tas till motparten. Ett uttalande om motparten skall te sig försvarligt utifrån den situation advokaten befinner sig i när uttalandet görs. Härigenom undviks en alltför sträng bedömning i efterhand. Se även bestämmelsen i 6.3.2 och vad som anges i kommentaren till denna bestämmelse.

5.4 Vilseledande uppgifter

En advokat får inte vilseleda motparten genom att om faktiskt förhållande eller innehållet i rättsregel lämna uppgift som advokaten vet är oriktig.

Kommentar: Regeln tar sikte endast på advokatens vetskap. Det har ansetts föra för långt att utsträcka den till vad advokaten borde veta, eftersom rättslig och faktisk argumentation då kunde hämmas allt för mycket. En advokat får emellertid förutsättas ha, eller i vart fall förskaffa sig, god kunskap om relevanta rättsreglers innehåll och innebörd. Om ett bestämt uttalande om en rättsregel varit direkt felaktigt har advokaten antagligen brutit mot denna regel eller regeln i 2.1.2.

5.5 Om motparten saknar ombud eller biträde

5.5.1 Vid kontakt med en motpart som inte anlitar ombud eller biträde skall en advokat, när så är påkallat, informera motparten om att det inte ingår i advokatens uppdrag att tillvarata motpartens intressen samt råda denne att anlita advokat.

5.5.2 Förslag till äktenskapsförord, bodelningshandling, överenskommelse om ensam vårdnad om barn och andra sådana handlingar, får normalt inte utges utan föregående kontakt med båda parter. En advokat får dock tillstålla part, som advokaten inte haft kontakt med, förslag till sådan handling, om advokaten i följbrev lämnar sådan information som anges i 5.5.1.

5.5.3 Dokument som innefattar benefik rättshandling får normalt bara upprättas i samråd med den som skall företa rättshandlingen.

Kommentar: Reglerna ger uttryck för att advokaten har en viss omsorgsplikt

gentemot motparten. Särskilt gäller detta när motparten inte företräds av advokat och heller inte kan antas fullt ut förstå att tillvarata sina intressen. Omsorgsplikten sträcker sig emellertid inte längre än att för sådan motpart framhålla att advokaten inte har att företräda annan än sin klient och att motparten kan behöva skaffa sig ett eget biträde.

Genom begreppet ”kontakter” i 5.5.1 har regelns tillämpningsområde vidgats i förhållande till vad som tidigare gällt. Skyldigheten att informera motparten måste avgöras från fall till fall. Skyldigheten föreligger när det är påkallat att informera motparten. Om så är fallet kan bero på bland annat vem motparten är.

Regeln i 5.5.2 är ny och är delvis en kodifiering av disciplinnämndens praxis. Regeln innebär ingen inskränkning i advokatens skyldighet att tillvarata sin klients intressen. Regeln tar sikte på familjerättsliga förhållanden. Om advokaten inte haft kontakt med motparten får familjerättsliga handlingar av angiven art inte utges utan att motparten informeras om att det inte ingår i advokatens uppdrag att tillvarata motpartens intressen och tillråds att anlita advokat.

Regeln i 5.5.3 är avsedd att träffa alla handlingar som innefattar benefika moment och som inte omfattas av 5.5.2. Vid benefik rättshandling av en juridisk person behöver normalt inget samråd ske.

5.6 Om motparten anlitar advokat

Om motparten anlitar advokat, skall förhandlingar i saken föras med advokaten och meddelanden i ärendet riktas till denne. Det är då inte tillåtet att söka kontakt direkt med motparten, om det inte är fråga om åtgärd som lagligen måste företas mot motparten själv eller det annars av särskilda skäl framstår som nödvändigt. I sådana fall skall motpartens advokat underrättas.

Kommentar: Regeln motsvarar första stycket i 49 § i de tidigare reglerna. Samma princip bör gälla om motparten anlitar ett annat rättsbildat externt ombud än advokat.

5.7 Förlikningserbjudande

En advokat får inte utan motpartens samtycke i ett rättsligt förfarande yppa av motparten framfört förlikningserbjudande.

Kommentar: Regeln är ägnad att underlätta förlikningsförhandlingar. Det finns inget förbud mot att yppa eget förlikningserbjudande.

6 Förhållandet till domstolar och myndigheter

6.1 Allmänt

6.1.1 Såsom ombud eller biträde i rättegång är en advokat skyldig att iaktta vad rättegångsbalken och andra författningar rörande processen föreskriver. Advokaten skall ordentligt sätta sig in i saken och driva denna med sådan omsorg och på det sätt som god rättskipning kräver.

Kommentar: Regeln motsvarar den tidigare 44 § första stycket med undantag för att det däri befintliga skyndsamhetsrekvisitet har tagits bort. ”Skyndsamhet” ingår i kravet på ”omsorg” vilket inrymmer även andra viktiga krav. Att särskilt framhålla skyndsamheten, utöver vad som får anses följa av ”omsorgen” har inte ansetts befogat, eftersom ”skyndsamhet” ibland kan anses strida mot klientintresset.

Något omsorgskrav finns inte angivet i rättegångsbalken och bör därför ingå i dessa regler. Omsorgskravet är grundläggande för all advokatverksamhet i förhållandet till klienten, men också i förhållande till rätten och rättskipningen. Regeln avser att motverka handlanden som att inställa sig i rätten utan att vara väl förberedd, att medvetet vänta med att åberopa vittnen eller annan bevisning för att vinna överraskningsfördelar om det inte kan anses befogat, att inte inställa sig till en rättegång med tredskodomspåföljd för att kunna återuppta målet efter återvinning, att ange långvariga förhinder att närvara vid förhandling i förhållningssyfte, etc.

Även om advokaten har att i huvudsak ta tillvara klientens intressen under en rättegång, finns också en skyldighet att beakta det allmännas intresse av en snabb, effektiv och kvalitativ insats från advokatens sida. Dessutom ligger det i klientkollektivets intresse att rätt skipas utan onödig omgång.

6.1.2 En advokat skall verka för att av rätten meddelade förelägganden följs och att förfrågningar från rättens sida besvaras utan dröjsmål.

Kommentar: Eftersom rättens föreläggande riktas mot parten, ligger det inte alltid i advokatens hand att se till att ett föreläggande eller en förfrågan följs respektive besvaras utan dröjsmål. Advokaten skall dock verka för att så sker genom att göra vad som kan anses åligga honom eller henne för att efterkomma rättens föreläggande. En advokat är också i övrigt skyldig att verka för att rättens förelägganden efterkoms på bästa sätt.

6.1.3 Uppstår hinder för inställelse eller dylikt skall rätten skyndsamt underrättas om detta.

6.1.4 Upphör advokatens uppdrag som ombud eller biträde, är advokaten skyldig att utan dröjsmål meddela rätten detta.

6.2 Uppgifter och bevisning

6.2.1 En advokat får inte till domstol lämna en uppgift som advokaten vet är osann och inte heller bestrida en uppgift som advokaten vet är sann.

Kommentar: Regeln har sin motsvarighet i den tidigare regeln i 45 § och någon egentlig saklig förändring är inte avsedd. Regeln tar sikte på uppgifter i sak – objektiva omständigheter – snarare än värderingar och intryck. Regeln gäller både muntliga och skriftliga uppgifter. Precis som tidigare avses en absolut vetskap om uppgiften.

Regeln om parts sanningsplikt i 43 kap. 6 § rättegångsbalken anses inte gälla för en tilltalad i brottmål, varför en försvarares ställning är annorlunda i förhållande till andra ombud och rättsliga biträden. Om en advokat i egenskap av ombud i ett tvistemål eller som målsägandebiträde i ett brottmål vet att klienten ljuger i någon relevant fråga kan ett frånträdande aktualiseras. Detsamma gäller alltså normalt inte i det fall en advokat i egenskap av försvarare i ett brottmål får vetskap om att klienten ljuger. En advokat får dock aldrig lämna en sakuppgift som advokaten vet är osann och får inte heller bestrida sådan uppgift som advokaten vet är sann. Om klienten lämnar sådan osann uppgift eller bestrider sådan sann uppgift får advokaten inte åberopa eller stödja sin klients talan härpå. De plikter som åvilar en advokat enligt denna bestämmelse innebär dock inte att advokaten är skyldig att verka för att klienten vitsordar en viss av motparten lämnad uppgift även om advokaten tror sig veta att uppgiften är sann.

Exempel på otillåtna åtgärder i aktuellt avseende är att åberopa ett vittne som advokaten vet kommer att begå mened, att i ond tro inge och åberopa ett förfalskat skriftligt bevis eller att medvetet anföra eller åberopa felaktiga sakomständigheter eller bestrida sanna sådana oavsett vem som infört dem i processen.

6.2.2 En advokat får inte medverka till att bevis undertrycks eller förvanskas. En advokat är dock inte skyldig att förete eller åberopa bevis eller lämna uppgift som talar till klientens nackdel, om det inte finns en laglig skyldighet för advokaten att göra detta.

Kommentar: Regeln har i förhållande till tidigare 45 § utvidgats till att omfatta alla lagliga skyldigheter att lämna ut uppgifter. Det är inte bara editionsplikt och vittnesplikt som omfattas. Skyldighet att lämna uppgifter kan exempelvis även föreligga i förhållande till skatteverket och enligt penningtvättslagstiftningen. Att en advokat inte generellt är skyldig att lämna uppgifter till men för sin klient är emellertid alltjämt en viktig huvudprincip.

6.3 Agerande gentemot vittnen m.fl.

6.3.1 En advokat får inte utöva otillbörlig påverkan på ett vittne eller annan som åberopas i rättegång. Advokaten är oförhindrad att, också om sådan person åberopas av åklagare eller annan motpart, ta kontakt med denne för att informera sig om vad personen kan berätta.

Kommentar: Att aktivt leta bevisning ligger i advokatens omsorgsplikt och medför många gånger att advokaten bör undersöka även vad motpartens vittnen och andra förhörspersoner har att säga. I inget fall får dock advokaten otillbörligt påverka en förhörsperson. Detta gäller oavsett om personen åberopats av egen klient eller motparten, om de skall höras under ed eller inte, såsom vittne, målsägande, sakkunnig eller i annan egenskap. Naturligtvis får advokaten inte förbigå målsägandebiträdet, den särskilda företrädaren för barnet, ombudet eller vårdnadshavaren. Det finns inget hinder för försvarare att kontakta målsägande som inte företräds av målsägandebiträde, men det ligger i sakens natur att då iakta hänsyn och försiktighet.

6.3.2 En advokat får inte om ett vittne eller annan lämna nedsättande uppgifter eller göra kränkande eller förkleanande uttalanden, om det inte i den aktuella situationen ter sig försvarligt för att ta tillvara klientens intressen.

Kommentar: Kränkande uppgifter skall undvikas och är sällan förenliga med klientintresset. Dock är det viktigt att en advokat kan framföra uppgifter till stöd för sin klients intressen, även om dessa kränker annan. Advokaten får inte väja för obehaget i en sådan situation. Uttrycket ”ter sig försvarligt” markerar att utgångspunkten skall vara den situation som advokaten befann sig i när uttalandet respektive den skriftliga formuleringen gjordes. Det måste finnas utrymme för viss felbedömning. Det ligger i sakens natur att kravet på omdöme och måttfullhet är större beträffande det skrivna ordet än beträffande ett uttalande i stridens hetta, då betänketiden är så mycket kortare. Det är den ärliga avsikten som skall vara avgörande. Regeln medför en viss uppmjukning i förhållande till vad som gällde tidigare och innebär

att klientintresset prioriterats. Kravet på måttfullhet får inte ställas så högt att advokaten hämmas i sitt agerande för detta intresse.

6.4 Andra förfaranden än rättegång

Det som sägs i 6.1–6.3 äger tillämpning också på förfaranden inför annan myndighet än domstol.

Kommentar: Skiljeförfaranden omfattas inte generellt av bestämmelserna. Utöver de bestämmelser som särskilt tar sikte på förhållandet till domstol torde de dock vara tillämpliga även i sådant förfarande.

7 Advokatrörelsens organisation m.m.

7.1 Upprätthållande av oberoende

En advokat skall bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att advokatens oberoende inte äventyras.

Kommentar: Att en advokat skall vara oberoende tar inte enbart sikte på oberoendet i förhållande till statsmakterna och på hur advokatverksamhet får ägas och ledas. Även genom det sätt på vilket verksamheten bedrivs kan oberoendet riskeras, till exempel om advokaten kommer på obestånd eller annat än tillfälligt arbetar för endast en klient.

7.2 Firma

En advokat skall bedriva sin verksamhet under en firma som innehåller ordet ”advokat”, om inte Advokatsamfundets styrelse medger undantag. Korrekt och fullständig firma skall klart framgå av skriftligt eller elektroniskt meddelande och annat material genom vilket advokatverksamheten presenteras.

Kommentar: För klienter och andra som kommer i kontakt med advokaten skall det tydligt framgå att det är fråga om en advokat och, då verksamheten bedrivs i bolagsform, i vilken juridisk person detta sker. Med ”annat material” avses till exempel hemsida och annonser. I de sammanhangen skall således hela firman anges. Detta är däremot normalt inte nödvändigt vad gäller skyltar. Då byråer samarbetar är det väsentligt att det för klienten och andra klart framgår vilken byrå man har att göra med.

7.3 Kontorsorganisation

7.3.1 *En advokat är skyldig att se till att kontorsorganisationen är i god ordning och har en för verksamheten anpassad utrustning och bemanning samt att alla klientuppdrag bevakas.*

7.3.2 *Meddelanden som sänds till en advokat i dennes verksamhet skall utan dröjsmål besvaras, om det inte av omständigheterna framgår att ett svar inte behövs. Om ett svar inte kan avges utan dröjsmål, skall mottagandet av meddelandet bekräftas och svar avges så snart det kan ske.*

7.3.3 *En advokat är skyldig att se till att all bokföring liksom förvaltningen av klienters penningmedel och värdehandlingar sker med iakttagande av vad som är föreskrivet i lag och i Advokatsamfundets bokföringsreglemente.*

7.3.4 *Advokaten skall noga följa den ekonomiska utvecklingen av advokatrörelsen och se till att i rörelsen uppkomna skulder kan betalas i rätt tid.*

Kommentar: En väl fungerande kontorsorganisation är normalt en förutsättning för att klientintresset skall kunna bevakas på bästa sätt. Det åligger därför advokaten att skaffa sig sådan bemanning och utrustning att advokaten är möjlig att nå under kontorstid och att frister bevakas och meddelanden besvaras i tid. Detta gäller även under advokatens ledighet eller annan bortovaro. Vidare får det anses åligga advokaten att vara väl insatt i verksamhetens ekonomi. Det kan inte ställas upp som ett generellt krav att advokatrörelsen skall vara lönsam, men däremot att advokaten vidtar erforderliga åtgärder i tid om så visar sig inte vara fallet.

7.4 Advokatverksamhet i bolag

7.4.1 *Om en advokats verksamhet bedrivs i bolag, får i bolaget inte bedrivas annan verksamhet än advokatverksamhet. All advokatverksamhet skall då också äga rum i och intäktsföras i det bolaget, utom i de fall då det av uppdragets personliga natur följer att arvodet är att hänföra till inkomst av tjänst.*

Kommentar: Det är principiellt viktigt att det i bolag som driver advokatverksamhet inte bedrivs annan verksamhet i sådan omfattning att det kan medföra tveksamhet om bolagets huvudsakliga verksamhetsföremål eller det uppkommer risker som kan påverka bolagets ställning eller äventyra bolagets möjligheter att teckna försäkringar eller erhålla utbetalningar på försäkringar täckande advokatverksamheten. Det är också angeläget att intäkter från

advokatverksamheten faktureras från och intäktsförs hos det bolag som klienten anlitat för uppdraget. Även i ansvarshänseende är det betydelsefullt att klienten vet vilket advokatbolag som anlitats och vem klienten kan vända sig mot om så skulle visa sig påkallat.

7.4.2 En advokat får driva advokatverksamhet i fler än ett bolag endast om Advokatsamfundets styrelse medger undantag. Detsamma gäller om verksamheten bedrivs i enskild firma samtidigt som i bolag.

Kommentar: Från huvudregeln att advokatverksamhet inte får bedrivas i fler än ett bolag kan Advokatsamfundets styrelse medge undantag. Undantag behöver dock normalt inte begäras om det utåt klart framgår hur verksamheten bedrivs och det inte försvårar för klienten att bedöma vilket bolag klienten har anlitat. För advokatbolag med verksamhet i såväl Sverige som utlandet torde Advokatsamfundets styrelse kunna medge undantag under förutsättning att verksamheten i det utländska bolaget bedrivs under acceptabla former. Likaså torde det finnas möjlighet att organisera verksamheten i flera svenska bolag under förutsättning att det klart framgår för klienten vilket bolag som anlitats.

7.4.3 Utan hinder av 7.4.1 får advokatbolag förvalta egna likvida medel på normalt sätt eller i begränsad omfattning äga egendom, utan direkt samband med advokatverksamheten.

Kommentar: I ett vägledande uttalande angående förvärv och innehav av tillgångar i advokatrörelse har Advokatsamfundets styrelse den 14 december 2000 bland annat uttalat att god advokatsed inte hindrar advokat att förvärva eller inneha sådana tillgångar i sin advokatrörelse som är tillåtna för advokaten själv eller att fritt bedriva sedvanlig förmögenhetsförvaltning av i advokatrörelsen ingående tillgångar. Sådana placeringar får inte ha sådan omfattning att advokaten inom ramen för advokatrörelsen därigenom kan anses bedriva annan verksamhet än advokatverksamhet och inte heller innefatta osedvanlig risk eller vara oförenlig med advokatkårens anseende. Det har angivits att det inte är förenligt med god advokatsed att advokataktiebolag bedriver handel med värdepapper eller annan förmögenhetsförvaltning i sådan omfattning att verksamheten i fråga uppfyller kraven för näringsverksamhet enligt inkomstskattelagstiftningen (se 13 kap. 1 § inkomstskattelagen och nu upphävda 3 kap. 21 § kommunalskattelagen). God advokatsed tillåter enligt nyssnämnda vägledande uttalande inte heller att ett advokatbolag i sin

bolagsordning har bestämmelser om att bolaget skall bedriva annan verksamhet än advokatverksamhet. En särskild fråga har uppkommit om förvärv av fastigheter för eget boende, hyresfastigheter eller jordbruksfastigheter. Grundprincipen anses vara att ägande och förvaltning av sådana tillgångar inte får innefatta osedvanlig risk eller vara oförenlig med advokatkårens anseende. Att i begränsad omfattning bedriva sådan verksamhet som ägandet av nyssnämnda fastigheter innebär, torde således normalt inte vara oförenligt med god advokatsed.

7.5 Advokatbolags organisation

7.5.1 Endast advokat får utses till styrelseledamot eller styrelsesuppleant, eller vara aktieägare eller bolagsman i advokatbolag.

Kommentar: Huvudregeln är inte avsedd att förhindra att fackliga representanter eller andra som kan ha en lagstadgad rätt eller skyldighet att ingå i styrelsen för ett advokatbolag skall kunna göra detta. Beträffande delägande i advokataktiebolag finns en undantagsbestämmelse nedan i 7.5.3.

7.5.2 Verkställande direktör i advokataktiebolag kan, efter dispens av Advokatsamfundets styrelse, vara annan än advokat under förutsättning att denne har förbundit sig att iaktta för verksamheten gällande regler, inbegripet god advokatsed. I sådant fall kan den verkställande direktören även utses att jämte advokat i bolaget teckna bolagets firma. Firma får dock inte, utom såvitt följer av 8 kap. 36 § aktiebolagslagen, tecknas utan medverkan av i bolaget verksam advokat.

Kommentar: Regeln möjliggör för advokataktiebolag att anställa en verkställande direktör som inte är advokat. På samma sätt som gäller enligt 7.5.3 för ägande av advokatbolag av verkställande direktör som inte är advokat, förutsätter anställning av en verkställande direktör som inte är advokat dispens från Advokatsamfundets styrelse. Kravet på att den verkställande direktören skall ha förbundit sig att iaktta för verksamheten gällande regler, inbegripet god advokatsed, är en väsentlig faktor för att styrelsen skall medge sådan dispens. Om möjligheten att utse icke-advokat till verkställande direktör utnyttjas, är det viktigt att det inom advokatbolaget finns klara regler för att säkerställa att den del av advokatverksamheten som innefattar rådgivning till klienter utförs av advokater eller av biträdande jurister under tillsyn av advokat. Detta gäller naturligtvis även beträffande annan personal inom advokatbolag som inte är advokater eller biträdande jurister. Av regeln anses följa en skyldighet för advokatbolag som erhåller dispens att omedelbart

underrätta Advokatsamfundet om sådan omständighet som gör att förutsättningarna för dispens inte längre föreligger. Om de krav som uppställts för dispensen inte efterlevts i något avseende sedan dispensen beviljats kan Advokatsamfundets styrelse återkalla lämnad dispens.

7.5.3 Utan hinder av vad som sägs i 7.5.1 får verkställande direktör som inte är advokat, efter dispens av Advokatsamfundets styrelse, äga aktier eller andel i advokatbolag under följande förutsättningar. Sådant ägande får endast utgöra mindre än tio procent av kapitalet och representera mindre än tio procent av röstvärdet. Vidare kräver sådant ägande att den verkställande direktören har förbundit sig att omedelbart överlåta sina aktier eller sin andel till övriga ägare om anställningen upphör.

Kommentar: Enligt 38 § i stadgarna för Sveriges advokatsamfund och 8 kap. 4 § rättegångsbalken får endast advokat vara bolagsman i advokatverksamhet som drivs i bolagsform om inte Advokatsamfundets styrelse medger undantag. Med advokatbyråernas växande storlek och ökade önskemål om att underlätta för advokatbyråer att rekrytera och behålla nyckelmedarbetare som inte är advokater, finns anledning att öppna upp för ägande av personer som inte är advokater. Mot denna bakgrund har regeln införts för att tydligare ange grundförutsättningarna för att Advokatsamfundets styrelse skall bevilja sådan dispens. Möjligheten till externt ägande är begränsad till verkställande direktör. För beviljande av dispens är en begränsning av ägandet eller inflytandet, liksom kravet i 7.5.2 på att verkställande direktören skall förbinda sig att iakttä gällande regler, inbegripet god advokatsed, väsentligt. Dessa förhållanden är självfallet även väsentliga för det fall det skulle finnas anledning att återkalla dispensen. Det rapporteringskrav som gäller beträffande förutsättningarna för anställning som verkställande direktör gäller även för den verkställande direktörens ägande i advokatbolaget (se kommentaren till 7.5.2).

7.6 Anställningsförhållanden m.m.

7.6.1 En advokat får inte vara anställd av annan än advokat eller advokatbyrå, om inte Advokatsamfundets styrelse medger undantag. En advokat får dock utan styrelsens tillstånd vara anställd i en utländsk advokatbyrå som har hemvist i ett land inom EU, EES eller i Schweiz.

Kommentar: Regeln följer av 3 § sjunde stycket i Advokatsamfundets stadgar. Bakgrunden till att dispens krävs för anställning vid advokatbyrå i land

utom EU, EES eller Schweiz är att det är svårt att överblicka hur reglerna för advokatbyråverksamhet i andra länder kan vara utformade. Om regelverket i annat land uppfyller de krav som Advokatsamfundets styrelse rimligen kan ställa så bör undantag kunna medges.

7.6.2 En advokat eller ett advokatbolag får anställa biträdande jurister och annan personal för att biträda i verksamheten. Om flera advokater driver verksamhet i advokatbolag skall dessa sinsemellan klargöra vem av dem som ansvarar för instruktion och tillsyn av övrig personal i olika avseenden. En advokat som har sådant ansvar skall vidta de åtgärder som rimligen kan ankomma på advokaten för att säkerställa att personalen fullgör sina uppgifter på sätt som god advokatsed kräver. Andra än jurister får inte självständigt biträda allmänheten.

Kommentar: Tillsynen över biträdande jurister och annan personal är central i all advokatverksamhet. Exakt var gränsen går för de åtgärder som en advokat har att vidta i detta avseende är svårt att definiera, och avgörandet i NJA 1985 s. 856 pekar närmast mot ett strikt ansvar för en advokat som har att utöva tillsyn över en biträdande jurist. Vid bestämmande av graden av tillsyn måste dock den biträdande juristens erfarenhet, ärendets karaktär och andra relevanta omständigheter kunna beaktas. Även om en advokatbyrå anställer t.ex. en patentingenjör eller annan expert som inte är jurist, vilket är tillåtet, skall dessa arbeta tillsammans med verksamma advokater eller biträdande jurister och dessa jurister vara de som biträder klienterna, dvs. allmänheten. Advokatverksamhet får inte blandas ihop med icke juridisk rådgivningsverksamhet.

7.6.3 En advokat eller ett advokatbolag får inte ha biträdande jurister, som inte är advokater, anställda under sådana betingelser att den biträdande juristens arbete inte kan övervakas på ett betryggande sätt. Biträdande jurister får inte tillåtas att bedriva juridisk verksamhet för egen räkning. Biträdande jurister får inte anställas på villkor som i konkurrensbegränsande syfte eller i något annat avseende framstår som oskäliga.

Kommentar: Första meningen syftar såväl på situationer där en biträdande jurist bedriver arbetet i en advokatbyrås lokaler utan att arbetet fortlöpande kan övervakas på ett betryggande sätt, som på att en advokatbyrå lånar ut eller mot ersättning placerar en biträdande jurist hos något klientföretag eller annan. När det gäller den första situationen bör undvikas att placera en biträdande jurist på ett kontor annat än där advokatbyråns advokater är

placerade. Beträffande uthyrning från advokatbyrå av biträdande jurister finns ett vägledande uttalande från den 9 december 2004 av innebörd att för att uthyrning skall vara tillåten följande skall gälla.

1. Den biträdande juristen skall under aktuell tid vara anställd i advokatbyrå.
2. Vid tjänstgöringen skall tydligt framgå att arbetet utförs som biträdande jurist i aktuell advokatbyrås namn. Så skall t.ex. externa handlingar som undertecknas av den biträdande juristen avfattas på advokatbyråns brevpapper och den biträdande juristen skall endast nyttja visitkort från advokatbyrån.
3. Den biträdande juristen skall vara direkt underställd en principal på advokatbyrån och inte t.ex. chefsperson hos klientföretaget.
4. Alla erhållna uppdrag skall registreras som ärenden i advokatbyrån och i samband därmed skall normal kontroll av eventuella intressekonflikter göras.
5. Advokatbyrån skall upprätta rutiner, som tillgodoser kravet på kontinuerlig tillsyn över den biträdande juristen.

Om dessa villkor inte kan uppfyllas kan ett alternativ vara att den biträdande juristen i fråga får tjänstledigt för arbete på annat företag. Vid kortare uthyrning eller vid arrangemang där biträdande jurist någon dag i veckan utför sitt arbete hos ett klientföretag bör svårigheterna med tillsyn och oklarheter beträffande anställningsförhållanden vara hanterbara. Motsvarande bör också gälla om biträdande jurist i utbildnings- eller allmänbildningssyfte tjänstgör hos bank eller annat företag och därmed utövar annan verksamhet än juridisk sådan. Bestämmelsen i sista meningen om att biträdande jurister inte får anställas på villkor som är oskäliga innebär bland annat att lön, speciellt för nyanställda, inte får baseras på t.ex. rörlig lön eller provisionslön på sådant sätt att den biträdande juristen inte utan svårighet kan få en rimlig lön.

7.6.4 En advokat eller ett advokatbolag får i verksamheten inte hyra in jurister som inte är anställda i advokatrörelsen. Sådana jurister får dock anlitas i utbildningssyfte eller för att utföra expertuppdrag i enskilda ärenden.

Kommentar: Inhyrning av personal från bemanningsföretag eller motsvarande kan medföra problem beträffande sekretess och intressekonflikter, särskilt om personer har tillfälliga uppdrag hos ett antal advokatbyråer eller andra företag. Huvudprincipen måste vara att de jurister som arbetar i en advokatverksamhet också skall vara anställda där. Som framgår bör det dock vara möjligt att genom avtal och sekretessåtgärden hantera jurister

från t.ex. klientföretag, som för en kortare tid i utbildningssyfte eller för framtagande av expertutlåtanden eller motsvarande arbetar i advokatverksamheten. Om juristen fortfarande är anställd hos klientbolaget eller annan under sådan tid måste det klart framgå att vederbörande inte är anställd hos advokatbyrån.

7.7 Samarbeten

7.7.1 En advokat eller ett advokatbolag får bedriva verksamhet i samarbete med andra advokater eller advokatbyråer. Om samarbetet innebär närmare uppdragsrelaterad eller ekonomisk gemenskap av varaktigt slag, skall samarbetsförhållandet tydligt framgå av brevpapper och annat material i verksamheten, t.ex. genom användande av gemensam firmadominant. I sådant fall skall frågor om intressekonflikter avgöras med beaktande av alla de samarbetandes uppdragsförhållanden liksom övriga förhållanden. Vid användning av gemensam firmadominant skall, vid bedömningen av försäkringsskyldigheten enligt 2.6, beaktas den totala verksamhet som bedrivs under firmadominanten.

Kommentar: En advokats rätt att bedriva verksamhet i samarbete med andra advokater innefattar inte en rätt att bedriva verksamhet med jurister som inte är advokater. I 7.7.5 finns en bestämmelse om kontorsgemenskap med juridiska specialister som inte är advokater.

Om de samarbetande advokaterna använder en gemensam firmadominant skall vid bedömningen av försäkringsskyldigheten enligt 2.6 hänsyn tas till den totala verksamheten som bedrivs under firmadominanten. Denna regel är ny och innebär en utvidgning av försäkringsskyldigheten. Det är rimligt att klienter som vänder sig till en större organisation, även om de samarbetande advokaterna driver separat organiserade rörelser, skall kunna förvänta sig att försäkringsskyddet är anpassat till hela organisationens storlek.

7.7.2 Sådant närmare samarbete med utländska advokater eller advokatbyråer förutsätter särskilt tillstånd av Advokatsamfundets styrelse.

Kommentar: Samarbete mellan advokater och utländska advokater eller advokatbyråer förekommer allt oftare. Detta är naturligt med hänsyn till den ökande internationaliseringen av samhällslivet. Sådana samarbeten innefattar ofta komplicerade förhållanden. Det är inte ändamålsenligt att i dessa regler föreskriva förutsättningarna för samarbetena, inte minst därför att de verkliga förhållandena här och i utlandet förändras över tiden. Advokatsamfundets styrelse har redan genom flera dispensärenden utarbetat en praxis

för internationella samarbeten. Det är naturligt att låta styrelsen fortsätta med normgivningen.

7.7.3 Annat samarbete får inte ske under gemensam firmadominant eller på annat sätt som inger föreställningen att de samarbetande utgör en och samma verksamhet.

Kommentar: Syftet med bestämmelsen är att hindra att verksamheter som inte innefattar samarbete enligt 7.7.1 uppfattas som en och samma verksamhet.

7.7.4 Samarbete avseende lokaler eller utrustning som innebär risk för att advokatens tystnads- och diskretionsplikt åsidosätts innebär kontorsgemenskap. Vid kontorsgemenskap mellan advokater eller advokatbolag skall frågor om intressekonflikter avgöras med beaktande av samtliga advokaters och advokatbolags uppdragsförhållanden och övriga förhållanden, oavsett hur ekonomin är anordnad. Detsamma gäller varje annat samarbete som innebär risk för att advokatens tystnads- och diskretionsplikt åsidosätts.

Kommentar: Avgörande för regelns tillämplighet är risken för spridning av information som omfattas av tystnads- och diskretionsplikt. Så kan vara fallet med gemensam personal, kopianator, fax, reception, etc. Det är emellertid inte tillräckligt att advokatbyråer finns på samma våningsplan i ett kontorshotell. Avsikten är inte att skärpa reglerna i förhållande till vad som gällt tidigare eller att försvåra den praktiska tillämpningen.

7.7.5 Kontorsgemenskap med andra än advokater är inte tillåten. Dock får kontorsgemenskap ingås med juridiska specialister som inte är advokater, men som har domarbakgrund eller annan särskilt kvalificerad juridisk bakgrund. Om sådana specialister driver verksamhet under egen firma har advokaten eller advokatbolaget inte någon skyldighet att övervaka verksamheten. Specialisterna skall dock erinras om för advokatverksamheten gällande regler, särskilt avseende tystnadsplikt och intressekonflikter och skall förbindas att iaktta dessa.

Kommentar: En advokat är skyldig att utöva tillsyn över sina anställda, biträdande jurister och andra. Det är inte ovanligt att advokatbyråer knyter s.k. konsulter av olika slag till sig. Konsulterna kan vara förutvarande delägare, domare, professorer eller andra personer. I praktiken visar det sig ofta svårt för advokatbyrån att utöva tillsyn över konsulterna. För att möjliggöra

för advokatbyråer att kunna knyta till sig kvalificerade personer, som f.d. justitieråd, andra domare eller professorer i juridik, ges genom regeln en möjlighet för advokater att bedriva kontorsgemenskap med sådana juridiskt kvalificerade personer. Förutsättningen är att konsulterna bedriver verksamheten under egen firma. Även vid kontorsgemenskap skall advokatbyrån se till att konsulterna genom avtal förbinder sig att följa de vägledande reglerna om god advokatsed.

7.8 Ackvisition och marknadsföring

7.8.1 En advokat får inte anskaffa uppdrag på ett sätt som innebär att annans trångmål eller utsatta situation utnyttjas.

Kommentar: Det tidigare generella förbudet för en advokat att skaffa sig uppdrag genom att vända sig direkt till annan och erbjuda sina tjänster har avskaffats. Däremot är det fortfarande förbjudet att utnyttja annans utsatthet, s.k. "ambulance chasing".

7.8.2 En advokat får ange viss inriktning på sin verksamhet endast om advokaten har särskilda insikter i och erfarenhet av angivet verksamhetsområde.

Kommentar: Det förekommer ofta att advokater uppger sig att vara specialister på ett stort antal områden. Regeln syftar till att stävja detta. Det tidigare förbudet mot att en advokat marknadsför sina tjänster på ett stötande och missvisande sätt har tagits bort, eftersom ett sådant förbud redan följer av marknadsföringslagen.

7.8.3 En advokat får inte medverka till eller godta att annan bedriver ackvisitionsverksamhet eller marknadsföring för advokatens räkning på ett sätt som inte är tillåtet för advokaten själv.

7.9 Ersättning för anskaffande av uppdrag

7.9.1 En advokat får inte avstå viss del av arvodet till annan eller lämna denne ersättning i annan form för att vederbörande tillfört eller tillför advokaten uppdrag eller utfäster sig att vara verksam i sådant syfte. Sådan ersättning får inte heller mottas.

7.9.2 Vad som anges i 7.9.1 utgör inte hinder för fördelning av arvode mellan advokaten och advokatens kompanjon eller biträdande jurist eller sådan samarbetspartner som anges i 7.7.1.

7.10 Kostnadsansvar

7.10.1 Om en advokat på klients vägnar anlitar en sakkunnig för att verkställa utredning, avge utlåtande eller annat, skall advokaten om denne inte avser att ansvara för den sakkunniges arvode och kostnader, klargöra detta innan uppdraget påbörjas.

7.10.2 Om en advokat på klients vägnar anlitar en kollega, t.ex. som platsombud, är advokaten skyldig att ansvara för kollegans arvode och kostnader, om förbehåll om annat inte har gjorts.

Kommentar: Avsikten med bestämmelserna är att klargöra inte vad som gäller civilrättsligt, utan hur advokaten skall agera ur ett etiskt perspektiv.

7.11 Tillhandahållande av kännetecken åt annan

En advokat får inte tillåta att annan använder brevpapper eller kännetecken på sätt som oriktigt förmedlar intrycket av att advokaten och dennes verksamhet är avsändare, har skapat dokumentet eller på annat sätt ansvarar för dess innehåll.

Kommentar: Regeln innebär inte att advokaten till exempel är förhindrad att skicka olåsta Word-dokument till klienten. Advokaten får dock inte tillåta klienten att ändra i dokumenten och därefter presentera dem som om de kom från advokaten.

7.12 Utlämnande och arkivering av handlingar

7.12.1 När ett uppdrag slutförts eller på annat sätt upphört, skall advokaten utan dröjsmål till klienten lämna ut sådana handlingar som tillhör denne om inte klienten särskilt begär att handlingar skall fortsatt förvaras av advokaten och denne accepterar detta. En advokat får inte som villkor för att lämna ut handlingarna uppställa krav på att av advokaten debiterat arvode eller av advokaten avgiven redovisning godkänns av klienten.

7.12.2 En advokat är skyldig att i original eller kopia arkivera de handlingar som ansamlats under utförandet av ett uppdrag. Detta gäller dock inte dubletter, tryckta handlingar och liknande material som utan större svårigheter kan tas fram från annat håll. Arkivhållning skall ske under tio år eller den längre tid som uppdragets natur påkallar. Handlingar, andra än klienten tillhöriga originalhandlingar, får arkiveras i form av fotografiska eller elektroniska kopior.

Kommentar: Bestämmelserna klargör att advokaten är skyldig att lämna ut handlingar som tillhör klienten. För kopieringen har advokaten rätt till skälig ersättning. Advokatens skyldighet att hålla handlingarna arkiverade under minst tio år gäller även om klienten begär att tiden skall förkortas eller att någon handling skall förstöras tidigare.

Se även styrelsens vägledande uttalande från den 17 mars 1995 om advokats skyldighet att, sedan ett uppdrag upphört, utlämna handlingar i ärendet till klient.

8 Förhållandet till Advokatsamfundet

En advokat är skyldig att inom förelagd tid inkomma med yttrande och svaromål som begärs av Advokatsamfundets styrelse eller disciplinnämnd eller av generalsekreteraren eller dennes medhjälpare. Advokaten är därvid inte bunden av den tystnadsplikt som annars gäller. De uppgifter advokaten lämnar skall vara sanningsenliga.

Kommentar: I förhållande till lydelsen i tidigare 52 § innehåller bestämmelsen ingen skyldighet för en advokat att fullständigt besvara framställda frågor och lämna begärda uppgifter till Advokatsamfundet. Ändringen i det etiska regelverket har gjorts med beaktande av den i Europakonventionen (artikel 6.1) fastslagna rätten till en rättvis rättegång och den däri inbegripna rätten att inte behöva uttala sig respektive rätten att inte behöva lämna uppgifter som kan läggas uppgiftslämnaren till last ("the right to remain silent" och "the right not to contribute to incriminating oneself"). Förändringen har gjorts oaktat Advokatsamfundets i huvudsak privaträttsliga karaktär, liksom avsaknaden av såväl advokat- och ombudstvång som advokatmonopol i Sverige och den betydelse detta kan ha i förhållande till de aktuella konventionsrättigheterna.

Den lagliga skyldigheten för en advokat att lämna samfundet de uppgifter som behövs för tillsynen gäller dock fortfarande (se 8 kap. 6 § andra stycket rättegångsbalken), liksom den i 43 § andra stycket i Advokatsamfundets stadgar fastslagna skyldigheten att efter anmaning avge skriftligt yttrande, att förete de handlingar som disciplinnämnden eller generalsekreteraren ålägger advokaten att tillhandahålla samt att på kallelse personligen infinna sig inför nämnden. Ett åsidosättande av uppgiftsskyldigheten innebär därmed fortfarande att advokaten kan bli föremål för disciplinär åtgärd.

Av den lagstadgade uppgiftsskyldigheten följer inte någon skyldighet för en advokat att lämna uppgifter rörande annan advokats agerande i strid mot god advokatsed.

En advokats skyldighet att lämna uppgifter i ett tillsynsärende gäller även sådana uppgifter som omfattas av advokatens tystnadsplikt mot klienten.

De uppgifter som en advokat lämnar måste, liksom tidigare, vara sanningensliga.

III. Reglemente rörande förvaltning av klientmedel och klienters värdehandlingar samt om bokföring m.m. i advokatverksamhet

Utfärdat av Sveriges advokatsamfundets styrelse i juni 1994. (Detta bokföringsreglemente är under revidering. För gällande lydelse av reglementet hänvisas till Advokatsamfundets webbplats www.advokatsamfundet.se.)

Med stöd av 35 § andra stycket och 46 § första stycket i stadgarna för Sveriges advokatsamfund har samfundets styrelse, efter fullmäktiges hörande, beslutat utfärda följande föreskrifter att lända till efterrättelse utöver vad i lag och stadgar är föreskrivet.

Inledande bestämmelser

1 § Advokat är skyldig att i bunden bok föra diarium över mottagna uppdrag.

Advokat, som i sin bokföring begagnar automatisk databehandling omfattande system för registrering av mottagna uppdrag, är inte skyldig att föra diarium i bunden bok under förutsättning att diarielistor över tillkommande och avslutade uppdrag utskrivs i löpande nummerordning minst en gång per månad och att sådana listor förvaras i obruten nummerföljd.

Med klientmedel förstås i detta reglemente till advokat överlämnade penningmedel, för vilka han är redovisningsskyldig, däri inbegripet medel, som erlagts såsom förskott för utlägg eller arvode.

Med klienters värdehandlingar förstås i reglementet av advokat omhändertagna, klienter tillhöriga aktier, obligationer, förlagsbevis, bankböcker till vilka advokaten ej har dispositionsrätt, pantbrev, inteckningar och skuldebrev samt andra därmed jämförliga handlingar.

Om förvaltning av klientmedel

2 § Klientmedel skall avskiljas utan dröjsmål.

Avskiljandet skall ske genom insättning av bankräkning eller postgirokonto som nedan sägs.

Bank- eller postgiroräkning som avses i andra stycket skall, förutom i de

fall då lag så föreskriver, vara öppnad i klientens namn, då detta med hänsyn till beloppets storlek, tiden för förvaltningen eller omständigheterna i övrigt måste anses lämpligt. Eljest må avskiljandet ske genom insättning å en i advokatens eller advokatbyråns namn i bank öppnad räkning, vars beteckning tydligt visar att därå inestående medel utgör klientmedel (klienters bankräkning), eller ock å ett för sådana medel avsett, på enahanda sätt betecknat postgirokonto (klienters postgirokonto).

3 § Å bank- eller postgiroräkning, som är avsedd för klientmedel, må endast sådana medel inestå. Har sådan räkning öppnats i advokatens eller advokatbyråns namn med beteckning som sägs i 2 § tredje stycket punkt 2, må å räkningen inestå medel tillhöriga en eller flera klienter.

4 § Klientmedel må användas allenast för utbetalningar till klienten eller för dennes räkning samt för täckande av utlägg, som advokaten haft för klienten, och arvode, som debiterats klienten i denne tillställd räkning eller redovisning eller annan därmed likvärdig skriftlig handling.

Uttag av avskilda klientmedel må göras allenast för ändamål som i första stycket sägs. Innestår å en räkning medel tillhöriga flera klienter, må för envar av dem uttagas endast vad som inestår för honom.

5 § Före den 1 april varje år skall advokat till envar klient, gentemot vilken han vid något tillfälle under nästföregående kalenderår haft redovisningsskuld överstigande basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år redovisningen avser, avgiva redovisning för medelsförvaltningen under detta år, därest icke före sagda dag slutredovisning avgivits.

Om klientmedel inestått å bankräkning eller postgirokonto i klientens namn, skall vid redovisning enligt första stycket fogas av banken eller postgirot utfärdad kontokurant utvisande insättningar och uttag under året samt inestående behållning vid årets slut.

Advokat äger, i stället för att avgiva redovisning enligt första stycket, träffa överenskommelse med klienten om att advokatens räkenskaper för nästföregående kalenderår skall, så vitt de avser klienten, granskas av auktoriserad eller godkänd revisor, som utsetts av klienten. Revisorsintyg över granskningen skall tillställas klienten inom tid som anges i första stycket.

Vad i denna paragraf är stadgat skall icke äga tillämpning i sådana fall, där annan ordning för periodisk redovisning är i lag föreskriven.

Om förvaltning av klienters värdehandlingar

6 § Klienter tillhöriga värdehandlingar skall förtecknas och hållas avskilda från egna sådana handlingar och förvaras på betryggande sätt.

Värdepapper som är föremål för allmän handel, skall inom två månader från handlingarnas mottagande nedsättas i notariatförvar hos bank. Nedsättning behöver dock ej ske där sammanlagda värdet av de för en och samma klient mottagna handlingarna av sådant slag ej överstiger basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Värdet skall prövas i samband med mottagande av handlingarna och därefter vid avgivande av årsredovisning.

7 § Före den 1 april varje år skall advokat, därest han ej före sagda dag avgivit slutredovisning, tillstålla envar klient, gentemot vilken han vid senaste årskifte var redovisningsskyldig för omhändertagna värdehandlingar, av bank utfärdad depåredovisning ävensom av advokaten underskriven redovisning för övriga av honom förvaltade värdehandlingar. Skyldighet att tillstålla klienten redovisning föreligger inte när värdet av de av advokaten förvarade värdehandlingarna ej överstiger basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och ej heller ifråga om fordringsbevis för indrivningsåtgärd eller rättegång.

Vad i denna paragraf är stadgat skall icke äga tillämpning, då annan granskning av förvaltningen är anordnad med stöd av lag.

Om bokföring och revision

8 § Advokat som driver egen verksamhet skall föra sina räkenskaper i enlighet med god redovisningssed och med beaktande av vad som föreskrivits i detta reglemente.

Advokat äger ej åberopa 1 § fjärde stycket i bokföringslagen (1976:125). Advokat är skyldig att i dagboken föra ett särskilt, allenast för klientmedel avsett konto (klientmedelskonto). Detta konto skall krediteras alla av advokaten mottagna klientmedel.

Klientmedelskonto må icke debiteras andra belopp än:

1. utbetalningar av klientmedel till klienten eller för dennes räkning
2. klientmedel, som advokaten tillgodogör sig för täckande av utlägg, som han haft för klienten, samt
3. klientmedel, som advokaten tillgodogör sig såsom arvode i enlighet med räkning eller redovisning eller annan därmed likvärdig skriftlig handling, som tillställts klienten.

I bokföringen skall finnas särskilda konton för de bank- och postgirokonton, på vilka mottagna klientmedel hålles avskilda.

I årsbokslutets balansräkning, eller not, skall klientmedel redovisas som särskild post bland såväl tillgångar som skulder.

Vid advokats handläggning av konkurs må särredovisning av konkursboet tillämpas, innebärande att särskild bokföring läggs upp utanför advokatbyråns löpande bokföring, varvid dock överföringar av förändringar i klientmedelssaldo kvartalsvis skall göras till advokatbyråns bokföring.

9 § Advokat, som bedriver egen verksamhet, skall tillse att det utses auktoriserad eller godkänd revisor med uppgift att utföra revision i enlighet med god revisionssed och utfärda intyg om att bokföringen sker enligt lag och detta reglemente samt att bestämmelserna i reglementet även i övrigt iakttagits (revisionsberättelse).

Om uppgiftsskyldighet till styrelsen

10 § Inom sex månader efter utgången av varje räkenskapsår skall advokat, som bedriver egen verksamhet, till samfundets kansli insända revisionsberättelse enligt 9 § ovan.

Inkommer ej sådan revisionsberättelse inom angiven tid har styrelsen rätt att utse auktoriserad eller godkänd revisor att på advokatens bekostnad utföra revision enligt 9 § ovan och att avge intyg därom till styrelsen.

— — —

Styrelsen har vidare beslutat om skyldighet att inge intyg rörande innehavet av aktier i advokataktiebolag enligt följande att gälla från och med den 1 oktober 1994:

Advokat som driver advokatverksamhet i aktiebolagsform skall tillse att auktoriserad eller godkänd revisor utfärdar intyg om vad aktieboken utvisar beträffande innehavet av aktierna i advokataktiebolaget samt att intyget inom sex månader efter utgången av varje räkenskapsår insänds till samfundets kansli.

IV. Riktlinjer för professionell vidareutbildning av advokater

1. Bakgrund

1.1 Sveriges advokatsamfund har vid sitt fullmäktigemöte i juni 2003 beslutat att anta ett förslag från styrelsen om professionell vidareutbildning av advokater. Med anledning härav har en ny bestämmelse, § 36, införts i Advokatsamfundets stadgar om ledamots skyldighet att upprätthålla och vidareutveckla sin yrkeskompetens.

1.2 Advokatsamfundets styrelse har vid sammanträde den 6–7 november 2003 fastställt följande riktlinjer för tillämpning av utbildningskravet, att gälla från den 1 januari 2004. Riktlinjerna har reviderats av styrelsen vid sammanträden den 11 mars 2004 och den 29 augusti 2008.

2. Riktlinjer

2.1 Yrkesverksam advokat skall, fr.o.m. året efter att inträde i advokatsamfundet beviljats, varje kalenderår genomgå minst 18 timmar strukturerad utbildning. Med strukturerad utbildning menas advokats deltagande, eller advokats uppdrag som lärare eller seminarieledare, i interna eller externa utbildningstillfällen såsom kurser, seminarier och konferenser. För utbildningstillfälle skall finnas en i förväg bestämd plan med en ansvarig utbildningsledare.

2.2 Vid beräkning av tidkravet kan 18 timmar anses motsvara 3 dagars utbildning à sex timmars effektiv utbildningstid. Om advokat genomgår mer än 18 timmars utbildning under ett kalenderår får advokaten överföra maximalt 12 timmar av överskjutande tid till nästföljande år. För att uppnå erforderlig kvalitet i utbildningen bör ett utbildningstillfälle inte understiga 1,5 timmars effektiv utbildningstid. Antalet deltagare vid ett utbildningstillfälle bör inte understiga fem personer, exklusive utbildningsledaren.

2.3 Utbildningen skall vara yrkesrelaterad och ägnad att medföra nytta för advokatens verksamhet. Utöver utbildning med juridiskt innehåll kan även tillgodoräknas utbildning inom andra områden, såsom ekonomi och språk, om innehållet har bäring på advokatverksamhet.

2.4 Tillfälliga arbetsavbrott, såsom sjukdom, föräldraledighet och liknande, berättigar till nedsättning av utbildningskravet i förhållande till faktisk årsarbetstid, om arbetsavbrottet uppgår till minst tre månader.

2.5 Advokat är skyldig att dokumentera sina utbildningsaktiviteter. Advokat skall i samband med årsredovisning för sin verksamhet upplysa huruvida föreskrivet utbildningskrav för senast hela kalenderår uppfyllts. Av revisorsintyget till Advokatsamfundet skall framgå att sådan upplysning lämnats; för AB lämpligen tillsammans med intyget rörande innehavet av aktier i advokataktiebolaget.

2.6 Om advokat inte uppfyllt gällande utbildningskrav, får Advokatsamfundets styrelse förelägga advokaten att utan ytterligare uppmaning avhjälpa föreliggande brister och särskilt redovisa sina utbildningsaktiviteter.

2.7 Föreligger väsentlig brist eller upprepade brister i advokats skyldigheter enligt ovan, kan Advokatsamfundets styrelse väcka frågan om disciplinärende.

V. Regler om god advokatsed för europeiska advokater

Dessa regler om god advokatsed för europeiska advokater antogs ursprungligen vid CCBE:s plenum den 28 oktober 1988, och har därefter ändrats vid CCBE:s plenum den 28 november 1998, den 6 december 2002 och den 19 maj 2006. Reglerna innehåller en kommentar, som åjourfördes vid CCBE:s plenum den 19 maj 2006.

1. Ingress

1.1 Advokatens roll i samhället

I ett samhälle grundat på respekt för rättssäkerheten fyller advokaten en särskild funktion. En advokats förpliktelser börjar inte och slutar inte med att samvetsgrant utföra åt honom eller henne anförtrodda uppdrag inom ramen för vad lag bjuder. En advokat måste tjäna såväl rättvisans intresse som dem vars rättigheter och friheter denne anförtros att hävda och försvara, och det är advokatens skyldighet att inte enbart föra sin klients talan, utan även att vara dennes rådgivare. Respekt för advokatens yrkesfunktion är en oundgänglig förutsättning för rättsstaten och ett demokratiskt samhälle.

En advokats funktion ålägger därför honom eller henne ett antal olika rättsliga och moraliska förpliktelser (som stundtals förefaller stå i strid med varandra) gentemot

- klienten;
- domstolar och andra myndigheter inför vilka advokaten för sin klients talan eller företräder denne;
- advokatkåren i allmänhet och dess enskilda ledamöter i synnerhet; samt
- allmänheten, för vilken förekomsten av en fri och oberoende yrkeskår, sammanbunden av respekt för de regler som har uppsatts av yrkeskåren själv, är ett oundgängligt medel för att tillvarata mänskliga rättigheter i förhållande till statsmakten och andra intressen i samhället.

1.2 Beskaffenheten av regler om god advokatsed

1.2.1 Regler om god advokatsed är avsedda att, genom att de frivilligt godtas av dem som de omfattar, tillförsäkra att advokaten på ett riktigt sätt

utför en funktion som erkänns vara oumbärlig i alla civiliserade samhällen. En advokats underlåtenhet att iakttä dessa regler kan leda till disciplinära påföljder.

1.2.2 Varje enskilt advokatsamfunds särskilda regler har uppstått ur dess egna traditioner. De har anpassats till yrkeskårens organisation och verksamhetsområde i den berörda medlemsstaten och till medlemsstatens domstols- och myndighetsförfaranden och till dess nationella lagstiftning. Det är varken möjligt eller önskvärt att ta dem ur sitt sammanhang eller att försöka ge allmän tillämpning åt regler som i sig omöjliga kan ges sådan tillämpning.

Varje enskilt advokatsamfunds särskilda regler grundar sig emellertid på samma värderingar och ger i de flesta fall uttryck för en gemensam grund.

1.3 Reglernas syfte

1.3.1 Den fortsatta integrationen av Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den ökande förekomsten av gränsöverskridande verksamhet hos advokater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har gjort det nödvändigt att i allmänhetens intresse fastställa de gemensamma regler som gäller samtliga advokater från Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, oavsett vilket advokatsamfund de tillhör, med avseende på deras gränsöverskridande yrkesutövning. Ett särskilt syfte med att fastställa dessa regler är att minska de svårigheter som uppstår genom tillämpning av dubbla uppsättningar regler om god advokatsed, särskilt enligt vad som nämns i artiklarna 4 och 7.2 i direktiv 77/249/EEG samt artiklarna 6 och 7 i direktiv 98/5/EG.

1.3.2 De organisationer som företräder advokatycket genom CCBE föreslår att de regler som kodifieras i följande artiklar

- skall erkännas nu som uttryck för en gemensam uppfattning hos alla advokatsamfund inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet;
- skall antas som bindande regler så snart som möjligt i enlighet med nationella förfaranden eller EES-förfaranden i fråga om advokaters gränsöverskridande verksamhet inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet;
- skall beaktas vid varje omarbetning av nationella regler om god advokatsed eller yrkesutövning i syfte att successivt harmonisera dessa.

De uttrycker vidare en önskan om att de nationella reglerna om god ad-

vokatsed eller yrkesutövning så långt möjligt skall tolkas och tillämpas på ett sätt som är förenligt med bestämmelserna i dessa regler.

Sedan bestämmelserna i dessa regler har antagits som bindande regler i fråga om advokaters gränsöverskridande verksamhet, skall varje advokat fortfarande vara skyldig att iaktta de regler som har uppställts av det advokatsamfund som han eller hon tillhör i den utsträckning de är förenliga med bestämmelserna i dessa regler.

1.4 Personer som omfattas

Dessa regler skall tillämpas på advokater såsom dessa definieras i direktiv 77/249/EEG och direktiv 98/5/EG samt på advokater i de av CCBE:s medlemsorganisationer som har observatörsstatus.

1.5 Verksamhet som omfattas

Utan förfång för strävandena mot en successiv harmonisering av de regler om god advokatsed eller yrkesutövning som gäller endast internt inom en medlemsstat, skall följande regler gälla advokaters gränsöverskridande verksamhet inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Med gränsöverskridande verksamhet avses

- a) alla yrkeskontakter med advokater i andra medlemsstater än advokatens egen; samt
- b) en advokats yrkesverksamhet i en annan medlemsstat än hans eller hennes egen, oavsett om advokaten är fysiskt närvarande i den medlemsstaten eller inte.

1.6 Definitioner

I dessa regler avses med

”medlemsstat” en medlemsstat i Europeiska unionen eller varje annan stat vars advokatkår omfattas av artikel 1.4;

”hemland” den medlemsstat i vilken advokaten förvärvade rätten att bära sin yrkestitel;

”värdland” varje annan medlemsstat där advokaten utövar gränsöverskridande verksamhet;

”behörig myndighet” den eller de yrkesorganisation(er) eller myndighet(er) i den berörda medlemsstaten som huvudsakligen ansvarar för fastställande av regler om god advokatsed och utövande av disciplintillsyn över advokater;

”direktiv 77/249/EEG” rådets direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977 om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster;

”direktiv 98/5/EG” Europaparlamentets och rådets direktiv 98/5/EG av den 16 februari 1998 om underlättande av stadigvarande utövande av advokatyrket i en annan medlemsstat än den i vilken auktorisationen erhöles.

2. Allmänna principer

2.1 Oberoende

2.1.1 De många plikter som åvilar en advokat kräver advokatens absoluta oberoende, fritt från varje annat inflytande, i synnerhet sådant inflytande som kan följa av hans eller hennes egna personliga intressen eller yttre påtryckningar. Ett sådant oberoende är lika nödvändigt för förtroendet för rättskipningen som domarens opartiskhet. En advokat måste därför undvika varje inskränkning av sitt oberoende och noggrant ge akt på att inte åsidosätta sina yrkesnormer i syfte att tillfredsställa klienten, domstolen eller tredje man.

2.1.2 Detta oberoende är nödvändigt såväl i otvistiga ärenden som i domstolsprocessen. Det råd som advokat lämnar till sin klient saknar värde om det endast ges för att advokaten skall ställa sig in, tjäna sina egna personliga intressen eller svara mot yttre påtryckningar.

2.2 Förtroende och personlig integritet

Förtroendefulla förhållanden kan existera endast om advokatens personliga heder, redbarhet och integritet är höjda över allt tvivel. För advokaten är dessa traditionella dygder yrkesplikter.

2.3 Tystnadsplikt

2.3.1 Det är en grundläggande egenskap i advokatens funktion att advokatens klient berättar saker för honom eller henne, som klienten inte skulle berätta för andra, och att advokaten får annan information i förtroende. Utan säkerställd tystnadsplikt kan något förtroende inte finnas. Tystnadsplikten är därför en primär och grundläggande rättighet och skyldighet för advokaten.

Advokatens tystnadsplikt tjänar rättskipningens och klientens intressen. Den är därför berättigad till särskilt skydd av staten.

2.3.2 En advokat skall iaktta tystnadsplikt med avseende på all information som advokaten får kännedom om inom ramen för sin yrkesverksamhet.

2.3.3 Tystnadsplikten är inte begränsad i tiden.

2.3.4 En advokat skall ålägga sina biträdande jurister och sin personal och varje annan person som anlitas av honom eller henne inom ramen för yrkesverksamheten att iaktta samma tystnadsplikt.

2.4 Respekt för andra advokatsamfunds regler

När en advokat från en annan medlemsstat utövar gränsöverskridande verksamhet, kan advokaten vara skyldig att följa värdlandets yrkesmässiga regler. Advokater är skyldiga att informera sig om de regler som påverkar dem vid utövandet av varje särskild aktivitet.

Medlemsorganisationerna i CCBE är skyldiga att deponera sina regler om god advokatsed hos CCBE:s kansli så att varje advokat kan skaffa ett exemplar av gällande regler från kansliet.

2.5 Oförenliga yrken

2.5.1 För att advokater skall kunna utöva sina funktioner med vederbörligt oberoende och på ett sätt som är förenligt med deras plikt att delta i rättsskipningen, kan advokater förbjudas att utöva vissa yrken.

2.5.2 En advokat som är ombud eller försvarare för en klient i rättegång eller inför myndigheterna i ett värdland skall där iaktta de regler avseende oförenliga yrken som tillämpas på advokater i värdlandet.

2.5.3 En advokat som är etablerad i ett värdland i vilket han eller hon önskar delta direkt i kommersiell eller annan verksamhet som inte är förbunden med advokatverksamhet skall iaktta de regler avseende förbjudna eller oförenliga yrken som tillämpas på advokater i värdlandet.

2.6 Personlig marknadsföring

2.6.1 En advokat har rätt att informera allmänheten om sina tjänster under förutsättning att informationen är korrekt och inte vilseledande och respekterar tystnadsplikten och andra kärnvärderingar för yrkeskåren.

2.6.2 Personlig marknadsföring av en advokat i alla former av medier såsom press, radio, television, genom elektronisk marknadskommunikation eller på annat sätt är tillåten i den utsträckning den är förenlig med kraven i 2.6.1.

2.7 Klientens intresse

Med förbehåll för vederbörligt iakttagande av samtliga rättsregler och regler om god advokatsed måste en advokat alltid agera i klientens bästa intresse och måste ge detta intresse företräde framför advokatens egna intressen eller intressena hos övriga ledamöter av advokatkåren.

2.8 Advokatens ansvarsbegränsning gentemot klienten

I den utsträckning det är tillåtet enligt lag i hemlandet och värdlandet, får advokaten begränsa sitt ansvar gentemot klienten i enlighet med de yrkesregler som omfattar advokaten.

3 Förhållandet till klienter

3.1 Åtagande och frånträdande av uppdrag

3.1.1 En advokat skall inte handha en sak för en part annat än på partens uppdrag. Advokaten får dock handla i en sak där anvisningar har lämnats av en annan advokat som handlar på partens uppdrag eller när uppdraget har anförtrotts honom eller henne av ett behörigt organ.

Advokaten bör göra rimliga ansträngningar för att utreda identitet, behörighet och befogenhet hos den person eller det organ som anlitar denne när de särskilda omständigheterna visar att identiteten, behörigheten och befogenheten är osäkra.

3.1.2 En advokat skall ge råd till och företräda sin klient skyndsamt, samvetsgrant och noggrant. Advokaten skall personligen ansvara för utförandet av klientens uppdrag och skall hålla klienten underrättad om hur det ärende som har anförtrotts advokaten fortskrider.

3.1.3 En advokat skall inte handha ett ärende som advokaten vet eller borde veta att han eller hon inte är kompetent att handha, utan att samarbeta med en advokat som är kompetent att handha det.

En advokat skall inte ta emot ett uppdrag såvida han eller hon inte kan utföra uppdraget skyndsamt med hänsyn till sin övriga arbetsbelastning.

3.1.4 En advokat får inte utöva sin rätt att frånträda ett uppdrag på ett sådant sätt eller under sådana omständigheter att klienten kan vara oförmögen att finna annat juridiskt biträde i tid för att undvika förfång för klienten.

3.2. Intressekonflikt

3.2.1 En advokat får inte lämna rådgivning till, företräda eller handla på uppdrag av två eller flera klienters vägnar i samma ärende om det finns en motsättning, eller föreligger en väsentlig risk för en motsättning, mellan dessa klienters intressen.

3.2.2 En advokat måste frånträda uppdraget för båda eller samtliga berörda klienter när en intressekonflikt uppstår mellan dessa klienter och även närhelst det finns en risk för brott mot tystnadsplikten eller när advokatens oberoende hotas.

3.2.3 En advokat måste även avböja uppdrag för en ny klient om det föreligger en risk för brott mot tystnadsplikt med avseende på upplysning som lämnats advokaten av en tidigare klient eller när advokatens kännedom om den tidigare klientens angelägenheter skulle ge en oskälig fördel för den nye klienten.

3.2.4 I de fall där advokat utövar sitt yrke i association med andra advokater, omfattar stycke 3.2.1 till 3.2.3 ovan även associationen och samtliga dess medlemmar.

3.3 Pactum de quota litis

3.3.1 Advokat får inte träffa s.k. pactum de quota litis.

3.3.2 Med pactum de quota litis avses ett avtal mellan advokat och klient som ingås innan ett ärende i vilket klienten är part har slutligen avgjorts, enligt vilket klienten åtar sig att betala advokaten en andel av resultatet, oavsett om detta utgörs av en viss summa pengar eller av någon annan förmån som klienten uppnår när ärendet avslutas.

3.3.3 Med pactum de quota litis avses inte ett avtal om att arvode skall debiteras i förhållande till värdet av ett ärende som advokaten handlägger om detta är förenligt med en officiellt fastställd arvodestaxa eller övervakas av den behöriga myndighet som har tillsyn över advokaten.

3.4 Arvodesbestämning

En advokats arvode skall till fullo redovisas för klienten och skall vara rimligt och skäligt samt skall stå i överensstämmelse med lag och yrkesregler som omfattar advokaten.

3.5 A conto-betalning

Om en advokat begär betalning a conto av arvode eller utlägg, skall sådan betalning inte överstiga en skälig uppskattning av arvode och sannolika utlägg som omfattas.

Vid bristande a conto-betalning har advokaten rätt att frånträda uppdraget eller att vägra handha det, dock med iakttagande av vad som stadgas i artikel 3.1.4 ovan.

3.6 Avstående av del av arvode till icke-advokat

3.6.1 En advokat får inte avstå viss del av sitt arvode till en person som inte är advokat, utom i de fall kompanjonskap mellan advokaten och den andra personen är tillåtet enligt lag och yrkesregler som omfattar advokaten.

3.6.2 Bestämmelserna i 3.6.1 ovan hindrar inte advokaten från att betala arvode, provision eller annan ersättning till en avlidne advokats arvingar eller till en pensionerad advokat vid övertagande av den avlidne respektive pensionerade advokatens praktik.

3.7 Rättegångskostnader och möjligheten att erhålla offentlig försvarare eller rättshjälp

3.7.1 En advokat skall alltid söka uppnå den mest kostnadseffektiva lösningen av klientens tvist och bör vid lämpliga tillfällen ge klienten råd om lämpligheten av att försöka nå en förlikning eller att hänskjuta tvisten till alternativ tvistlösning.

3.7.2 En advokat skall upplysa sin klient om föreliggande möjligheter att erhålla offentlig försvarare eller rättshjälp.

3.8 Klientmedel

3.8.1 Advokater som kommer i besittning av medel för sina klienters eller tredje mans räkning (nedan kallade "klientmedel") måste sätta in dessa medel på konto i bank eller liknande institution som övervakas av offentlig myndighet (nedan kallat "klientmedelskonto"). Ett klientmedelskonto skall hållas avskilt från varje annat konto hos advokaten. Samtliga klientmedel som tas emot av en advokat skall sättas in på ett sådant konto såvida inte ägaren till sådana medel medger att medlen hanteras på annat sätt.

3.8.2 Advokaten skall föra fullständiga och riktiga räkenskaper som utvisar samtliga advokatens transaktioner med klientmedel och som särskiljer

klientmedel från andra medel som innehas av advokaten. Räkenskaper kan behöva bevaras för viss tid i enlighet med nationella regler.

3.8.3 Ett klientmedelskonto får inte ha negativt saldo, förutom i undantagsfall enligt vad som är uttryckligen tillåtet enligt nationella regler eller på grund av bankavgifter, över vilka advokaten inte råder. Ett sådant konto får inte på någon grund pantsättas eller användas som säkerhet. Klientmedelskonto får inte vara föremål för kvittning mot något annat bankkonto eller sammanslagning med något annat bankkonto; inte heller får klientmedel inestående på klientmedelskonto stå till förfogande för att betala skulder som advokaten har till banken.

3.8.4 Klientmedel skall utbetalas till ägarna snarast möjligt eller på villkor som de godkänner.

3.8.5 Advokaten får inte överföra medel från ett klientmedelskonto till advokatens eget konto för betalning av arvode utan att skriftligen upplysa klienten.

3.8.6 Behöriga myndigheter i medlemsstater skall ha rätt att granska och undersöka varje dokument beträffande klientmedel under iakttagande av rådande tystnadsplikt och advokatsekretess.

3.9 Ansvarsförsäkring

3.9.1 Advokater skall vara försäkrade mot civilrättsliga anspråk som uppstår på grund av deras advokatverksamhet i sådan utsträckning som är skäligen beaktande av slag och omfattning av de risker som kan uppstå i anledning av deras yrkesutövning.

3.9.2 Om detta skulle vara omöjligt, måste advokaten upplysa klienten om situationen och dess konsekvenser.

4 Förhållandet till domstol

4.1 Regler om uppträdande vid domstol

En advokat som uppträder eller deltar i ett ärende inför domstol eller skiljenämnd måste följa de uppträdanderegler som gäller inför den domstolen eller skiljenämnden.

4.2 Korrekt processföring

En advokat måste alltid ta vederbörlig hänsyn till korrekt processföring.

4.3 Uppträdande inför domstol

En advokat skall, samtidigt som han eller hon iakttar vederbörlig respekt och hövlighet mot domstolen, försvara klientens intressen redbart och utan fruktan, utan hänsyn till advokatens egna intressen eller till några konsekvenser för honom eller henne själv eller för någon annan person.

4.4 Falsa eller vilseledande upplysningar

En advokat skall aldrig medvetet lämna falska eller vilseledande upplysningar till domstol.

4.5 Tillämpning med avseende på skiljemän osv.

De regler som styr en advokats förhållande till domstolar gäller även advokatens förhållande till skiljemän och till alla andra personer som utövar domar- eller domarliknande funktioner, även om de gör det endast tillfälligt.

5 Förhållandet mellan advokater

5.1 Kåranda inom yrket

5.1.1 Kårandan inom yrket kräver ett förhållande baserat på förtroende och samarbete mellan advokater till förmån för deras klienter och med syfte att undvika onödig processföring och annat beteende som skadar yrkeskårens rykte. Detta motiverar dock aldrig att yrkeskårens intressen sätts före klientens.

5.1.2 En advokat bör erkänna samtliga andra medlemsstaters advokater som yrkeskolleger och agera ärligt och hövligt mot dem.

5.2 Samarbete mellan advokater från olika medlemsstater

5.2.1 En advokat som kontaktas av en kollega från en annan medlemsstat är skyldig att avböja uppdrag i ett ärende som advokaten inte är kompetent att åta sig. Advokaten bör i så fall vara beredd att biträda denna kollega med att inhämta den information som behövs för att han eller hon skall kunna lämna uppdraget till en advokat som har förmåga att utföra den tjänst som efterfrågas.

5.2.2 Då en advokat från en medlemsstat samverkar med en advokat från en annan medlemsstat, har båda en allmän skyldighet att ta hänsyn till de skillnader som må föreligga mellan deras respektive rättssystem och advokaternas yrkesorganisationer, kompetens och skyldigheter i de berörda medlemsstaterna.

5.3 Korrespondens mellan advokater

5.3.1 Om en advokat avser att sända meddelanden till en advokat i en annan medlemsstat, som avsändaren önskar skall vara konfidentiella eller utan förbindelse, bör han eller hon klart uttrycka den avsikten innan dokumenten förmedlas.

5.3.2 Om den avsedda mottagaren av meddelandena är oförmögen att se till att de bevaras konfidentiella eller utan förbindelse bör han eller hon upplysa avsändaren om detta utan dröjsmål.

5.4 Hänvisningshonorar

5.4.1 En advokat får inte kräva eller ta emot arvode, provision eller annan gottgörelse från en annan advokat eller någon annan person för hänvisning till eller rekommendation av advokaten till en klient.

5.4.2 En advokat får inte betala någon arvode, provision eller annan gottgörelse som vederlag för hänvisning av en klient till sig.

5.5 Kommunikation med motpart

Advokat skall inte i ett särskilt ärende meddela sig direkt med någon person som han eller hon vet företräds av eller anlitar annan advokat i ärendet, utan den andre advokatens medgivande (och skall hålla den andre advokaten underrättad om varje sådant meddelande).

5.6

Upphävd genom beslut av CCBE:s plenum i Dublin den 6 december 2002.

5.7 Ansvar för arvode

I yrkeskontakter mellan ledamöter av advokatsamfund i olika medlemsstater, där en advokat inte enbart rekommenderar en annan advokat eller presenterar den andre advokaten för klienten, utan själv anlitar en kollega i visst ärende eller söker dennes råd, är den uppdragsgivande advokaten personligen ansvarig för att betala arvode, kostnader och utlägg som tillkommer den

utländske kollegan, även om klienten är insolvent. Berörda advokater får dock, vid inledningen av sitt samarbete, träffa särskilda överenskommelser om denna fråga. Vidare får den uppdragsgivande advokaten när som helst begränsa sitt personliga ansvar till summan av arvode, kostnader och utlägg som har upparbetats innan den utländske advokaten meddelas den uppdragsgivande advokatens ansvarsbegränsning för framtiden.

5.8 Professionell vidareutbildning

Advokater bör vidmakthålla och utveckla sitt yrkeskunnande och sina yrkesfärdigheter med vederbörligt iakttagande av yrkets europeiska dimension.

5.9 Tvister mellan advokater i olika medlemsstater

5.9.1 Om advokat anser att en kollega i en annan medlemsstat har handlat i strid med en regel om god advokatsed skall advokaten påpeka saken för kollegan.

5.9.2 Om en personlig tvist av yrkesmässigt slag uppstår mellan advokater i olika medlemsstater bör de om möjligt i första hand söka lösa den i samförstånd.

5.9.3 En advokat skall inte inleda någon form av rättegångsförfarande mot en kollega i en annan medlemsstat i frågor som hänvisas till i 5.9.1 eller 5.9.2 ovan utan att först ha informerat de advokatsamfund som de båda tillhör i syfte att ge dessa berörda advokatsamfund en möjlighet att biträda vid en förlikning.

Kommentar

Denna kommentar har på begäran av CCBE:s ständiga kommitté upprättats av CCBE:s deontologiarbetsgrupp, som var ansvarig för att upprätta den första versionen av dessa regler om god advokatsed. Den avser att förklara reglernas ursprung, att belysa de problem som de är avsedda att lösa, särskilt i fråga om gränsöverskridande verksamhet, samt att vara till hjälp för de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna vid tillämpningen av reglerna. Den är inte avsedd att vara bindande med avseende på tolkningen av reglerna. Kommentaren fördes à jour vid CCBE:s plenum den 19 maj 2006.

De ursprungliga versionerna av reglerna är på franska och engelska språken. Översättningar till andra språk inom gemenskapen har upprättats under överinseende av de nationella delegationerna.

Kommentar till artikel 1.1 – Advokatens roll i samhället

Perugia-deklarationen, som antogs av CCBE 1977, slog fast de grundläggande principerna om god advokatsed för advokater inom EG. Bestämmelserna i artikel 1.1 upprepar Perugia-deklarationens förklaring om advokatens samhällsfunktion, vilken bildar grunden för de regler som styr utövandet av den funktionen.

Kommentar till artikel 1.2 – Beskaffenheten av regler om god advokatsed

Dessa bestämmelser upprepar i huvudsak förklaringen i Perugia-deklarationen om beskaffenheten hos regler om god advokatsed och hur vissa regler beror av särskilda lokala omständigheter men ändå har sitt ursprung i en gemensam värdegrund.

Kommentar till artikel 1.3 – Reglernas syfte

Dessa bestämmelser presenterar utvecklingen av Perugia-deklarationens principer till detaljerade regler om god advokatsed för advokater i hela EU och EES, samt advokater i de av CCBE:s medlemsorganisationer som har observatörsstatus, med särskilt avseende på deras gränsöverskridande verksamhet (enligt definition i artikel 1.5). Bestämmelserna i artikel 1.3.2 fastslår CCBE:s särskilda avsikter med avseende på reglernas materiella bestämmelser.

Kommentar till artikel 1.4 – Personer som omfattas

Reglerna är fastställda för att gälla samtliga advokater enligt definitionen i advokattjänstedirektivet från 1977 och advokatetableringsdirektivet från 1998, samt advokater i de av CCBE:s medlemsorganisationer som har observatörsstatus. Bland dessa ingår advokater i de stater som därefter har tillträtt direktiven, vilkas namn har lagts till direktiven genom ändringar av direktiven. Reglerna gäller således samtliga advokater som är företrädare inom CCBE, oavsett om dessa är fullvärdiga medlemmar eller medlemmar med observatörsstatus, nämligen:

Belgien	avocat/advocaat/Rechtsanwalt;
Bulgarien	адвокат;
Cypern	δικηγόρος;
Danmark	advokat;
Estland	vandeadvokaat;
Finland	asianajaja/advokat;
Frankrike	avocat;
Förenade kungariket	advocate, barrister, solicitor;

Grekland	δικηγόρος;
Irland	barrister, solicitor;
Island	lögmaður;
Italien	avvocato;
Kroatien	odvjetnik;
Lettland	zvērīnāts advokāts;
Liechtenstein	Rechtsanwalt;
Litauen	advokatas;
Luxemburg	avocat/Rechtsanwalt;
Makedonien	advokat;
Malta	avukat, prokuratur legali;
Nederländerna	advocaat;
Norge	advokat;
Polen	adwokat, radca prawny;
Portugal	advogado;
Rumänien	avocat;
Schweiz	Rechtsanwalt/Anwalt/Fürsprech/ Fürsprecher/avocat/avvocato/ advokat;
Slovakien	advokát/advokátka;
Slovenien	odvetnik/odvetnica;
Spanien	abogado/advocat/abokatu/ avogado;
Sverige	advokat;
Tjeckien	advokát;
Turkiet	avukat;
Tyskland	Rechtsanwalt;
Ukraina	адвокат;
Ungern	ügyvéd;
Österrike	Rechtsanwalt.

Förhoppningen är också att reglerna kommer att kunna godtas av advokat-kårer i andra stater i Europa och på andra håll, som inte är medlemsstater, så att de genom lämpliga konventioner kan tillämpas även mellan dem och medlemsstaterna.

Kommentar till artikel 1.5 – Verksamhet som omfattas

Reglerna ges här direkt tillämpning endast på den ”gränsöverskridande verksamhet”, i enlighet med definitionen, som utövas av advokater inom EU

och EES och advokater i de av CCBE:s medlemsorganisationer som har observatörsstatus – se kommentaren till artikel 1.4 ovan, samt definitionen av ”medlemsstat” i artikel 1.6. (Se även ovan avseende möjlig framtida utsträckning till advokater i andra länder.) Definitionen av gränsöverskridande verksamhet skulle exempelvis omfatta kontakter i stat A även i en fråga om rent nationell rätt i stat A mellan en advokat från stat A och en advokat från stat B; den skulle inte omfatta kontakter mellan advokater från stat A i stat A om en fråga som har uppstått i stat B, under förutsättning att deras yrkesverksamhet till ingen del äger rum i stat B; definitionen skulle omfatta all verksamhet av advokater från stat A i stat B, även om den endast tog formen av meddelanden som skickades från stat A till stat B.

Kommentar till artikel 1.6 – Definitioner

Denna bestämmelse definierar ett antal uttryck som används i reglerna: ”medlemsstat”, ”hemland”, ”värdland”, ”behörig myndighet”, ”direktiv 77/249/EEG” och ”direktiv 98/5/EG”.

Hänvisningen till ”där advokaten utövar gränsöverskridande verksamhet” bör tolkas i ljuset av definitionen av ”gränsöverskridande verksamhet” i artikel 1.5.

Kommentar till artikel 2.1 – Oberoende

Denna bestämmelse befäster i huvudsak den allmänna principförklaringen i Perugia-deklarationen.

Kommentar till artikel 2.2 – Förtroende och personlig integritet

Denna bestämmelse upprepar också en allmän princip i Perugia-deklarationen.

Kommentar till artikel 2.3 – Tystnadsplikt

Denna bestämmelse upprepar först, i artikel 2.3.1, de allmänna principer som fastslås i Perugia-deklarationen och som har erkänts av EG-domstolen i AM&S-fallet (157/79). Därefter utvecklas dessa, i artiklarna 2.3.2 till 2.3.4, till en specifik regel som rör tystnadsplikten. Artikel 2.3.2 innehåller de grundläggande reglerna om respekt för tystnadsplikten. Artikel 2.3.3 bekräftar att plikten förblir bindande för advokaten även om han eller hon upphör att företräda klienten i fråga. Artikel 2.3.4 bekräftar att advokaten inte bara själv måste respektera tystnadsplikten, utan även måste kräva att samtliga delägare och anställda i hans eller hennes byrå gör det.

Kommentar till artikel 2.4 – Respekt för andra advokatsamfunds regler

Artikel 4 i advokattjänstedirektivet innehåller bestämmelser om de regler som skall iakttas då en advokat från en medlemsstat tillhandahåller tjänster på tillfällig grund i en annan medlemsstat med stöd av artikel 49 i EG-fördraget, enligt följande.

- a) Verksamhet i samband med företrädandet av en klient i rätten eller hos offentliga myndigheter skall i varje medlemsstat utövas i enlighet med de villkor som fastställts för advokater som etablerat sig i denna stat, med undantag för eventuella villkor som kräver bosättning eller registrering hos en yrkesorganisation i denna stat;
- b) vid utövandet av denna verksamhet skall en advokat iakttä de regler för yrkesmässigt uppförande som gäller i värdmedlemsstaten utan att detta inverkar på hans förpliktelser i den medlemsstat han kommer från;
- c) när denna verksamhet utövas i Storbritannien avses med värdmedlemsstatens regler för yrkesmässigt uppförande de regler som är tillämpliga för solicitors, när denna verksamhet inte är förbehållen barristers och advocates. I annat fall skall reglerna för yrkesmässigt uppförande för de senare gälla. För barristers från Irland skall emellertid de regler för yrkesmässigt uppförande gälla som tillämpas i Storbritannien för barristers och advocates. När denna verksamhet utövas på Irland, avses med värdmedlemsstatens regler för yrkesmässigt uppförande de regler för yrkesmässigt uppförande som gäller för barristers, i den mån de bestämmer den muntliga framställningen av ett mål i rätten. I alla andra fall skall reglerna för yrkesmässigt uppförande för solicitors gälla. För barristers och advocates från Storbritannien skall emellertid alltid de regler för yrkesmässigt uppförande gälla som tillämpas för barristers på Irland; och
- d) för den advokat som utövar någon annan verksamhet än den som avses i punkt a skall villkoren och reglerna för yrkesmässigt uppförande i den medlemsstat han kommer från gälla utan inverkan på respekten för de regler, oavsett deras ursprung, som reglerar yrket i värdmedlemsstaten, särskilt regler om att utövandet av advokatverksamheten är oförenligt med utövandet av annan verksamhet i denna stat, och regler om yrkessekretess, relationerna till kolleger, förbudet mot att samma advokat bistår parter med motstridande intressen samt publicitet. De senare reglerna skall endast tillämpas, om de är möjliga att iakttä av en advokat som inte är etablerad i värdmedlemsstaten, och i den mån

det är objektivt motiverat att iaktta dem för att i denna stat säkerställa det rätta utövandet av advokatverksamheten, yrkets anseende och respekten för de regler som gäller oförenlighet.

Advokatetableringsdirektivet innehåller bestämmelser om de regler som skall iakttas av en advokat från en medlemsstat som stadigvarande utövar yrkesverksamhet i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 43 i EGFördraget, som följer:

- a) Oberoende av vilka etiska och andra regler för yrket en advokat omfattas av i hemlandet, skall en advokat som utövar verksamhet under hemlandets yrkestitel omfattas av samma yrkesmässiga och etiska regler som gäller för de advokater som utövar verksamhet under den relevanta yrkestiteln i värdlandet för all verksamhet som han utövar på värdlandets territorium (artikel 6.1);
- b) värdlandet får föreskriva att en advokat som utövar verksamhet under hemlandets yrkestitel skall teckna en försäkring för yrkesansvar eller ansluta sig till en garantifond för yrket, i enlighet med de bestämmelser som värdlandet föreskriver för sådan yrkesverksamhet som utövas på värdlandets territorium. En advokat som utövar verksamhet under hemlandets yrkestitel skall dock undantas från denna skyldighet om han kan visa att han omfattas av en försäkring eller ett garantiåtagande i enlighet med hemlandets bestämmelser, om försäkringen eller garantin är likvärdig i fråga om skyddets villkor och omfattning. Om försäkringen eller garantin är endast delvis likvärdig, får värdlandets behöriga myndighet kräva att en tilläggsförsäkring tecknas eller att en kompletterande garanti ställs för att täcka de delar som inte redan omfattas av den försäkring som tecknats eller den garanti som ställts i enlighet med bestämmelserna i hemlandet (artikel 6.3); och
- c) en advokat som är registrerad i ett värdland under hemlandets yrkestitel kan utöva advokatyrket som anställd hos en annan advokat, i en sammanslutning av advokater eller ett advokatbolag eller i offentlig eller privat verksamhet, i den omfattning värdlandet ger advokater, som är registrerade under yrkestiteln i den staten, rätt till detta (artikel 8).

I fall som inte omfattas av något av dessa direktiv, eller i tillägg till de krav som uppställs i dessa direktiv, är en advokats skyldighet enligt gemenskapsrätten att iaktta andra advokatsamfundets regler av en fråga om tolkningen av relevanta bestämmelser, såsom direktivet om elektronisk handel (2000/31/EG).

Ett huvudsyfte med reglerna är att minimera, och om möjligt helt utesluta, de problem som kan uppstå p.g.a. ”dubbel deontologi”, dvs. tillämpningen av fler än en uppsättning potentiellt inbördes oförenliga nationella regler på en given situation (se artikel 1.3.1).

Kommentar till artikel 2.5 – Oförenliga yrken

Det finns skillnader både mellan och inom medlemsstaterna vad gäller i vilken utsträckning advokater tillåts bedriva andra yrken, till exempel affärsverksamhet. Det allmänna syftet med att utesluta en advokat från andra yrken är att skydda advokaten från inflytanden som kan inskränka advokatens oberoende eller hans eller hennes roll i rättskipningen. Skillnaderna mellan dessa regler speglar olika lokala förutsättningar, olika uppfattningar om advokaternas rätta funktion samt olika tekniker för att skapa regler. Till exempel finns det i vissa fall ett totalt förbud mot att ägna sig åt vissa namngivna yrken, medan det i andra fall är allmänt tillåtet att ägna sig åt andra yrken, under förutsättning att särskilda skyddsregler för advokatens oberoende iakttas.

Artiklarna 2.5.2 och 2.5.3 reglerar olika omständigheter under vilka en advokat i en medlemsstat utövar gränsöverskridande verksamhet (i enlighet med definitionen i artikel 1.5) i ett värdland där han eller hon inte är ledamot av värdlandets advokatsamfund.

Artikel 2.5.2 föreskriver att värdlandets regler om oförenliga yrken till fullo skall iakttas av advokat som uppträder i inhemska rättegångar eller inför inhemska myndigheter i värdlandet. Detta gäller oavsett om advokaten är etablerad i värdlandet eller inte.

Artikel 2.5.3, å andra sidan, föreskriver ”respekt” för värdlandets regler avseende förbjudna eller oförenliga yrken i andra fall, men endast då den advokat som är etablerad i värdlandet önskar delta direkt i kommersiella eller andra verksamheter som inte har att göra med advokatverksamhet.

Kommentar till artikel 2.6 – Personlig marknadsföring

Formuleringen ”personlig marknadsföring” omfattar marknadsföring av advokatbyråer såväl som av enskilda advokater, till skillnad från gemensam marknadsföring som advokatsamfundens ordnar för medlemmarna som helhet. Reglerna som reglerar advokatens personliga marknadsföring varierar avsevärt mellan medlemsstaterna. Artikel 2.6 tydliggör att det inte finns någon övergripande invändning mot personlig publicitet i gränsöverskridande verksamhet. Advokater omfattas dock ändå av förbud eller inskränkningar som föreskrivs i hemlandets regler om god advokatsed, och en advokat kom-

mer fortfarande att omfattas av förbud eller inskränkningar som föreskrivs i värdlandets regler när dessa är bindande för advokaten på grundval av advokattjänstedirektivet eller advokatetableringsdirektivet.

Kommentar till artikel 2.7 – Klientens intresse

Denna bestämmelse understryker den allmänna principen att advokaten alltid måste sätta klientens intressen före sina egna eller andra advokaters intressen.

Kommentar till artikel 2.8 – Advokatens ansvarsbegränsning gentemot klienten

Denna bestämmelse klargör att det inte finns någon övergripande invändning mot att en advokat begränsar sitt ansvar mot klienten vid gränsöverskridande verksamhet, oavsett om detta sker genom avtal eller genom verksamhet i ett aktiebolag, kommanditbolag eller liknande.¹ Bestämmelsen påpekar dock att detta endast kan komma på fråga när tillämplig lag och tillämpliga regler om god advokatsed så tillåter – och i ett flertal länder förbjuder eller inskränker lagen eller reglerna om god advokatsed sådana ansvarsbegränsningar.

Kommentar till artikel 3.1 – Åtagande och frånträdande av uppdrag

Bestämmelserna i artikel 3.1.1 är avsedda att säkerställa att klientförhållandet mellan advokat och klient upprätthålls samt att advokaten verkligen får uppdraget och anvisningar om uppdraget från klienten, även om de förmedlas av en behörigen bemyndigad mellanhand. Det är advokatens ansvar att förvissa sig om mellanhandens behörighet och om klientens önskemål.

Artikel 3.1.2 behandlar sättet på vilket advokaten bör utföra sina plikter. Bestämmelsen att advokaten personligen skall ansvara för utförandet av klientens uppdrag betyder att advokaten inte kan undvika ansvar genom att delegera till andra. Det hindrar inte advokaten från att söka begränsa sitt rättsliga ansvar i den utsträckning det är tillåtet enligt tillämplig lag eller tillämpliga regler om god advokatsed – se artikel 2.8.

Artikel 3.1.3 anger en princip som är av särskild betydelse vid gränsöverskridande verksamhet, till exempel när en advokat blir ombedd att handha ett ärende på uppdrag av en advokat eller klient från ett annat land som kan vara obekant med relevanta rättsregler och praxis, eller när en advokat blir

---

1. Ö.a. Svensk rätt gör ingen åtskillnad mellan ”limited partnership” och ”limited liability partnership”. Dessa termer har översatts med ”kommanditbolag eller liknande”.

ombedd att handha ett ärende som har med annat lands rätt att göra, vilken rätt advokaten är obekant med.

En advokat har allmänt sett rätt att från början avböja ett uppdrag, men artikel 3.1.4 anger att advokaten, när han eller hon väl har accepterat ett uppdrag, har en skyldighet att inte frånträda uppdraget utan att se till att klientens intressen tas till vara.

Kommentar till artikel 3.2 – Intressekonflikt

Bestämmelserna i artikel 3.2.1 hindrar inte en advokat att företräda två eller flera klienter i samma ärende, under förutsättning att deras intressen inte strider mot varandra och det inte finns någon väsentlig risk för att en sådan intressekonflikt kan uppstå. När en advokat redan företräder två eller flera klienter på detta sätt och det senare uppstår en intressekonflikt mellan dessa klienter eller en risk för ett brott mot tystnadsplikten eller några andra omständigheter där advokatens oberoende kan inskränkas, måste advokaten frånträda uppdraget för båda eller samtliga.

Det kan dock finnas omständigheter under vilka meningsskiljaktigheter uppkommer mellan två eller fler klienter som företräds av en och samma advokat, där det kan vara lämpligt för advokaten att försöka medla mellan parterna. I sådana fall får advokaten använda sitt eget omdöme i frågan om det finns en sådan intressekonflikt dem emellan som föranleder att advokaten bör frånträda uppdragen. Om så inte är fallet, kan advokaten överväga huruvida det vore lämpligt att förklara situationen för klienterna, erhålla deras godkännande och försöka medla för att lösa meningsskiljaktigheten dem emellan, och endast om medlingsförsöket skulle misslyckas frånträda uppdragen för dem.

Artikel 3.2.4 tillämpar ovanstående bestämmelser i artikel 3 på advokater som utövar sitt yrke i association med andra advokater. Exempelvis bör en advokatbyrå frånträda ett uppdrag när det föreligger en intressekonflikt mellan två av byråns klienter, även om olika advokater vid byrån företräder envar klient. Å andra sidan är det som ett undantag, i den associationsform som kallas ”chambers” och som används av engelska barristers, och där varje advokat företräder klienter enskilt, möjligt för olika advokater i associationen att företräda klienter med motstående intressen.

Kommentar till artikel 3.3 – Pactum de quota litis

Dessa bestämmelser speglar den gemensamma inställningen i alla medlemsstater att ett oreglerat avtal om att arvodets storlek är beroende av utfallets storlek (pactum de quota litis) strider mot korrekt rättskipning eftersom det

uppmuntrar till spekulativ processföring och riskerar att missbrukas. Bestämmelserna är dock inte avsedda att hindra upprätthållande eller införande av överenskommelser enligt vilka advokater betalas i förhållande till resultat eller endast vid framgång, under förutsättning att sådana överenskommelser står under tillräcklig reglering och tillsyn för att skydda klient och korrekt rättskipning.

Kommentar till artikel 3.4 – Arvodesbestämning

Artikel 3.4 föreskriver tre krav: ett allmänt krav på insyn för klienten i advokatens arvoden, ett krav på att dessa skall vara beloppsmässigt rimliga och skäliga, samt ett krav på att de skall överensstämja med tillämplig lag och tillämpliga yrkes regler.

I många medlemsstater finns mekanismer som reglerar advokaters arvoden enligt nationell rätt eller inhemska regler om god advokatsed, antingen med hänvisning till avgörande av advokatsamfundet eller på annat sätt. I situationer som styrs av advokatetableringsdirektivet, där advokaten omfattas av såväl värdlandets som hemlandets regler, kan det krävas att grunden för arvodesbestämningen skall följa båda regelsystemen.

Kommentar till artikel 3.5 – A conto-betalning

Artikel 3.5 förutsätter att en advokat får kräva betalning a conto för advokatens arvoden eller utlägg, men sätter en gräns genom hänvisning till en skälig uppskattning av dessa. Se även kommentaren till artikel 3.1.4 avseende rätten att frånträda uppdrag.

Kommentar till artikel 3.6 – Avstående av del av arvode till icke-advokat

I vissa medlemsstater får advokater utöva sitt yrke i samarbete med medlemmar av vissa andra godkända yrkeskåror, oavsett om dessa är juridiska yrken eller inte. Bestämmelserna i artikel 3.6.1 är inte avsedda att hindra arvodesdelning inom en sådan godkänd form av samarbete. Bestämmelserna är inte heller avsedda att hindra arvodesdelning mellan advokater som omfattas av dessa regler (se kommentaren till artikel 1.4 ovan) och andra ”advokater”, till exempel advokater från icke-medlemsstater eller medlemmar av andra juristyrken i medlemsstaterna, såsom notarier.

Kommentar till artikel 3.7 – Rättegångskostnader och möjlighet att erhålla offentlig försvarare eller rättshjälp

Artikel 3.7.1 understryker vikten av att söka lösa tvister på sätt som är kost-

nadseffektiva för klienten, inklusive att lämna råd om huruvida en förlikning bör eftersträvas, samt att föreslå att tvisten hänskjuts till någon form av alternativ tvistlösning.

Artikel 3.7.2 kräver att en advokat upplyser klienten om föreliggande möjligheter att erhålla offentlig försvarare eller rättshjälp. Bestämmelserna om tillgången till offentlig försvarare eller rättshjälp varierar kraftigt mellan medlemsstaterna. Vid gränsöverskridande verksamhet bör advokaten hålla i åtanke möjligheten att rättshjälpsbestämmelser i nationell rätt som advokaten är obekant med kan vara tillämpliga.

Kommentar till artikel 3.8 – Klientmedel

Bestämmelserna i artikel 3.8 speglar den rekommendation som antogs av CCBE i Bryssel i november 1985 om behovet av införande och uppföljning av en minimireglering för korrekt tillsyn och förfogande över klientmedel som innehas av advokater inom gemenskapen. Artikel 3.8 föreskriver minimiregler som skall iakttas, utan att påverka detaljregleringen inom nationella system som kräver fullständigare eller strängare skydd för klientmedel.

Den advokat som innehar klientmedel skall, även i samband med gränsöverskridande verksamhet, iaktta de regler som utfärdats av advokatsamfundet i hemlandet. Advokaten måste känna till de frågor som uppstår när reglerna i fler än en medlemsstat kan vara tillämpliga, särskilt när advokaten är etablerad i ett värdland i enlighet med advokatetableringsdirektivet.

Kommentar till artikel 3.9 – Ansvarsförsäkring

Artikel 3.9.1 speglar en rekommendation, även den antagen av CCBE i Bryssel i november 1985, om behovet för alla advokater i gemenskapen att vara försäkrade mot risker i anledning av krav mot dem för försumlighet i yrkesutövningen.

Artikel 3.9.2 reglerar situationen när någon försäkring inte kan erhållas på de grunder som anges i artikel 3.9.1.

Kommentar till artikel 4.1 – Regler om uppträdande vid domstol

Denna bestämmelse tillämpar principen att en advokat är skyldig att följa de regler som gäller för den domstol eller skiljenämnd inför vilken advokaten uppträder eller deltar i ett ärende.

Kommentar till artikel 4.2 – Korrekt processföring

Denna bestämmelse tillämpar den allmänna principen att en advokat i processer inte får försöka skaffa sig oskäligen fördelar framför sin motpart.

Advokaten får exempelvis inte kontakta domaren utan att först informera den advokat som företräder motparten, eller ge in bevis, anteckningar eller dokument till domaren utan att i god tid kommunicera dessa med motpartsadvokaten såvida inte sådana åtgärder är tillåtna enligt tillämpliga processregler. I den mån det inte är förbjudet i lag, får en advokat inte yppa eller till domstolen lämna in något förlikningsförslag som har lämnats av motparten eller dennes advokat utan motpartsadvokatens uttryckliga medgivande. Se även kommentaren till artikel 4.5 nedan.

Kommentar till artikel 4.3 – Uppträdande inför domstol

Denna bestämmelse speglar den nödvändiga balansen mellan respekten för domstolen och lagen å ena sidan och tillvaratagandet av klientens bästa å den andra.

Kommentar till artikel 4.4 – Falska eller vilseledande upplysningar

Denna bestämmelse tillämpar principen att en advokat aldrig medvetet får vilseleda domstolen. Detta är nödvändigt för att upprätthålla förtroendet mellan domstolarna och advokatkåren.

Kommentar till artikel 4.5 – Tillämpning med avseende på skiljemän osv.

Denna bestämmelse utsträcker föregående bestämmelser som avser domstolar till andra organ som utövar en domar- eller domarliknande funktion.

Kommentar till artikel 5.1 – Kåranda inom yrket

Dessa bestämmelser, som grundar sig på uttalanden i Perugia-deklarationen, understryker att det står i allmänhetens intresse att advokatkåren vidmakthåller ett förhållande grundat på förtroende och samarbete mellan dess medlemmar. Det nämnda kan emellertid inte användas för att motivera att yrkeskårens intressen ställs mot rättvisans eller klienternas intressen (se även kommentaren till artikel 2.7).

Kommentar till artikel 5.2 – Samarbete mellan advokater från olika medlemsstater

Denna bestämmelse utvecklar också en princip som uttalas i Perugia-deklarationen med syftet att undvika missförstånd i kontakterna mellan advokater från olika medlemsstater.

Kommentar till artikel 5.3 – Korrespondens mellan advokater

I vissa medlemsstater anses normalt att kommunikation mellan advokater (skriftlig eller muntlig) omfattas av tystnadsplikt mellan advokater. Detta innebär att innehållet i denna kommunikation inte får yppas för annan, normalt inte får vidarebefordras till advokaternas klienter, och i vart fall inte får företes i domstol. I andra medlemsstater inträder inte sådana följder, såvida inte korrespondensen är märkt som konfidentiell.

I åter andra medlemsstater måste advokaten hålla klienten fullt informerad om all relevant kommunikation från en yrkeskollega som företräder en annan part, och att märka ett brev som konfidentiellt innebär endast att det är en juridisk försändelse avsedd för den mottagande advokaten och dennes klient, som inte får missbrukas av tredje man.

I vissa stater bör en advokat, om advokaten vill ange att ett brev skickas i syfte att förlika en tvist och inte får företes inför domstol, märka brevet med ”utan förbindelse”.

Dessa viktiga nationella skillnader orsakar många missförstånd. Det är därför advokater måste vara mycket försiktiga vid kommunikation över gränser.

Närhelst en advokat önskar skicka ett brev till en yrkeskollega i en annan medlemsstat på grundval av det skall omfattas av tystnadsplikt mellan advokaterna, eller att det skall vara ”utan förbindelse”, bör advokaten i förväg fråga om brevet kan tas emot på den grunden. En advokat som önskar att en kommunikation skall tas emot på en sådan grund måste uttrycka det klart i inledningen till kommunikationen eller i ett följebrev.

En advokat som är den avsedde mottagaren av en sådan kommunikation, men som inte har möjlighet att efterkomma grunden på vilken den är skickad eller se till att den grunden efterkoms, måste omedelbart upplysa avsändaren så att kommunikationen inte skickas. Om kommunikationen redan har mottagits måste mottagaren återsända den till avsändaren utan att yppa dess innehåll eller åberopa den på något sätt; om mottagarens nationella rätt eller regler förhindrar mottagaren att rätta sig efter detta krav, måste han eller hon omedelbart upplysa avsändaren om detta.

Kommentar till artikel 5.4 – Hänvisningshonorar

Denna bestämmelse speglar principen att en advokat inte bör betala eller ta emot betalning enbart för hänvisningen av en klient, vilket skulle innebära en risk för att klientens fria val av advokat eller klientens intresse att bli hänvisad till den som kan erbjuda den bästa tillgängliga tjänsten inskränktes. Den hindrar inte arvodesdelning mellan advokater på tillbörlig grund (se även kommentaren till artikel 3.6 ovan).

I vissa medlemsstater får advokater ta emot och behålla provision i vissa fall, under förutsättning att klientens bästa tillvaratas, att klienten får fullständiga upplysningar om saken och att klienten har godkänt att advokaten behåller provisionen. I sådana fall utgör av advokaten behållen provision en del av advokatens ersättning för de tjänster som tillhandahållits klienten och omfattas inte av förbudet mot hänvisningshonorar, som är avsedd att förhindra att advokater gör en hemlig vinst.

Kommentar till artikel 5.5 – Kommunikation med motpart

Denna bestämmelse återspeglar en allmänt godtagen princip och syftar dels till att befordra smidiga kontakter mellan advokater, dels till att förebygga varje försök att skaffa sig otillbörlig fördel gentemot en annan advokats klient.

Kommentar till artikel 5.6 – Byte av advokat

Artikel 5.6 reglerade byte av advokat. Den togs bort ur reglerna den 6 december 2002.

Kommentar till artikel 5.7 – Ansvar för arvode

Dessa bestämmelser upprepar i huvudsak föreskrifter i Perugia-deklarationen. Eftersom missförstånd avseende ansvaret för obetalda arvoden utgör en vanlig orsak till meningsskiljaktigheter mellan advokater i olika medlemsstater är det viktigt att en advokat som önskar att utesluta eller begränsa sitt personliga ansvar för en utländsk kollegas arvoden når en klar överenskommelse om detta när transaktionen inleds.

Kommentar till artikel 5.8 – Professionell vidareutbildning

Att hålla sig à jour med rättsutvecklingen är en yrkesplikt. Det är i synnerhet viktigt att advokater är medvetna om Europarättens växande inflytande på deras verksamhetsområden.

Kommentar till artikel 5.9 – Tvister mellan advokater i olika medlemsstater

En advokat har rätt att använda varje form av rättsmedel som han eller hon är berättigad till mot kollega i en annan medlemsstat. När det gäller ett brott mot en regel om god advokatsed eller en tvist av yrkesmässig natur är det ändå önskvärt att möjligheterna till en uppgörelse i godo först uttöms, om så krävs med biträde av berörda advokatsamfund, innan sådana åtgärder vidtas.

VI. Stadga om den europeiska advokat kårens kärnprinciper

Antagen vid CCBE:s plenum den 25 november 2006

”I ett samhälle grundat på respekt för rättssäkerheten fyller advokaten en särskild funktion. En advokats förpliktelser börjar inte och slutar inte med att samvetsgrant utföra åt honom eller henne anförtrodda uppdrag inom ramen för vad lag bjuder. En advokat måste tjäna såväl rättvisans intresse som dem vars rättigheter och friheter denne anförtros att hävda och försvara, och det är advokatens skyldighet att inte enbart föra sin klients talan, utan även att vara dennes rådgivare. Respekt för advokatens yrkesfunktion är en oundgänglig förutsättning för rättsstaten och ett demokratiskt samhälle.”

CCBE:s regler om god advokatsed för europeiska advokater, artikel 1.1

Det finns vissa kärnprinciper som delas av hela den europeiska advokat kåren, även om dessa principer uttrycks på något olika sätt i olika rättssystem. Dessa kärnprinciper bildar grunden för de olika nationella och internationella regler som styr advokaters uppträdande. Dessa principer är förankrade hos de europeiska advokaterna och är oundgängliga för korrekt rättskipning, tillgång till rättslig prövning och rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med kraven i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Advokatsamfund, domstolar, lagstiftare, regeringar och internationella organisationer bör sträva efter att upprätthålla och skydda dessa kärnprinciper i allmänhetens intresse.

Dessa kärnprinciper är, i synnerhet:

- a) advokatens oberoende och advokatens frihet att driva klientens sak;
- b) advokatens rätt och skyldighet att bevara klienternas angelägenheter konfidentiella och att respektera den yrkesmässiga tystnadsplikten;
- c) undvikande av intressekonflikter, vare sig mellan olika klienter eller mellan klient och advokat;
- d) advokat kårens värdighet och ära, samt den enskilde advokatens integritet och goda rykte;
- e) lojalitet mot klienten;
- f) skälig behandling av klienter med avseende på arvoden;
- g) advokatens yrkeskompetens;

- h) respekt för yrkeskolleger;
- i) respekt för rättssäkerhet och rättvis rättskipning; samt
- j) advokatkårens självreglering.

Kommentar till stadgan om den europeiska advokatkårens kärnprinciper

Antagen vid CCBE:s plenum den 11 november 2007

1 Den 24 november 2006 antog CCBE enhälligt en ”Stadga om den europeiska advokatkårens kärnprinciper”. Stadgan innehåller en lista om tio principer som är gemensamma för hela den europeiska advokatkåren. Respekten för dessa principer är grunden till rätten att gå i svaromål och att försvara sig rättsligt, vilken är hörnstenen för alla andra grundläggande rättigheter i en demokrati.

2 Dessa kärnprinciper uttrycker den gemensamma grunden för alla nationella och internationella regler som styr europeiska advokaters uppträdande.

3 Stadgan beaktar:

- nationella regler om god advokatsed i stater i hela Europa, inklusive regler från icke-CCBE-stater, som också delar dessa gemensamma principer för europeisk advokatverksamhet,
- CCBE:s regler om god advokatsed för europeiska advokater,
- de allmänna principerna i International Bar Associations International Code of Ethics,
- Europarådets ministerkommittés rekommendation Rec(2000)21 av den 25 oktober 2000 till medlemsstaterna om friheten att utöva advokatycket,
- de grundläggande principer om advokaters roll som antogs av FN:s åttonde kongress om brottsbekämpning och behandling av lagöverträdare den 27 augusti till 7 september 1990,
- Europadomstolens för mänskliga rättigheter och Europeiska gemenskapernas domstols rättspraxis, i synnerhet Europeiska gemenskapernas domstols dom den 19 februari 2002 i *Wouters v. Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten (C-309/99)*,
- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, den euro-

peiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

- Europaparlamentets resolution om juristyrket och allmänintresset av fungerande rättssystem av den 23 mars 2006.

4 Denna stadga är avsedd att tjäna som ett alleuropeiskt dokument, som sträcker sig utöver medlems- och observatörsstaterna inom CCBE. Förhoppningen är att stadgan kan vara till hjälp exempelvis för advokatsamfund som strävar efter att etablera sitt oberoende i Europas nya demokratier.

5 Förhoppningen är att denna stadga kommer att öka förståelsen bland advokater, beslutsfattare och allmänheten om vikten av advokatens roll i samhället, och för det sätt på vilket de principer som reglerar advokatkåren stöder denna roll.

6 Advokatens roll, oavsett om han eller hon har anlitats av en privatperson, ett företag eller staten, är att vara klientens betrodda rådgivare och företrädare, i egenskap av yrkesman som respekteras av tredje man, och som en oumbärlig aktör i en rättvis rättstillämpning. Genom att förkroppsliga alla dessa faktorer uppfyller den advokat som troget tjänar sin klients intressen och skyddar klientens rättigheter också advokatens funktion i samhället – vilken är att förebygga och förhindra konflikter, att se till att konflikter löses i enlighet med erkända principer i civilrätt, offentlig rätt och straffrätt, att med vederbörlig hänsyn till rättigheter och intressen befordra rättens utveckling, samt att försvara frihet, rättvisa och rättssäkerhet.

7 CCBE förlitar sig på att domare, lagstiftare, regeringar och internationella organisationer tillsammans med advokatsamfunden kommer att sträva efter att upprätthålla de principer som fastslås i denna stadga.

8 Stadgan inleds med ett utdrag ur ingressen till reglerna om god advokatsed för europeiska advokater, däribland hävdandet att

”respekt för advokatens yrkesfunktion är en oumbärlig förutsättning för rättsstaten och ett demokratiskt samhälle”.

Rättssäkerheten är nära förknippad med demokrati såsom detta begrepp för närvarande uppfattas i Europa.

9 Stadgans inledande stycke hävdar att stadgans principer är oumbärliga för korrekt rättskipning, tillgång till rättslig prövning och rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med kraven i den europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna. Advokaterna och deras advokatsamfund kommer att fortsätta att gå i bräschen för dessa rättigheter, såväl i Europas nya demokratier som i de mer etablerade demokratier där sådana rättigheter kan vara hotade.

Princip a – advokatens oberoende och advokatens frihet att driva klientens sak:
En advokat måste vara fri – politiskt, ekonomiskt och intellektuellt – i sin verksamhet med att ge råd till och företräda klienten. Detta innebär att advokaten måste vara oberoende av staten och andra mäktiga intressen och inte får låta sitt oberoende komprometteras av otillbörliga påtryckningar från affärsrelationer. Advokaten måste även förbli oberoende av sin egen klient för att advokaten skall kunna åtnjuta förtroende hos tredje man och domstol. Faktiskt kan kvaliteten på advokatens arbete inte säkerställas utan detta oberoende från klienten. Advokatens medlemskap i en fri yrkeskår och den auktoritet som härrör från detta medlemskap bidrar till att upprätthålla oberoendet, och även advokatsamfunden måste spela en viktig roll i att bidra till att säkerställa advokaters oberoende. Självreglering av yrket ses som nödvändigt för att stödja den enskilde advokatens oberoende. Det är värt att märka att advokater i ofria samhällen förhindras från att driva sina klienters sak och kan fängslas eller dödas för att de försöker göra det.

Princip b – advokatens rätt och skyldighet att bevara klienternas angelägenheter konfidentiella och att respektera den yrkesmässiga tystnadsplikten:
Det är en kärnegenenskap i advokatens funktion att klienten för honom eller henne berättar saker som klienten inte skulle berätta för andra – de intimaste personliga detaljer eller de värdefullaste företagshemligheter – och att advokaten skall kunna ta emot annan information med tystnadsplikt. Förtroende förutsätter en säkerställd tystnadsplikt. Stadgan betonar denna princip dubbla natur – att iakttä tystnadsplikten är inte bara advokatens plikt – det är en grundläggande mänsklig rättighet för klienten. Reglerna om advokats tystnadsplikt förbjuder att kommunikation mellan advokat och klient används mot klienten. I vissa rättssystem anses rätten till tystnadsplikt tillhöra klienten ensam, medan i andra rättssystem den yrkesmässiga tystnadsplikten anses kräva även att advokaten från sin egen klient hemlighåller kommunikationer från motpartens advokat som har meddelats på grundval av sekretess. Princip b omfattar alla dessa sammanhängande koncept – advokatsekretess,

sekretess och yrkesmässig tystnadsplikt. Advokatens plikt gentemot klienten kvarstår även sedan advokatens uppdrag har upphört.

Princip c – undvikande av intressekonflikter, vare sig mellan olika klienter eller mellan klient och advokat:

För att en advokat skall kunna utöva sitt yrke på ett tillbörligt sätt måste han eller hon undvika intressekonflikter. Följaktligen får en advokat inte företräda två klienter i samma ärende om det föreligger en konflikt eller risk för konflikt mellan dessa klienters intressen. Likaså måste en advokat avstå från att företräda en ny klient om advokaten besitter hemlig information som har erhållits från en annan nuvarande eller tidigare klient. Inte heller får en advokat åta sig att företräda en ny klient om det föreligger en intressekonflikt mellan klienten och advokaten. Om en intressekonflikt uppstår under tiden då en advokat företräder en klient måste advokaten frånträda uppdraget. Det framgår att denna princip är nära förknippad med principerna b (tystnadsplikt), a (oberoende) samt e (lojalitet).

Princip d – advokatkårens värdighet och ära, samt den enskilde advokatens integritet och goda rykte:

För att åtnjuta förtroende hos klient, tredje man, domstol och staten, måste advokaten visa sig värdig detta förtroende. Detta åstadkoms genom medlemskap i en värdig yrkeskår; härav följer att advokaten inte får göra något som skadar vare sig hans eller hennes eget rykte eller yrkeskårens rykte som helhet och allmänhetens förtroende för yrkeskåren. Detta innebär inte att advokaten måste vara perfekt som individ, men det innebär att han eller hon inte får inlåta sig i vanhedrande beteende, vare sig i sin yrkesutövning eller i annan affärsverksamhet eller ens i sitt privatliv, av ett slag som är ägnat att vanära yrkeskåren. Vanhedrande beteende kan leda till sanktioner, däribland i de allvarligaste fallen uteslutning ur yrkeskåren.

Princip e – lojalitet mot klienten:

Lojaliteten mot klienten är en kärnegenskap i advokatens roll. Klienten måste kunna lita på advokaten som rådgivare och företrädare. För att vara lojal mot klienten, måste advokaten vara oberoende (se princip a), måste undvika intressekonflikter (se princip c) och måste bevara tystnadsplikten i fråga om klientens förtroenden (se princip b). Några av de svåraste problemen som rör god advokatsed uppstår i gränssnittet mellan principen om lojalitet mot klienten och de principer som fastslår advokatens mer vittomfattande plikter – princip d (värdighet och ära), princip h (respekt för yrkeskolleger) och i

synnerhet princip i (respekt för rättssäkerhet och rättvis rättskipning). När advokaten hanterar sådana frågor måste han eller hon göra klart för klienten att advokaten inte kan kompromettera sina plikter mot domstol och rättskipning för att göra en ohederlig framställning på klientens vägnar.

Princip f – skäligen behandling av klienter med avseende på arvoden:

En advokats arvode skall till fullo redovisas för klienten och skall vara rimligt och skäligt samt skall stå i överensstämmelse med lag och yrkesregler som omfattar advokaten. Fastän yrkesregler (och princip c i denna stadga) betonar vikten av att undvika intressekonflikter mellan advokat och klient, förefaller frågan om advokatens arvoden innebära en inneboende fara för en sådan konflikt. Följaktligen föreskriver principen yrkesmässig reglering för att se till att klienten inte överdebiteras.

Princip g – advokatens yrkeskompetens:

Det är självklart att advokaten inte effektivt kan ge råd till eller företräda klienten såvida inte advokaten har lämplig yrkesutbildning. Nyligen har professionell vidareutbildning fått ökad betydelse som svar på den snabba förändringstakten vad avser såväl lag och praxis som den tekniska och ekonomiska miljön. Yrkesregler betonar ofta att en advokat inte får åta sig ett uppdrag som han eller hon inte är kompetent att handlägga.

Princip h – respekt för yrkeskolleger:

Denna princip innebär mer än att hävda behovet av hövlighet – även om också detta är viktigt i de högst känsliga och högst stridiga frågor som advokater ofta är inblandade i på sina respektive klienters vägnar. Principen har att göra med advokatens roll som en mellanman, vilken man kan förlita sig på talar sanning, följer regler om god advokatsed och håller sina löften. Korrekt rättskipning kräver att advokater uppträder med respekt för varandra så att tvister kan lösas på ett civiliserat sätt. På motsvarande sätt måste det vara i allmänhetens intresse att advokater handlar i god tro gentemot varandra och inte ägnar sig åt att vilseleda. Ömsesidig respekt mellan yrkeskolleger underlättar korrekt rättskipning, bidrar till samförståndslösningar av tvister och är i klientens intresse.

Princip i – respekt för rättssäkerhet och rättvis rättskipning:

Vi har beskrivit en del av advokatens roll som att delta i en rättvis rättskipning. Samma idé uttrycks ibland genom att advokaten beskrivs som en ”domstolstjänsteman” eller en ”justitieminister”. En advokat får aldrig

medvetet lämna falska eller vilseledande upplysningar till domstol, och en advokat får inte heller någonsin ljuga för tredje man i sin yrkesverksamhet. Dessa förbud kan ofta stå i motsatsställning till de omedelbara intressena hos advokatens klient, och hanteringen av denna skenbara konflikt mellan klientens och rättvisans respektive intressen innebär grannliga problem som advokaten är yrkesutbildad i att lösa. Advokaten har rätt till biträde från sitt advokatsamfund med sådana problem. Men ytterst sett kan advokaten endast framgångsrikt företräda sin klient om domstolar och tredje man kan förlita sig på advokaten som betrodd mellanman och som aktör i en rättvis rättskipning.

Princip j – advokatkårens självreglering:

Det är ett kännetecken för ofria samhällen att staten, antingen öppet eller i det fördolda, styr advokatkåren och advokaters verksamhet. De flesta europeiska advokatkårer företer en kombination av statlig reglering och självreglering. I många fall erkänner staten vikten av kärnprinciperna och använder lagstiftning för att stödja dem – exempelvis genom att ge lagstadgat stöd åt tystnadsplikten eller genom att ge advokatsamfund lagstadgad behörighet att utfärda yrkesregler. CCBE är övertygat om att endast ett starkt inslag av självreglering kan säkerställa advokaternas yrkesmässiga oberoende gentemot staten, och att det utan ett säkerställt oberoende är omöjligt för advokater att uppfylla sin yrkesroll och rättsliga roll.

VII. Utdrag ur rättegångsbalken m.m.

I lydelse per den 1 november 2008

8 kap. Om advokater

1 § För riket skall finnas ett allmänt advokatsamfund. Stadgar för samfundet fastställas av regeringen.

Advokat är den som är ledamot av samfundet.

2 § Till ledamot av advokatsamfundet får endast den antas som

1. har hemvist i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz,
2. har avlagt de kunskapsprov som är föreskrivna för behörighet till domarämbete,
3. har genomgått för advokatverksamhet erforderlig praktisk och teoretisk utbildning,
4. har gjort sig känd för redbarhet, och
5. även i övrigt bedöms lämplig att utöva advokatverksamhet.

Advokatsamfundets styrelse får i enskilda fall medge undantag från antagningskraven såvitt gäller första stycket 1. Detsamma gäller antagningskraven enligt första stycket 2 och 3 beträffande den som är auktoriserad som advokat i en annan stat i enlighet med där gällande bestämmelser.

Den som har genomgått en utbildning som krävs för att bli advokat i en stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz och som i Sverige genomgått ett prov som visar att han eller hon har tillräckliga kunskaper om den svenska rättsordningen, skall anses uppfylla kraven enligt första stycket 2 och 3. Detsamma gäller den som registrerats enligt 2 a § och som därefter under minst tre år bedrivit faktisk och regelbunden advokatverksamhet i Sverige, under förutsättning antingen att verksamheten huvudsakligen omfattat svensk rätt eller att, om verksamheten inte huvudsakligen omfattat svensk rätt, den registrerade på annat sätt har förvärvat tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att antas till ledamot i samfundet.

Den som har blivit auktoriserad som advokat i Danmark, Finland, Island

eller Norge i enlighet med där gällande bestämmelser och som därefter under minst tre år på ett tillfredsställande sätt har tjänstgjort som biträdande jurist på advokatbyrå i Sverige skall anses uppfylla kraven enligt första stycket 2–5.

Den som är försatt i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte antas till ledamot. Inte heller får den antas till ledamot som enligt 3 § lagen (1985:354) om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall är förbjuden att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde.

Lagfaren domare i eller befattningshavare vid domstol eller allmän åklagare eller kronofogde får inte antas till ledamot; inte heller den som annars är anställd i en stats eller kommuns tjänst eller hos någon annan enskild än advokat, om inte advokatsamfundets styrelse medger undantag.

2 a § Den som är auktoriserad som advokat i en annan stat inom Europeiska unionen och utövar stadigvarande advokatverksamhet i Sverige under sitt hemlands titel, skall vara registrerad hos advokatsamfundet.

En sådan advokat skall uppfylla de villkor som anges i 2 § sjätte stycket.

3 § Ansökan om inträde i advokatsamfundet eller registrering enligt 2 a § prövas av dess styrelse.

4 § En advokat skall i sin verksamhet redbart och nitiskt utföra de uppdrag som anförtrotts honom och iaktta god advokatsed. En advokat är skyldig att förtiga vad han får kännedom om i sin yrkesutövning när god advokatsed kräver detta.

I advokatverksamhet som bedrivs i bolagsform får endast advokat vara delägare eller bolagsman, om inte advokatsamfundets styrelse medger undantag.

En advokat är skyldig att hålla sina huvudmäns pengar och andra tillgångar avskilda från det som tillhör honom själv.

5 § 5 § har upphävts.

6 § Tillsyn över advokatväsendet utövas av advokatsamfundets styrelse och disciplinnämnd, vilka har att tillse att en advokat vid utförande av talan inför domstol och i sin övriga verksamhet fyller de plikter som åvilar honom. Frågor om disciplinära ingripanden mot advokater enligt 7 § första–fjärde stycket prövas av disciplinnämnden och, i enlighet med vad som bestäms i stadgarna, av styrelsen.

En advokat är skyldig att lämna samfundet de uppgifter som behövs för tillsynen.

Justitiekanslern får begära åtgärd hos disciplinnämnden mot en advokat som åsidosätter sin plikt och hos styrelsen mot den som inte längre är behörig att vara advokat.

Den som har deltagit i handläggningen av ett tillsynsärende hos advokatsamfundet får inte obehörigen röja vad han därvid har erfarit om någons personliga eller ekonomiska förhållanden.

7§ En advokat, som i sin verksamhet uppsåtligen gör orätt eller som annars förfar oredligt, skall uteslutas ur advokatsamfundet. När det gäller en sådan advokat som avses i 2 a § skall registreringen upphävas. Är omständigheterna mildrande, får advokaten i stället tilldelas en varning.

En advokat som annars åsidosätter sina plikter som advokat får meddelas en varning eller erinran. Är omständigheterna synnerligen försvårande, får advokaten uteslutas ur samfundet eller, i fråga om en sådan advokat som avses i 2 a §, registreringen upphävas.

En advokat som tilldelas en varning får, om det finns särskilda skäl, även åläggas att utge en straffavgift till samfundet med lägst ettusen och högst femtiotusen kronor.

Om det bedöms tillräckligt får disciplinnämnden, i stället för att tilldela en advokat erinran, göra ett uttalande om att advokatens åtgärd är felaktig eller olämplig.

En advokat är skyldig att genast träda ur samfundet om det inträffar en sådan omständighet som gör att han eller hon enligt 2 § femte eller sjätte stycket inte får antas till ledamot av samfundet. Om advokaten inte gör det, skall styrelsen förordna om hans eller hennes uteslutning. Detsamma gäller, om en advokat inte längre uppfyller hemvistkravet enligt 2 § första stycket 1 och styrelsen inte medger att han eller hon får stå kvar som ledamot av samfundet. Om en sådan advokat som är registrerad enligt 2 a § fråntas rätten att uppträda som advokat i den stat där han eller hon är auktoriserad, skall styrelsen upphäva registreringen.

I beslut varigenom någon uteslutits ur samfundet får förordnas att beslutet genast skall verkställas. Detsamma gäller ett beslut att upphäva en registrering.

Brott mot tystnadsplikt enligt 4 § första stycket andra meningen får inte åtalas av någon annan än Justitiekanslern. Åtal får väckas endast om det är påkallat från allmän synpunkt.

8§ Den som vägrats inträde i eller uteslutits ur advokatsamfundet får överklaga beslutet hos Högsta domstolen. Detsamma gäller den som vägrats re-

gistrering enligt 2 a § eller vars registrering upphävts enligt 7 §. Justitiekanslern får hos Högsta domstolen överklaga ett beslut enligt 7 § av samfundets styrelse eller disciplinnämnd.

9 § Vad i rättegångsbalken eller i någon annan lag föreskrivs om advokater skall i tillämpliga delar gälla även den som är auktoriserad som advokat i någon annan stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz när denne är verksam i Sverige. Därvid skall han använda den yrkesbeteckning som används i den stat där han är auktoriserad, uttryckt på denna stats språk och med hänvisning till den yrkesorganisation som han tillhör eller till den domstol vid vilken han enligt den statens lag får tjänstgöra. Om rätten kräver det, skall den som uppger sig uppfylla kraven i första meningen förete bevis härför.

Första stycket första meningen omfattar bestämmelsen i 4 § andra stycket om advokatverksamhet i bolag endast i fråga om den som är skyldig att vara registrerad enligt 2 a §.

Advokatsamfundets styrelse skall underrätta behörig myndighet eller organisation i den stat där advokaten är auktoriserad om beslut i vilket det har konstaterats att han åsidosatt sina plikter som advokat.

10 § Den som utan att vara behörig till det utger sig för att vara auktoriserad som advokat i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz, döms till böter.

11 § Regeringen får föreskriva att bestämmelserna i detta kapitel om registrering av den som är auktoriserad som advokat i en stat inom Europeiska unionen också skall omfatta den som är auktoriserad som advokat i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.¹

---

1. Regeringen har föreskrivit att bestämmelserna i 8 kap. rättegångsbalken om registrering av den som är auktoriserad som advokat i en stat inom Europeiska unionen också skall omfatta den som är auktoriserad som advokat i Schweiz, se förordning (2002:143).

27 kap. Om beslag, hemlig teleavlyssning m.m.

2§ Beslag må ej läggas å skriftlig handling, om dess innehåll kan antagas vara sådant, att befattningshavare eller annan, som avses i 36 kap. 5 §, ej må höras som vittne därom, och handlingen innehaves av honom eller av den, till förmån för vilken tystnadsplikten gäller. Ej heller må, med mindre fråga är om brott, för vilket ej är stadgat lindrigare straff än fängelse i två år, hos den misstänkte eller honom närstående, som avses i 36 kap. 3 §, beslag läggas å skriftligt meddelande mellan den misstänkte och någon honom närstående eller mellan sådana närstående inbördes.

36 kap. Om vittne

5 § Den som till följd av 2 kap. 1 eller 2 §, 3 kap. 1 § eller 5 kap. 9 eller 10 § sekretesslagen (1980:100) eller någon bestämmelse, till vilken det hänvisas i något av dessa lagrum, inte får lämna en uppgift får inte höras som vittne om uppgiften utan att den myndighet, i vars verksamhet uppgiften har inhämtats, har gett sitt tillstånd.

Advokater, läkare, tandläkare, barnmorskor, sjuksköterskor, psykologer, psykoterapeuter, familjerådgivare enligt socialtjänstlagen (2001:453) och deras biträden får höras som vittnen om något som i denna deras yrkesutövning anförtrotts dem eller som de i samband därmed erfarit, endast om det är medgivet i lag eller den, till vars förmån tystnadsplikten gäller, samtycker till det. Den som till följd av 9 kap. 4 § sekretesslagen inte får lämna uppgifter som avses där får höras som vittne om dem endast om det är medgivet i lag eller den till vars förmån sekretessen gäller samtycker till det.

Rättegångsombud, biträden eller försvarare får höras som vittnen om vad som anförtrotts dem för uppdragets fullgörande endast om parten medger det.

Utan hinder av vad som sägs i andra eller tredje stycket föreligger skyldighet att vittna för

1. andra än försvarare i mål angående brott som avses i 14 kap. 2 § femte och sjätte styckena sekretesslagen (1980:100) och
2. den som har uppgiftsskyldighet enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) i mål enligt 5 kap. 2 § eller 6 kap. 6, 13 eller 14 § samma lag eller enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Den som är präst inom ett trossamfund eller den som i ett sådant samfund har motsvarande ställning får inte höras som vittne om något som han eller hon har erfarit under bikt eller enskild själavård.

Den som har tystnadsplikt enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen får höras som vittne om förhållanden som tystnadsplikten avser endast i den mån det föreskrivs i nämnda paragrafer.

Om någon enligt vad som sägs i denna paragraf inte får höras som vittne om ett visst förhållande, får vittnesförhör inte heller äga rum med den som under tystnadsplikt biträtt med tolkning eller översättning.

38 kap. Om skriftligt bevis

2 § Innehar någon skriftlig handling, som kan antagas äga betydelse som bevis, vare han skyldig att förete den; sådan skyldighet åligger dock ej i brottmål den misstänkte eller den som till honom står i sådant förhållande, som avses i 36 kap. 3 §.

Ej vare part eller honom närstående, som nu sagts, skyldig att förete skriftligt meddelande mellan parten och någon honom närstående eller mellan sådana närstående inbördes. Befattningshavare eller annan, som avses i 36 kap. 5 §, må ej förete skriftlig handling, om dess innehåll kan antagas vara sådant, att han ej må höras som vittne därom; innehaves handlingen av part, till förmån för vilken tystnadsplikten gäller, vare han ej skyldig att förete handlingen. Stadgandet i 36 kap. 6 § om vittnes rätt att vägra att yttra sig äge motsvarande tillämpning i fråga om innehavare av skriftlig handling, om dess innehåll är sådant, som avses i nämnda lagrum.

Skyldighet att förete skriftlig handling gälle ej minnesanteckning eller annan sådan uppteckning, som är avsedd uteslutande för personligt bruk, med mindre synnerlig anledning förekommer, att den företes.

14 kap. 2 § femte och sjätte styckena sekretesslagen (1980:100)

Vad som föreskrivs i fjärde stycket gäller inte för uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1 c § tredje stycket första meningen. För uppgift som omfattas av sekretess enligt 7 kap. 1 c § första stycket, andra stycket, tredje stycket andra meningen eller fjärde stycket, 7 kap. 2–6 och 34 §§, 8 kap. 8 § första stycket, 9 eller 15 § eller 9 kap. 4 eller 7 §, 8 § första eller andra stycket eller 9 § gäller vad som föreskrivs i fjärde stycket endast såvitt angår misstanke om

1. brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år,
2. försök till brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år eller
3. försök till brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år, om gärningen innefattat försök till överföring av sådan allmänfarlig sjukdom som avses i 1 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168)

om inte annat följer av sjätte–åttonde styckena.

Sekretess enligt 7 kap. 1 c § första stycket, andra stycket, tredje stycket andra meningen eller fjärde stycket, 4 § eller 34 § hindrar inte att uppgift som angår misstanke om brott

1. enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken eller

2. som avses i lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor,
mot någon som inte har fyllt arton år lämnas till åklagarmyndighet eller polismyndighet.

5 kap. 11 § konkurrenslagen (2008:579)

Åtgärder enligt 1 eller 6 § får inte avse en skriftlig handling

1. vars innehåll kan antas vara sådant att en advokat eller en advokats biträde inte får höras som vittne om innehållet, och
2. som innehas av advokaten eller biträdet eller av den till förmån för vilken tystnadsplikten gäller.

Om Konkurrensverket anser att en viss handling bör omfattas av en undersökning och den som åtgärden avser åberopar att handlingen är skyddad enligt första stycket, ska handlingen omedelbart förseglas och skyndsamt överlämnas till Stockholms tingsrätt av Konkurrensverket.

Tingsrätten ska utan dröjsmål pröva om handlingen ska omfattas av Konkurrensverkets undersökning.

3 kap. 13 § taxeringslagen (1990:324)

På den enskildes begäran skall från föreläggande eller revision undantas

1. handling som inte får tas i beslag enligt 27 kap. 2 § rättegångsbalken,
2. annan handling med ett betydande skyddsintresse om handlingens innehåll på grund av särskilda omständigheter inte bör komma till någon annans kännedom.

Handling som avses i första stycket 2 får undantas endast om handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller i tillämpliga delar även föreläggande att lämna uppgifter.

Lag (1944:181) om redovisningsmedel

Vad den som mottagit medel för annan, med skyldighet att redovisa för dem, för sådant ändamål har inbestående på räkning i bank eller annorledes håller avskilt skall vara förbehållet huvudmannen, såvitt beloppet avskilts utan dröjsmål. Samma lag vare i fråga om belopp som avskilts senare, om den redovisningsskyldige ej var på obestånd, när beloppet avskildes.

Vad den redovisningsskyldige har omedelbart tillgängligt för att avskiljas vare och förbehållet huvudmannen, såvitt dröjsmål med avskiljandet ej föreligger.

Är bankräkning eller kassa avsedd för flera huvudmäns medel, njute de inbördes lika rätt, envar i förhållande till sin redovisningsfordran.

VIII. Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Artikel 6 – Rätt till en rättvis rättegång

1. Var och en skall, vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Domen skall avkunnas offentligt, men pressen och allmänheten får utestängas från förhandlingen eller en del därav av hänsyn till den allmänna moralen, den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten i ett demokratiskt samhälle, eller då minderårigas intressen eller skyddet för parternas privatliv så kräver eller, i den mån domstolen finner det strängt nödvändigt, under särskilda omständigheter när offentlighet skulle skada rättvisans intresse.

2. Var och en som blivit anklagad för brott skall betraktas som oskyldig till dess hans skuld lagligen fastställts.

3. Var och en som blivit anklagad för brott har följande minimirättigheter

- a) att utan dröjsmål, på ett språk som han förstår och i detalj, underrättas om innebörden av och grunden för anklagelsen mot honom,
- b) att få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar,
- c) att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde som han själv utsett eller att, när han saknar tillräckliga medel för att betala ett rättegångsbiträde, erhålla ett sådant utan kostnad, om rättvisans intresse så fordrar,
- d) att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot honom samt att själv få vittnen inkallade och förhörda under samma förhållanden som vittnen åberopade mot honom,
- e) att utan kostnad bistås av tolk, om han inte förstår eller talar det språk som begagnas i domstolen.

